

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.2.2017.
COM(2016) 864 final

2016/0380 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije

(preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2016) 410}

{SWD(2016) 411}

{SWD(2016) 412}

{SWD(2016) 413}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Kontekst politike

Europski građani troše znatan dio svojih prihoda na energiju, a energija je isto tako važna za europsku industriju. Istodobno, energetska je sektor ključan za obvezu smanjivanja emisija stakleničkih plinova u Uniji za barem 40 % do 2030., a očekuje se da će udio obnovljivih izvora energije do iste godine iznositi 50 %.

Prijedlozi za preinaku Direktive o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije, Uredbe o tržištu električne energije i Uredbe o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora dio su šireg paketa inicijativa Komisije („Čista energija za sve Europljane”). Paket se sastoji od ključnih prijedloga Komisije za provedbu energetske unije, kako je predviđeno u planu za energetska uniju¹. Paket sadržava zakonodavne, kao i nezakonodavne inicijative za stvaranje pogodnog okvira koji bi građanima mogao donijeti opipljivu korist, a pogodovao bi i otvaranju radnih mjesta, rastu i ulaganjima, istodobno unapređujući svih pet dimenzija energetske unije. Stoga su ključni prioriteti paketa prvenstveno energetska učinkovitost, globalno vodstvo EU-a u obnovljivim izvorima energije i poštenu uvjeti za potrošače energije.

Europsko vijeće² i Europski parlament³ više su puta naglasili da je integrirano energetska tržište koje dobro funkcionira najbolji način za osiguravanje prihvatljivih cijena energenata, sigurne opskrbe energijom, kao i za omogućavanje integracije i razvoja veće količine električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora na isplativ način. Za postizanje rasta i dobrobiti potrošača u Europskoj uniji ključne su konkurentne cijene i stoga su one u središtu energetske politike EU-a. Trenutačni model tržišta električne energije temelji se na pravilima „Trećeg energetske paketa”⁴ donesenog 2009. Ta su pravila naknadno dopunjena propisima protiv zlouporabe tržišta⁵ i provedbenim propisima u pogledu pravila o trgovini električnom

¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija te Europskoj investicijskoj banci: Okvirna strategija za otpornu energetska uniju s naprednom klimatskom politikom, COM/2015/080 final.

² Ishod sastanka Vijeća, 3429. sastanak o prometu, telekomunikacijama i energetici, 26. studenoga 2015., 14632/15; ishod sastanka Vijeća, 3472. sastanak o prometu, telekomunikacijama i energetici, 6. lipnja 2016., 9736/16.

³ Rezolucija Europskog parlamenta od 13. rujna 2016.: Prema novom modelu tržišta (P8_T A(2016) 0333).

⁴ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ, SL L 211, 14.8.2009., str. 55. – 93. (dalje u tekstu „Direktiva o električnoj energiji”); Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003, SL L 211, 14.8.2009., str. 15 – 35. (dalje u tekstu „Uredba o električnoj energiji”); Uredba (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora, SL L 211, 14.8.2009., str. 1. – 14. (dalje u tekstu „Uredba o ACER-u”).

⁵ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 326, 8.12.2011., str. 1. – 16.; Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1348/2014 od 17. prosinca 2014. o izvješćivanju o podacima i provedbi članka 8. stavaka 2. i 6. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 363, 18.12.2014., str. 121. – 142.

energijom i radu mreže⁶. Unutarnje energetske tržište EU-a temelji se na dobro ustanovljenim načelima, kao što su pravo pristupa trećih osoba elektroenergetskim mrežama, mogućnost da potrošači sami odaberu opskrbljivača, stroga pravila o razdvajanju, uklanjanje prepreka prekograničnoj trgovini, nadzor nad tržištem koji provode neovisni energetske regulatori te suradnja među regulatorima i mrežnim operatorima diljem EU-a u okviru Agencije za suradnju energetskih regulatora (ACER) i Europske mreže operatora prijenosnih sustava (ENTSO).

Treći je energetske paket za potrošače značio konkretan napredak. Doveo je do povećane likvidnosti europskih tržišta električne energije, a došlo je i do znatnog rasta prekogranične trgovine. Potrošači u mnogim državama članicama sada imaju veći izbor. Veće je tržišno natjecanje, posebno na veleprodajnim tržištima, pomoglo u kontroliranju veleprodajnih cijena. Novim je potrošačkim pravima uvedenima Trećim energetske paketom vidno poboljšan položaj potrošača na energetske tržištima.

Novi su razvoji doveli do temeljnih promjena u europskim tržištima električne energije. Udio električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije (RES-E) naglo se povećao. Nastavit će se s prijelazom na proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije jer je to jedan od ključnih uvjeta za ispunjavanje obveza Unije iz Pariškog sporazuma o klimi. Fizička narav proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, koja je, za razliku od tradicionalne proizvodnje, kolebljivija, manje predvidljiva i decentralizirana, zahtijeva prilagodbu tržišnih pravila, kao i pravila o radu mreže fleksibilnijoj naravi tržišta. Istodobno su državne intervencije, koje su često neusklađene, dovele do poremećaja na veleprodajnom tržištu električne energije, što se negativno odrazilo na ulaganja i prekograničnu trgovinu⁷. Isto tako, u tehnološkom se smislu događaju važne promjene. Električnom se energijom u gotovo cijelom EU-u trguje takozvanim „povezivanjem tržišta”, koje zajednički organiziraju burze električne energije i operatori prijenosnih sustava. Digitalizacija i brz razvoj mjerenja putem interneta, kao i rješenja u trgovanju omogućavaju industriji, poduzećima pa čak i kućanstvima proizvodnju i skladištenje električne energije, kao i sudjelovanje u tržištima električne energije koristeći se takozvanim „upravljanjem potrošnjom”. U sljedećem će desetljeću tržište električne energije biti obilježeno promjenjivom i decentraliziranom proizvodnjom električne energije, povećanom međuovisnošću država članica i novim tehnološkim prilikama koje će potrošačima omogućiti da smanje svoje račune i aktivno

⁶ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 326, 8.12.2011., str. 1. – 16.; Uredba Komisije (EU) br. 543/2013 od 14. lipnja 2013. o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije i o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 163, 15.6.2013, str. 1. – 12.; Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.; Uredba Komisije (EU) 2016/631 od 14. travnja 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu, SL L 112, 27.4.2016., str. 1. – 68.; Uredba Komisije (EU) 2016/1388 od 17. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za priključak kupca, SL L 223, 18.8.2016., str. 10. – 54.; Uredba Komisije (EU) 2016/1447 od 26. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje na mrežu sustava za prijenos istosmjernom strujom visokog napona i istosmjerno priključenih modula elektroenergetskog parka, SL L 241, 8.9.2016., str. 1. – 65.; Uredba Komisije (EU) 2016/1719 od 26. rujna 2016. o uspostavljanju smjernica za dugoročnu dodjelu kapaciteta, SL L 259, 27.9.2016., str. 42. – 68.; druge su smjernice i mrežna pravila podržale države članice i njihovo se donošenje očekuje.

⁷ Vidjeti Komunikaciju Komisije „Uspostava unutarnjeg tržišta električne energije i optimalno iskorištavanje javnih intervencija”, C(2013) 7243 final od 5.11.2013.

sudjeluju na tržištima električne energije s pomoću upravljanja potrošnjom, vlastite potrošnje ili skladištenja.

Stoga se trenutačnom inicijativom u pogledu modela tržišta električne energije važeća tržišna pravila nastoje prilagoditi novom stanju na tržištu omogućavajući da električna energija slobodno teče tamo gdje je najpotrebnija i onda kad je najpotrebnija s pomoću usklađenih cjenovnih signala, istodobnim osnaživanjem potrošača, maksimalnim iskorištavanjem prednosti prekograničnog tržišnog natjecanja i slanjem odgovarajućih signala i poticaja za potrebna ulaganja radi dekarbonizacije našeg energetskog sustava. Inicijativom će se dati prednost i rješenjima za energetsku učinkovitost te pridonijeti postanku vodećim svjetskim proizvođačem energije iz obnovljivih izvora, na taj način pridonoseći ostvarivanju cilja Unije u pogledu otvaranja radnih mjesta, poticanja rasta i privlačenja ulaganja.

Prilagodba tržišnih pravila

Postojeća se tržišna pravila temelje na tehnologijama za proizvodnju koje su prevladavale u prošlom desetljeću, tj. centraliziranim, velikim elektranama u kojima se električna energija proizvodi iz fosilnih goriva uz ograničeno sudjelovanje potrošača. Budući da će promjenjiva proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije u budućnosti igrati sve veću ulogu u kombinaciji načina njezine proizvodnje, potrebno je omogućiti potrošačima da sudjeluju u tržištima ako to žele, dok je pravila potrebno prilagoditi. Kratkoročna su tržišta električne energije, koja omogućavaju prekogranično trgovanje električnom energijom proizvedenom iz obnovljivih izvora, ključna za uspješnu integraciju takve električne energije na tržište. To je zato što se većina proizvodnje iz obnovljivih izvora energije može točno predvidjeti tek nedugo prije stvarne proizvodnje (zbog promjenjivih vremenskih prilika). Stvaranje tržišta u kojima bi se moglo sudjelovati nedugo prije stvarne isporuke (tzv. „unutardnevna” tržišta ili tržišta „uravnoteženja”) ključan je korak u omogućivanju da proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora prodaju svoju energiju pod poštenim uvjetima, a povećat će i likvidnost samog tržišta. Kratkoročna će tržišta sudionicima otvoriti nove poslovne prilike, kao što je ponuda „rezervnih” energetskih rješenja u razdobljima velike potražnje i oskudne proizvodnje iz obnovljivih izvora. To uključuje mogućnost da potrošači promijene svoju potražnju („upravljanje potrošnjom”), operatore skladišta ili fleksibilne proizvođače. Iako upravljanje promjenjivošću u malim regijama može biti skupo, agregacija promjenjive proizvodnje po većim područjima moglo bi pomoći potrošačima u ostvarivanju znatnih ušteda. Ipak, integrirana kratkoročna tržišta još uvijek ne postoje.

Zbog nedostataka trenutačnih tržišnih rješenja energetski sektor nije toliko privlačan ulagačima. Uspostavom tržišnog energetskog sustava s prikladnim interkonekcijama u kojemu su cijene usklađene s tržišnim kretanjima na djelotvoran će se način potaknuti potrebna ulaganja u proizvodnju i prijenos i osigurati da se ulaže tamo gdje je to najpotrebnije smanjujući time potrebu za državnim ulaganjima.

Zbog nacionalnih tržišnih pravila (npr. ograničenja cijena) i državnih intervencija trenutačno nije moguće iz cijena iščitati razdoblja oskudice električne energije. Nadalje, cjenovna područja ne odražavaju uvijek stvarnu oskudicu ako su loše oblikovana i ako slijede političke granice. Novim se modelom tržišta nastoje poboljšati cjenovni signali radi poticanja ulaganja u onim područjima u kojima su najpotrebnija, a koja će, umjesto nacionalnim granicama, biti utvrđena ograničenjima mreže i središtima potražnje. Cjenovni signali trebali bi omogućiti i odgovarajuću naknadu fleksibilnih resursa (uključujući upravljanje potrošnjom i skladištenje) jer ti resursi ovise o kratkoročnim koristima (npr. moderne plinske elektrane koje se koriste samo tijekom sati najveće potražnje ili smanjenje industrijske potražnje u razdobljima najveće potražnje ili tijekom velikog opterećenja sustava). Djelotvornim cjenovnim signalima

osiguralo bi se i učinkovito dispečiranje postojećih proizvodnih sredstava. Stoga je od ključne važnosti preispitati sva važeća pravila kojima se narušava formiranje cijena (poput pravila kojima se daje prednost dispečiranju određenih postrojenja) kako bi se potaknula i u potpunosti ostvarila mogućnost fleksibilnosti potražnje.

Potrošači u središtu energetskeg tržišta

Potpunom integracijom industrijskih, komercijalnih i stambenih potrošača u energetske sustav mogu se izbjeći znatni troškovi u pogledu „rezervne” proizvodnje, odnosno troškovi koje bi inače snosili potrošači. Na taj bi način potrošači čak imali koristi od fluktuacija cijena, a sudjelovanjem na tržištu mogli bi i zaraditi. Stoga je poticanje sudjelovanja potrošača preduvjet za uspješno i isplativo upravljanje energetskom tranzicijom.

Ostvarivanje novih pogodnosti za potrošače energije ključna je obveza energetske unije. Važeća tržišna pravila međutim često onemogućavaju potrošače u ostvarivanju koristi od tih novih pogodnosti. Iako potrošači mogu proizvoditi i skladištiti električnu energiju, kao i upravljati svojom potrošnjom energije lakše nego ikad prije, trenutni je model maloprodajnog tržišta takav da ih onemogućava u ostvarivanju svih koristi od takvih pogodnosti.

U većini se država članica potrošače rijetko potiče da promijene svoju potrošnju kao odgovor na promjene cijena na tržištima jer se cjenovni signali u stvarnom vremenu ne prosljeđuju krajnjim potrošačima. Paket o modelu tržišta prilika je za ispunjavanje te obveze. Transparentnijim cjenovnim signalima u stvarnom vremenu potaknut će se pojedinačno ili grupno sudjelovanje potrošača, a sustav električne energije učiniti fleksibilnijim olakšavajući integraciju električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije. Osim što bi njima kućanstva mogla ostvariti znatne uštede, tehnološka dostignuća znače da uređaji i sustavi, poput pametne bijele tehnike, električnih vozila, električnih grijalica, klimatizacije i toplinskih crpki u izoliranim zgradama te centraliziranih sustava grijanja i hlađenja mogu automatski pratiti fluktuacije cijena i, u velikom opsegu, dati važan i fleksibilan doprinos elektroenergetskoj mreži. Kako bi potrošači mogli imati financijske koristi od tih novih pogodnosti, moraju imati pristup primjerenim pametnim sustavima, kao i ugovorima o opskrbi električnom energijom s dinamičnim cijenama povezanim s promptnim tržištem. Osim što potrošači trebaju uskladiti svoju potrošnju s cjenovnim signalima, pojavljuju se nove usluge utemeljene na potražnji kojima dionici na tržištu nude upravljanje potrošnjom više potrošača plaćajući im naknadu za njihovu fleksibilnost. Iako se takve usluge već potiču postojećim zakonodavstvom EU-a, dokazi upućuju na to da te odredbe nisu bile djelotvorne u uklanjanju glavnih tržišnih prepreka kojima se sprečava ulazak tih pružatelja usluga na tržište. Stoga je radi daljnjeg poticanja takvih usluga te odredbe potrebno usavršiti.

U mnogim državama članicama cijene električne energije ne prate potražnju i ponudu, nego ih reguliraju javna tijela. Reguliranjem cijena mogu se ograničiti razvoj djelotvornog tržišnog natjecanja te destimulirati ulaganja i pojavljivanje novih sudionika na tržištu. Stoga se Komisija u svojoj Okvirnoj strategiji za energetsku uniju⁸ obvezala da će postupno ukidati regulirane cijene niže od razina pokrivanja troškova i poticati države članice na uspostavu plana za postupno ukidanje svih reguliranih cijena. Novim se modelom tržišta nastoji osigurati da se cijene opskrbe ne mogu mijenjati javnim intervencijama, osim u propisno opravdanim slučajevima.

⁸ Vidjeti Komunikaciju Komisije pod nazivom „Okvirna strategija za otpornu energetsku uniju s naprednom klimatskom politikom”, COM/2015/080 final.

Troškovi tehnologije brzo se snižavaju, što znači da sve više potrošača može smanjiti svoje račune za energiju koristeći se tehnologijama poput fotonaponskih krovnih sustava i baterija. Vlastitu proizvodnju međutim još uvijek otežava nepostojanje zajedničkih pravila za „proizvođače-potrošače”. Odgovarajućim bi se pravilima uklonile te prepreke, npr. jamčenjem prava potrošača na proizvodnju energije za vlastitu potrošnju i prodavanje viška mreži, istodobno uzimajući u obzir troškove i koristi za sustav u cjelini (npr. odgovarajuće sudjelovanje u troškovima mreže).

Uspostava lokalnih energetske zajednice mogla bi biti učinkovit način za upravljanje energijom na razini zajednice trošeći električnu energiju koju proizvedu izravno za napajanje ili za (centralno) grijanje i hlađenje, bez obzira na to jesu li povezane na distribucijski sustav. Kako bi se osigurao slobodan razvoj takvih inicijativa, novim se modelom tržišta od država članica zahtijeva da uspostave odgovarajuće pravne okvire radi omogućavanja provedbe takvih aktivnosti.

Danas je više od 90 % promjenjivih obnovljivih izvora električne energije priključeno na distribucijske mreže. Integracija lokalne proizvodnje ustvari je pridonijela znatnom povećanju mrežnih tarifa za potrošače u kućanstvima. Usto, drastično su se povećali porezi i pristojbe kojima se financiraju proširenja mreže i ulaganja u obnovljive izvore. Novi model tržišta i izmjene Direktive o obnovljivim izvorima energije prilika su za uklanjanje tih nedostataka, koji mogu imati nerazmjerni učinak na određene potrošače u kućanstvima.

Troškovi mreže mogli bi se znatno smanjiti ako bi se operatorima distribucijskih sustava dopustilo da neka od pitanja povezanih s promjenjivom proizvodnjom rješavaju na lokalnoj razini (npr. upravljanjem lokalnim resursima fleksibilnosti). Međutim, s obzirom na to da su mnogi operatori distribucijskih sustava dio vertikalno integriranih poduzeća koja se bave i opskrbom, potrebne su regulatorne zaštitne mjere kako bi se zajamčilo da su operatori distribucijskih sustava neutralni pri obavljanju svojih novih zadaća, npr. u pogledu upravljanja podacima i pri upotrebi fleksibilnosti za upravljanje lokalnim zagušenjima.

Još jedan od ključnih pokretača tržišnog natjecanja i uključenosti potrošača je informiranje. Prethodna su savjetovanja i istraživanja Komisije pokazala da se potrošači žale na nedostatak transparentnosti u tržištima električne energije, zbog čega se umanjuje mogućnost da imaju koristi od tržišnog natjecanja i da aktivno sudjeluju na tržištima. Potrošači smatraju da nisu dovoljno informirani o alternativnim opskrbljivačima i dostupnosti novih energetske usluga, a žale se na složenost ponuda i postupaka za promjenu opskrbljivača. Reformom će se osigurati i zaštita podataka jer će se povećanom upotrebom novih tehnologija (posebno pametnih sustava mjerenja) dobiti niz energetske podataka s velikom komercijalnom vrijednošću.

Pri stavljanju potrošača u središte energetske tržišta u novom je modelu tržišta ključno razmotriti kako osigurati zaštitu najugroženijih članova društva i zaustaviti povećanje ukupnog broja energetske siromašnih kućanstava. S obzirom na to da je nejasno kako riješiti problem rastućeg energetske siromaštva i osjetljivosti potrošača na najprikladniji način, prijedlogom novog modela tržišta zahtijeva se da države članice propisno mjere i redovito prate energetske siromaštvo na temelju načela utvrđenih na razini EU-a. U revidiranim direktivama o energetske učinkovitosti i energetske svojstvima zgrada navode se daljnje mjere za rješavanje energetske siromaštva.

Sigurnost opskrbe električnom energijom

Sigurnost opskrbe električnom energijom neophodna je u modernim društvima koja uvelike ovise o sustavima pogonjenima električnom energijom i internetom. Stoga je nužno ocijeniti mogućnost europske sustava električne energije da omogući dovoljnu proizvodnju i

fleksibilnost radi osiguravanja pouzdane opskrbe električnom energijom u svakom trenutku (adekvatnost resursa). Osiguravanje sigurnosti opskrbe nije samo nacionalna obveza, nego i jedan od ključnih elemenata europske energetske politike⁹. To je zbog toga što se sigurnost opskrbe u potpuno međusobno povezanoj i usklađenoj mreži i na tržištima koja dobro funkcioniraju može organizirati mnogo učinkovitije i konkurentnije nego na isključivo nacionalnoj osnovi. Stabilnost mreže u pojedinačnim državama članicama često uvelike ovisi o tokovima električne energije iz susjednih država i stoga mogući problemi sa sigurnošću opskrbe obično imaju regionalan učinak. Zbog toga su najučinkovitija rješenja za nacionalne proizvodne manjke često regionalna, omogućavajući državama članicama da imaju koristi od proizvodnih višaka u drugim državama. Stoga je potrebno uvesti koordiniranu europsku procjenu adekvatnosti u skladu sa zajednički dogovorenim metodologijom kako bi se dobila stvarna slika mogućih proizvodnih potreba, uzimajući u obzir integraciju tržišta električne energije i moguće tokove iz drugih država. Ako se koordiniranom procjenom adekvatnosti pokaže da su u određenim državama ili regijama potrebni mehanizmi za razvoj kapaciteta, takvi bi mehanizmi trebali biti osmišljeni s ciljem smanjenja poremećaja na unutarnjem tržištu što je više moguće. Stoga bi se trebali utvrditi jasni i transparentni kriteriji za maksimalno smanjenje poremećaja u prekograničnoj trgovini, najbolje iskorištavanje upravljanja potrošnjom i smanjenje učinaka koji utječu na dekarbonizaciju kako bi se izbjegao rizik od rascjepkanosti nacionalnih mehanizama za razvoj kapaciteta, čime se stvaraju nove tržišne prepreke i narušava tržišno natjecanje¹⁰.

Jačanje regionalne suradnje

Bliska međupovezanost država članica EU-a zajedničkom transeuropskom mrežom jedinstvena je u svijetu i velika je prednost kad je riječ o učinkovitoj provedbi energetske tranzicije. Ako se ne bi mogli osloniti na resurse proizvodnje ili potražnje iz drugih država članica, troškovi energetske tranzicije koje bi snosili potrošači znatno bi se povećali. Danas sustavi u različitim državama članicama rade na puno sličniji način nego prije. To je zbog povećanja promjenjive i decentralizirane proizvodnje te veće integracije tržišta, posebno u kraćim tržišnim vremenskim intervalima. To znači i da nacionalne mjere koje poduzmu regulatori ili mrežni operatori mogu imati trenutačan učinak na ostale države članice EU-a. Iskustvo je pokazalo da zbog neusklađenih nacionalnih odluka europski potrošači mogu imati znatne troškove.

S obzirom na to da se iskorištava samo 25 % kapaciteta nekih interkonekcijskih vodova, često zbog neusklađenih nacionalnih ograničenja, i da se države članice nisu uspjele dogovoriti o odgovarajućim cjenovnim područjima, postoji potreba za većom usklađenošću operatora prijenosnih sustava i regulatora. Primjeri uspješne dobrovoljne i obvezne suradnje među operatorima prijenosnih sustava, regulatorima i vladama pokazali su da se regionalnom suradnjom mogu poboljšati funkcioniranje tržišta i znatno smanjiti troškovi. U određenim je područjima, npr. kad je riječ o mehanizmu „tržišnog povezivanja” diljem EU-a, suradnja operatora prijenosnih sustava već postala obvezna, a većinski se sustav glasanja o nekim pitanjima pokazao uspješnim u područjima u kojima dobrovoljnom suradnjom (ostavljajući svakom operatoru prijenosnog sustava pravo veta) nisu pronađena učinkovita rješenja regionalnih problema. Na temelju tog bi uspješnog primjera obveznu suradnju trebalo proširiti na druga područja u regulatornom okviru. S tim bi ciljem operatori prijenosnih sustava u okviru „regionalnih operativnih središta” trebali odlučiti o pitanjima u kojima bi rascjepkane i

⁹ Vidjeti članak 194. stavak 1. točku (b) UFEU-a.

¹⁰ U tom kontekstu vidjeti i Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije, kojim su obuhvaćeni rizici u pogledu sigurnosti opskrbe povezani s upravljanjem elektroenergetskim kriznim situacijama.

neusklađene nacionalne mjere mogle negativno utjecati na tržište i potrošače (npr. u područjima rada sustava, izračuna kapaciteta interkonekcijskih vodova, sigurnosti opskrbe i pripremljenosti za rizike).

Prilagodba regulatornog nadzora regionalnim tržištima

Isto se tako čini primjerenim prilagoditi regulatorni nadzor stvarnim okolnostima na tržištu. Sve važne regulatorne odluke trenutačno donose nacionalni regulatori, čak i onda kad je potrebno zajedničko regulatorno rješenje. Iako je Agencija za suradnju energetske regulatora bila uspješna u uspostavi foruma za usklađivanje nacionalnih regulatora čiji se interesi razlikuju, njezina je glavna uloga trenutačno ograničena na usklađivanje, savjetovanje i praćenje. Dok dionici na tržištu iz različitih država članica sve više surađuju i o određenim pitanjima u pogledu rada mreže i trgovanja električnom energijom odlučuju kvalificiranom većinom na regionalnoj razini ili čak razini Unije¹¹, takvi postupci donošenja odluka ne postoje na regulatornoj razini. Regulatorni je nadzor stoga i dalje rascjepkan, što bi moglo rezultirati donošenjem različitih odluka i nepotrebnim kašnjenjima. Jačanje ovlasti Agencije za suradnju energetske regulatora u prekograničnim pitanjima koja zahtijevaju donošenje usklađene regionalne odluke pridonijelo bi bržem i djelotvornijem donošenju odluka u prekograničnim pitanjima. Nacionalni bi regulatori, koji u okviru Agencije za suradnju energetske regulatora odlučuju o tim pitanjima većinskim glasanjem, i dalje bili potpuno uključeni u taj postupak.

Isto se tako čini prikladnim preciznije utvrditi ulogu Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju radi jačanja njezine koordinacijske uloge i postizanja veće transparentnosti njezinog postupka odlučivanja.

Pojašnjenja teksta

Konačno, preinake Uredbe o električnoj energiji, Uredbe o ACER-u i Direktive o električnoj energiji koristit će se radi pružanja uredničkih pojašnjenja nekih od postojećih pravila i radi njihove reorganizacije kako bi se izrazito tehnička pravila sadržana u ta tri akta učinila razumljivijima bez zadiranja u sadržaj odredaba.

• Usklađenost s drugim odredbama i prijedlozima u tom području politike

Inicijativa u pogledu modela tržišta usko je povezana s drugim zakonodavnim prijedlozima u području klimatske i energetske politike koji su istodobno predstavljeni. Ti prijedlozi posebno uključuju inicijative za poboljšanje energetske učinkovitosti u Europi, paket mjera o energiji iz obnovljivih izvora i sveobuhvatnu inicijativu u pogledu upravljanja energetskom unijom i njezinih mehanizama izvješćivanja. Svim se tim inicijativama nastoje provesti mjere potrebne za postizanje konkurentne, sigurne i održive energetske unije. Upakiravanjem različitih inicijativa koje se sastoje od višestrukih zakonodavnih i nezakonodavnih poluga nastoji se osigurati potpuna dosljednost različitih, ali međusobno blisko povezanih političkih prijedloga.

Stoga, iako je trenutačni prijedlog usredotočen na ažuriranje tržišnih pravila s ciljem postizanja ekonomski povoljne energetske tranzicije na čiste energije, te su odredbe usklađene sa širim okvirom klimatske i energetske politike EU-a. Te su poveznice dodatno objašnjene u Komisijinoj procjeni učinka¹².

¹¹ Vidjeti npr. članak 9. Uredbe Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.

¹² [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka].

Prijedlog je usko povezan s prijedlogom za reviziju Direktive o obnovljivim izvorima energije pružanjem okvira za ostvarivanje cilja za obnovljivu energiju do 2030., uključujući načela povezana s programima potpora za obnovljive izvore energije, što bi ih učinilo više orijentiranim na tržište, isplativijima i više regionaliziranim u pogledu područja primjene u onim slučajevima u kojima države članice odluče zadržati programe potpora. Tim se mjerama nastojala postići integracija obnovljivih energija u tržište, kao npr. odredbama o dispečiranju, o preprekama vlastitoj potrošnji povezanima s tržištem i drugim pravilima o pristupu tržištu prethodno sadržanima u Direktivi o obnovljivim izvorima energije, a koje su sada integrirane u Uredbu o električnoj energiji i Direktivu o električnoj energiji.

Prijedlog uredbe o upravljanju energetsom unijom pridonijet će osiguravanju usklađenosti politika pojednostavnjivanjem obveza država članica u pogledu planiranja i izvješćivanja radi pružanja bolje podrške konvergenciji prema energetske i klimatske ciljevima utvrđenima na razini EU-a. Kao novi instrument za planiranje, izvješćivanje i praćenje mjerit će napredak pojedinačnih država članica u provedbi europskih tržišnih zahtjeva uvedenih ovim aktima.

Prijedlogom uredbe o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije nadopunjuje se ovaj prijedlog, a u njemu je naglasak posebno na vladinim mjerama za upravljanje elektroenergetskim kriznim situacijama i na sprečavanju kratkoročnih rizika za sustav električne energije.

Trenutačni je prijedlog pomno usklađen s Komisijinom politikom tržišnog natjecanja u području energetike. Njime su posebno obuhvaćeni rezultati sektorskog istraživanja Komisije o mehanizmima za razvoj kapaciteta osiguravajući potpunu dosljednost s provedbenom politikom Komisije u pogledu državnih potpora za energiju.

- **Usklađenost s drugim politikama Unije**

Prijedlogom se nastoje provesti ključni ciljevi energetske unije, kako su utvrđeni u Okvirnoj strategiji za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom. Kao što je već navedeno, pojedinosti paketa isto su tako u skladu s djelovanjem koje je Unija nedavno poduzela na globalnoj razini radi ostvarivanja ambicioznih klimatskih ciljeva iz dogovora postignutog u Parizu na 21. Konferenciji stranaka Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama (COP21). Trenutačni prijedlog i prijedlog revizije sustava trgovanja emisijama EU-a iz srpnja 2015. uzajamno se potkrepljuju i nadopunjuju.

Nadalje, s obzirom na to da se revizijom modela tržišta električne energije europsko energetske tržište nastoji učiniti konkurentnijim i prikladnijim novim energetske tehnologijama, prijedlog pridonosi ostvarivanju ciljeva Unije u pogledu otvaranja radnih mjesta i poticanja rasta. Nudeći tržišne mogućnosti za upotrebu novih tehnologija, prijedlogom će se potaknuti i pojava niza usluga i proizvoda zbog kojih će europska poduzeća postati predvodnici na tržištu usporedno s globalnim napretkom tranzicije na čiste energije.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Pravna osnova za predložene mjere je članak 194. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), kojim su objedinjene i pojašnjene nadležnosti EU-a u području energetike. U skladu s člankom 194. UFEU-a glavni su ciljevi energetske politike EU-a sljedeći: osigurati funkcioniranje energetskeg tržišta; osigurati sigurnost opskrbe energijom u Uniji; promicati energetske učinkovitost i uštedu energije te razvoj novih i obnovljivih oblika energije i promicati međupovezanost energetske mreže.

Ova se inicijativa temelji i na sveobuhvatnom skupu zakonodavnih akata donesenih i ažuriranih u protekla dva desetljeća. Radi stvaranja novog unutarnjeg energetskog tržišta EU je u razdoblju od 1996. do 2009. donio tri uzastopna zakonodavna paketa, a sveobuhvatni je cilj bio integracija tržišta i liberalizacija nacionalnih tržišta električne energije i plina. Tim je odredbama obuhvaćen širok raspon aspekata, među ostalim, pristup tržištu, transparentnost, potrošačka prava i neovisnost regulatornih tijela.

Ne gubeći iz vida postojeće zakonodavstvo i opći smjer rastuće integracije tržišta energije, trenutačnu bi inicijativu trebalo smatrati i dijelom stalnih napora za osiguravanje integracije i djelotvornog funkcioniranja europskih energetskih tržišta.

Nedavnim je pozivima na djelovanje na razini EU-a koje su uputili Europsko vijeće¹³ i Europski parlament radi dovršenja europskog energetskog tržišta otvoren dodatni prostor za djelovanje.

• **Supsidijarnost**

Predložene izmjene odredaba Uredbe o tržištima električne energije, Direktive o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i Uredbe o osnivanju Agencije za suradnju energetskih regulatora nužne su za uspostavu integriranog EU-ova tržišta električne energije, što na nacionalnoj razini nije moguće postići na jednako učinkovit način. Kako je detaljno navedeno u evaluaciji preinačenih zakonodavnih akata¹⁴, dokazi ukazuju na to da su izolirani nacionalni pristupi doveli do kašnjenja u provedbi unutarnjeg energetskog tržišta i do donošenja neoptimalnih i neusklađenih regulatornih mjera, nepotrebnog udvostručenja intervencija i kašnjenja u ispravljanju neučinkovitosti tržišta. Uspostava unutarnjeg energetskog tržišta s pomoću kojeg se svima može isporučiti konkurentna i održiva energija ne može se postići na temelju rascjepkanih nacionalnih pravila koja se odnose na trgovanje energijom, rad dijeljene mreže i, u određenoj mjeri, na normizaciju proizvoda.

Zbog sve veće međupovezanosti EU-ovih tržišta električne energije potrebna je veća usklađenost nacionalnih dionika. Nacionalne političke intervencije u sektoru električne energije imaju izravan utjecaj na susjedne države članice zbog energetske međuovisnosti i mrežnih interkonekcija. Osiguravanje stabilnosti mreže i njezinog učinkovitog funkcioniranja sve je teže postići isključivo na nacionalnoj razini jer je zbog rastuće prekogranične trgovine, kao i pojave decentralizirane proizvodnje i sudjelovanja potrošača povećana mogućnost učinaka prelijevanja. Ni jedna država ne može učinkovito djelovati sama i posljedice jednostranog djelovanja s vremenom su postale izraženije. To se opće načelo primjenjuje na niz mjera uvedenih ovim prijedlogom, bez obzira na to odnose li se na trgovanje energijom, rad mreže ili djelotvorno sudjelovanje potrošača.

Budući da zajednička regionalna pitanja koja zahtijevaju donošenje usklađene odluke često imaju znatan gospodarski učinak na države članice, dosadašnje iskustvo pokazalo je da dobrovoljnom suradnjom, iako korisnom u mnogim područjima suradnje među državama članicama, često nisu mogle biti uklonjene tehnički složene razlike s važnim distributivnim učincima među državama članicama¹⁵. Postojeće dobrovoljne inicijative, kao što je petostrani

¹³ U veljači 2011. Europsko vijeće utvrdilo je cilj dovršetka unutarnjeg energetskog tržišta do 2014. i razvoja interkonekcija kako do 2015. mreže određenih država članica ne bi bile izolirane. U lipnju 2016. Europsko vijeće zatražilo je i donošenje strategije jedinstvenog tržišta u području energetike te akcijskih planova koje treba predložiti Komisija i koji trebaju biti provedeni do 2018.

¹⁴ [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka – evaluacijski dio].

¹⁵ Vidjeti npr. rasprave o upravljanju zagušenjem u srednjoj Europi, u kojima je zbog različitih nacionalnih interesa znatno usporena veća integracija tržišta.

energetski forum, često su geografski ograničene jer obuhvaćaju samo dijelove EU-ova tržišta električne energije i nužno ne udružuju sve države koje su fizički najuže međusobno povezane.

Konkretni primjer su neusklađene nacionalne politike koje se odnose na načela utvrđivanja tarifa za distribuciju, a kojima se može narušiti unutarnje tržište do te mjere da distribuirana proizvodnja ili usluge skladištenja energije budu obuhvaćeni vrlo različitim poticajima za sudjelovanje na tržištu. S pojavom novih tehnologija i energetskih usluga kojima se sve češće prekogranično trguje djelovanje EU-a vrlo je važno za osiguravanje ravnopravnih uvjeta i učinkovitijih rezultata na tržištu za sve uključene strane.

ACER-ova zadaća usklađivanja prilagođena je novim razvojem na energetskim tržištima, poput povećane potrebe za usklađivanjem u razdobljima većih prekograničnih tokova energije i porasta proizvodnje energije iz nestalnih obnovljivih izvora energije. Neovisna nacionalna regulatorna tijela imaju važnu ulogu u provedbi regulatornog nadzora nad svojim nacionalnim energetskim sektorom. Međutim, sustav koji među državama članicama postaje sve više međuovisan kad je riječ o tržišnim transakcijama i funkcioniranju sustava zahtijeva regulatorni nadzor koji nadilazi nacionalne granice. ACER je tijelo osnovano radi pružanja takvog regulatornog nadzora u situacijama koje obuhvaćaju više od dvije države članice. Očuvana je glavna uloga ACER-a kao koordinatora djelovanja nacionalnih regulatora; dodijeljene su mu dodatne ograničene nadležnosti u onim područjima u kojima bi rascjepkano nacionalno donošenje odluka o pitanjima od prekogranične važnosti dovelo do problema ili nedosljednosti u unutarnjem tržištu. Na primjer, otvaranje regionalnih operativnih središta u [preinačena Uredba br. 714/2009 kako je predloženo dokumentima COM(2016) 861/2] zahtijeva nadnacionalni nadzor koji treba provoditi ACER jer regionalna operativna središta obuhvaćaju više država članica. Isto tako, uvođenje koordinirane procjene adekvatnosti na razini EU-a u [preinačena Uredba br. 714/2009 kako je predloženo dokumentima COM(2016) 861/2] zahtijeva regulatorno odobrenje njezine metodologije i izračuna, što može provoditi samo ACER jer je procjenu adekvatnosti potrebno provesti diljem država članica.

Iako će se zbog dodjele novih zadaća osoblje ACER-a morati povećati, njegova uloga koordinatora dovest će do manjeg opterećenja nacionalnih tijela, na taj način oslobađajući administrativne resurse na nacionalnoj razini. Predloženim će se pristupom pojednostavniti regulatorni postupci (npr. uvođenjem izravnog odobrenja u okviru ACER-a umjesto 28 zasebnih odobrenja). Usklađenim razvojem metodologija (npr. u pogledu procjene adekvatnosti) smanjit će se radno opterećenje nacionalnih tijela i izbjeći dodatni rad uzrokovan mogućim problemima proizašlima iz neusklađenih nacionalnih regulatornih djelovanja.

- **Proporcionalnost**

Političkim se odlukama obuhvaćenima Uredbom o električnoj energiji, Direktivom o električnoj energiji i Uredbom o ACER-u model tržišta električne energije nastoji prilagoditi povećanom udjelu decentralizirane proizvodnje i aktualnim tehnološkim dostignućima.

Predložene su reforme usmjerene samo na ono što je nužno za postizanje potrebnog napretka unutarnjeg tržišta ostavljajući krajnje nadležnosti i odgovornosti državama članicama, nacionalnim regulatorima i nacionalnim dionicima.

Mogućnosti kojima se razmatra dalekosežnije usklađivanje, npr. predlaganje jednog neovisnog europskog energetskog regulatora, jednog integriranog europskog operatora prijenosnog sustava ili više izravnih zabrana državnih intervencija bez mogućnosti izuzeća dosljedno su odbacivane u procjeni učinka. Umjesto toga, cilj su prijedloga uravnotežena

rješenja kojima se ograničava samo nacionalni opseg regulatornog djelovanja, pri čemu usklađeno djelovanje nedvojbeno donosi više koristi potrošačima.

Donesenim mogućnostima politike nastoje se stvoriti jednaki uvjeti za sve tehnologije proizvodnje i ukloniti poremećaji na tržištu kako bi se, među ostalim, obnovljivi izvori energije mogli ravnopravno natjecati na energetskom tržištu. Usto, svi bi sudionici na tržištu snosili financijsku odgovornost za održavanje mreže uravnoteženom. Uklonit će se prepreke uslugama kojima se mreži omogućava fleksibilnost, kao što su usluge odgovora na potražnju. Nadalje, mjerama se nastoji stvoriti likvidnije kratkoročno tržište kako bi fluktuacije cijena mogle pravilno odražavati oskudicu i ponuditi odgovarajuće poticaje za fleksibilnu mrežu.

Na razini maloprodajnog tržišta države članice poticat će se i da progresivno ukidaju opće reguliranje cijena, počevši od cijena ispod razine pokrivanja troškova. Ugroženi potrošači mogu se zaštititi prijelaznim reguliranjem cijena. Radi daljnjeg povećanja tržišnog natjecanja ograničit će se upotreba naknada za raskidanje ugovora kako bi se potaknula promjena opskrbljivača. Isto tako, načelima na visokoj razini osigurat će se da su računi za potrošnju energije jasni i razumljivi, a omogućit će se i nediskriminirajući pristup podacima o potrošačima, istodobno zadržavajući opće odredbe o zaštiti osobnih podataka.

U skladu s razvojem prekogranične trgovine električnom energijom i postupnom integracijom tržišta institucionalni će okvir biti prilagođen potrebi za dodatnom regulatornom suradnjom i novim zadaćama. ACER će dobiti dodatne zadaće, posebno u pogledu regionalnog funkcioniranja energetskog sustava, a nacionalni će regulatori i dalje imati središnju ulogu u regulaciji energetike.

U procjeni učinka priloženoj ovom prijedlogu sve su mogućnosti detaljno provjerene kako bi se osiguralo da ispunjavaju zahtjeve proporcionalnosti. Potrebno je napomenuti da su predložene politike kompromis među inicijativama koje se kreću od baze prema vrhu i upravljanjem tržištem odozgo prema dolje. U skladu s proporcionalnošću mjerama se ni na koji način ne nadomješta uloga nacionalnih vlada, nacionalnih regulatornih tijela i operatora prijenosnih sustava u obavljanju niza ključnih funkcija. Štoviše, nacionalne se regulatore potiče na učinkovitije formalno i neformalno udruživanje u regionalnom kontekstu radi rješavanja pitanja koja proizlaze iz upravljanja sustavom električne energije na način razmjeran opsegu problema.

Umjesto podupiranja pristupa „potpunog usklađivanja”, mjerama se nastoje stvoriti jednaki uvjeti za sve sudionike na tržištu, posebno ako tržišne mogućnosti nadilaze nacionalne granice. Konačno, određena standardizacija pravila i normizacija proizvoda nužne su za djelotvorno prekogranično trgovanje električnom energijom. Istodobno bi odluke koje se odnose na rad mreže mogle dovesti do neoptimalnih rezultata na tržištu ako bi njihovo donošenje bilo prepušteno pojedinačnim državama članicama i regulatorima koji djeluju izolirano. Izravno iskustvo s izradom i donošenjem zajedničkih mrežnih pravila i pravila trgovanja (tzv. „mrežna pravila” i „smjernice”) od donošenja Trećeg energetskog paketa iz 2009. pokazalo je da postoji nedvojbeno dodana vrijednost u okupljanju regulatora i nacionalnih tijela radi postizanja dogovora o zajedničkim pravilima i metodologijama kad je riječ o načelima na visokoj razini, kao i tehničkim načelima.

Među maloprodajnim i veleprodajnim tržištima sve je veća razlika u konkurentnosti, a maloprodajna tržišta još uvijek zaostaju u pogledu ponude usluga i konkretnih koristi za potrošače. Praćenjem energetskog siromaštva, transparentnosti i jasnoće informacija za potrošače, kao i njihova pristupa podacima, predloženim se mjerama neće neopravdano ograničiti nacionalne ovlasti.

- **Odabir pravnog instrumenta**

Prijedlogom će se izmijeniti ključni pravni akti koji su dio Trećeg energetskeg paketa. To obuhvaća Uredbu o električnoj energiji (br. 714/2009) i Direktivu o električnoj energiji (br. 2009/72/EZ), kao i Uredbu o ACER-u (br. 713/2009). Preinakom navedenih pravnih akata poboljšat će se pravna jasnoća. Aktom o izmjeni možda se ne bi mogao obuhvatiti širok skup novih odredaba. Odabir instrumenta stoga zahtijeva reviziju već donesenih i provedenih propisa kao prirodnog razvoja važećeg zakonodavstva.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije / provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Službe Komisije ocijenile su uspješnost važećeg zakonodavnog okvira (Trećeg energetskeg paketa) u odnosu na pet utvrđenih kriterija: važnost, djelotvornost, učinkovitost, usklađenost i dodanu vrijednost EU-a. Uz procjenu učinka provedena je i samostalna evaluacija, a njezini se rezultati odražavaju u utvrđivanju problema u procjeni učinka.

Evaluacijom je utvrđeno da je cilj Trećeg energetskeg paketa u pogledu povećanja tržišnog natjecanja i uklanjanja prepreka prekograničnom tržišnom natjecanju na tržištima električne energije općenito ostvaren. Aktivnom provedbom tog zakonodavstva ostvareni su pozitivni rezultati za tržišta električne energije i potrošače, a za razliku od 2009., tržišta su općenito postala manje koncentrirana i više integrirana. Kad je riječ o maloprodajnim tržištima, novim je potrošačkim pravima uvedenima Trećim energetskeg paketom vidno poboljšan položaj potrošača na energetskeg tržištima.

Međutim, uspjeh pravila Trećeg energetskeg paketa u razvoju unutarnjeg tržišta električne energije i dalje je ograničen u brojnim područjima na veleprodajnoj i maloprodajnoj razini. Općenito, evaluacija je pokazala da se velike koristi i dalje mogu ostvariti poboljšanjem okvira modela tržišta, kao što su neiskorištene opće koristi za društveno blagostanje i krajnje koristi za potrošače. Na razini veleprodajnih tržišta i dalje postoje prepreke prekograničnoj trgovini, a kapaciteti interkonekcijskih vodova često nisu u potpunosti iskorišteni. Među ostalim, tome je uzrok nedovoljna suradnja mrežnih operatora i regulatora na zajedničkom korištenju interkonekcijskim vodovima. Nacionalna perspektiva uključenih stranaka i dalje u mnogim slučajevima sprečava provedbu djelotvornih prekograničnih rješenja i ograničava inače korisne prekogranične tokove. Situacija se razlikuje ovisno o pojedinim tržištima i vremenskim okvirima, a tržište za dan unaprijed te unutardnevno tržište i tržište uravnoteženja različito su integrirani.

Kad je riječ o maloprodajnim tržištima, tržišno je natjecanje moguće znatno poboljšati. Cijene električne energije još uvijek se znatno razlikuju među državama članicama zbog razloga koji nisu povezani s tržištem, a cijene za kućanstva u stalnom su porastu zbog znatnih povećanja nespornih naknada do kojih je došlo posljednjih godina, a to su naknade za mrežu, porezi i pristojbe. U pogledu zaštite potrošača, rastuće energetske siromaštvo i činjenica da nije jasno kako ga suzbiti te kako riješiti problem osjetljivosti potrošača na najprikladniji način otežavaju daljnje produbljivanje unutarnjeg energetskeg tržišta. Naknade za promjenu opskrbljivača, poput naknada za raskidanje ugovora i dalje su znatna financijska prepreka

uključenosti potrošača. Usto, brojne pritužbe povezane s obračunavanjem troškova¹⁶ ukazuju na to da se usporedivost i jasnoća informacija o obračunu mogu poboljšati.

Uz nedostatke u ostvarivanju izvornih ciljeva iz Trećeg energetskeg paketa, pojavio se niz novih izazova koji se nisu mogli predvidjeti u vrijeme pripreme Trećeg energetskeg paketa. Kao što je navedeno, oni uključuju ogromno povećanje obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije, povećanje državnih intervencija na tržištima električne energije radi osiguravanja sigurnosti opskrbe i promjene na tehnološkom planu. To je dovelo do znatnih promjena u načinu funkcioniranja tržišta, posebno u posljednjih pet godina, do smanjivanja pozitivnog učinka reformi na potrošače i do neiskorištenog potencijala modernizacije. U postojećem se zakonodavstvu pojavila praznina u pogledu reguliranja tih kretanja.

U skladu s ishodima evaluacije i povezane procjene učinka trenutačnim se prijedlogom nastoji popuniti ta praznina i predstaviti poticajan okvir koji bi odražavao tehnološka dostignuća u sektoru dok naši energetske sustavi prelaze na nove modele proizvodnje i potrošnje.

• **Savjetovanja s dionicima**

Komisija je provela nekoliko javnih savjetovanja pripremajući se za ovu inicijativu. U tim su javnim savjetovanjima mogli sudjelovati građani EU-a i tijela država članica, sudionici na energetske tržištu i njihova udruženja, kao i svi ostali relevantni dionici, uključujući mala i srednja poduzeća te potrošače energije.

Potrebno je posebno istaknuti tri savjetovanja i njihove rezultate:

1. pitanja povezana s adekvatnošću resursa bila su predmet javnog savjetovanja¹⁷ provedenog od 15. studenoga 2012. do 7. veljače 2013., prema *Savjetovanju o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije*. Cilj tog savjetovanja bilo je prikupljanje mišljenja dionika o tome kako osigurati adekvatnost resursa i sigurnost opskrbe električnom energijom na unutarnjem tržištu.

Tijekom savjetovanja pristiglo je 148 pojedinačnih odgovora javnih tijela, industrije (proizvođača i potrošača energije) te akademske zajednice. Detaljan grafički prikaz odgovora dostupan je na internetu¹⁸, kao i svi pojedinačni doprinosi i sažetak rezultata savjetovanja¹⁹;

2. javno savjetovanje posvećeno maloprodajnim tržištima električne energije i krajnjim korisnicima²⁰ provedeno je od 22. siječnja 2014. do 17. travnja 2014. U okviru tog savjetovanja Komisija je primila 237 odgovora, od kojih je 20 % pristiglo od opskrbljivača energijom, 14 % od operatora distribucijskih sustava, 7 % od organizacija za zaštitu potrošača

¹⁶ Europska komisija (2016.), Drugo istraživanje potrošačkog tržišta o funkcioniranju maloprodajnih tržišta električne energije za potrošače u EU-u.

¹⁷ Europska komisija (2012.), Savjetodavni dokument o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije.
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20130207_generation_adequacy_consultation_document.pdf

¹⁸ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

¹⁹ Europska komisija (2012.), Savjetovanje o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije.
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-generation-adequacy-capacity-mechanisms-and-internal-market-electricity>

²⁰ Europska komisija (2014.), Savjetovanje o maloprodajnom energetske tržištu.
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-retail-energy-market>

i 4 % od nacionalnih regulatornih tijela. U savjetovanju je sudjelovao i znatan broj pojedinačnih građana. Potpuni sažetak odgovora dostupan je na internetskim stranicama Komisije²¹;

3. široko javno savjetovanje²² o novom modelu energetskeg tržišta provedeno je od 15. srpnja 2015. do 9. listopada 2015.

U okviru tog savjetovanja Komisija je primila 320 odgovora. Oko 50 % odgovora pristiglo je od nacionalnih ili europskih sektorskih udruženja. Poduzeća koja djeluju u energetskeg sektoru (opskrbljivači, posrednici i potrošači) pridonijela su s 26 % odgovora, a operatori mreže s 9 %. Svoj je doprinos dalo i 17 nacionalnih vlada te nekoliko nacionalnih regulatornih tijela. U savjetovanju je sudjelovao i znatan broj pojedinačnih građana i sveučilišta. Detaljan opis mišljenja dionika o svakoj konkretnoj mogućnosti politike dostupan je u procjeni učinka priloženoj ovoj zakonodavnoj inicijativi.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Priprema predložene Uredbe i procjene učinka temeljila se na velikoj količini materijala, a svi su izvori navedeni u bilješkama u procjeni učinka. Ti izvori uključuju gotovo 30, većinom vanjskih, istraživanja i alata za izradu modela kojima se nastojalo ocijeniti konkretne mogućnosti iz ovog prijedloga. Njihov se potpuni popis nalazi u Prilogu V. procjeni učinka. Istraživanjima je obuhvaćen niz metodologija, s naglaskom na kvantitativne procjene ekonomskih i socijalnih analiza troškova i koristi.

Usto, Komisija je provela i sektorsko istraživanje mehanizama za razvoj kapaciteta čiji su privremeni rezultati odmah uvršteni u trenutni prijedlog tijekom njegove pripreme faze²³. Rezultatima tih istraživanja nadopunjene su opsežne povratne informacije dionika, kako je prethodno opisano, a Komisija je dobila mnogo dokaza na kojima je temeljila trenutne prijedloge.

- **Procjena učinka**

Sve predložene mjere podržane su procjenom učinka. Odbor za nadzor regulative donio je pozitivno mišljenje 7. studenoga 2016. Način na koji su mišljenja Odbora za nadzor regulative uzeta u obzir utvrđen je u Prilogu I. procjeni učinka.

U procjeni učinka razmatrao se niz mogućnosti politike za svaki od utvrđenih problema. Ti su problemi i alternativna djelovanja navedeni u nastavku.

Prilagodba modela tržišta porastu obnovljivih izvora energije i tehnološkim dostignućima

U procjeni učinka podržano je poboljšanje važećih tržišnih pravila radi stvaranja jednakih uvjeta za sve tehnologije proizvodnje i resurse uklanjanjem postojećih poremećaja na tržištu. U njoj se razmatraju pravila kojima se pravi razlika između resursa i kojima se ograničava ili favorizira pristup određenih tehnologija elektroenergetskoj mreži. Usto, svi bi sudionici na tržištu snosili financijsku odgovornost za neravnoteže u mreži, a naknada za sve resurse na tržištu bi se isplaćivala pod jednakim uvjetima. Uklonile bi se prepreke odgovorima na potražnju. Odabranom bi se mogućnošću ojačala i kratkoročna tržišta približavajući ih

²¹

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

²²

Europska komisija (2015.), Savjetovanje o novom modelu energetskeg tržišta, COM(2015) 340 final <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-new-energy-market-design>

²³

Privremeno izvješće o sektorskom istraživanju o mehanizmima za razvoj kapaciteta, C(2016) 2107 final.

stvarnom vremenu kako bi se u što većoj mjeri omogućilo ispunjavanje potreba fleksibilnosti te čineći tržišta uravnoteženja učinkovitijima. Odabrana mogućnost uključuje mjere s pomoću kojih bi svi fleksibilni raspodijeljeni resursi koji se odnose na proizvodnju, potražnju i skladištenje mogli postati dijelom tržišta koristeći se primjerenim poticajima i okvirom tržišta koji im je prilagođeniji, kao i mjere za bolje poticanje operatora distribucijskih sustava.

Neregulatorni je pristup odbačen jer se njime tržište ne može mnogo poboljšati, a ne mogu se osigurati ni jednaki uvjeti za sve resurse. Naime, trenutni je regulatorni okvir EU-a u relevantnim područjima ograničen, a u nekim područjima ni ne postoji. Nadalje, smatralo se da se dobrovoljnom suradnjom tržištu ne može osigurati odgovarajuća razina usklađenosti ili sigurnosti. Isto tako, odbačena je i mogućnost potpunog usklađivanja tržišnih pravila jer bi se promjenama mogla prekršiti načela proporcionalnosti i općenito bi takvo usklađivanje bilo nepotrebno s obzirom na trenutno stanje europskih energetske tržišta.

Razmatranje budućih ulaganja u proizvodnju i neusklađenih mehanizama za razvoj kapaciteta

Procijenjene su razne mogućnosti politike koje nadilaze osnovni scenarij, a u svakoj je mogućnosti predložen različit stupanj prilagodbe i usklađivanja država članica na razini EU-a te stupanj oslanjanja sudionika na tržištu na isplate energetskog tržišta.

Primjenom mogućnosti takozvanog „isključivo energetskog tržišta” europska bi se tržišta dovoljno poboljšala i postala bi dovoljno međupovezana kako bi se omogućili cjenovni signali potrebni za poticanje ulaganja u nove resurse i na pravim mjestima. Primjenom takvog scenarija mehanizmi za razvoj kapaciteta više ne bi bili potrebni.

Odabrana se mogućnost temelji na scenariju isključivo energetskog tržišta, ali se u njoj ne odbacuje mogućnost da države članice upotrebljavaju mehanizme za razvoj kapaciteta, uz uvjet da su ti mehanizmi utemeljeni na metodologiji procjene adekvatnosti zajedničkih resursa koju na potpuno transparentan način provode Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i ACER i da su u skladu sa zajedničkim konstrukcijskim obilježjima radi postizanja bolje kompatibilnosti nacionalnih mehanizama za razvoj kapaciteta i usklađene prekogranične suradnje. Uz sektorsko istraživanje o mehanizmima za razvoj kapaciteta ta se mogućnost temelji i na Smjernicama Europske komisije o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014. – 2020.

Neregulatorni je pristup odbačen jer važeće odredbe zakonodavstva EU-a nisu dovoljno jasne i razvijene kako bi mogle odgovoriti na izazove s kojima se suočava europski sustav električne energije. Usto, dobrovoljnom se suradnjom možda ne može osigurati odgovarajuća razina usklađenosti u svim državama članicama, a tržištu odgovarajuća razina sigurnosti. Kako bi se ta pitanja riješila na dosljedan način potrebno je donijeti propise u tom području. Mogućnost prema kojoj bi, na temelju regionalnih ili europskih procjena adekvatnosti proizvodnje, čitave regije ili, konačno, sve države članice EU-a trebale obvezno uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta odbačena je jer je nerazmjerna.

Nezadovoljavajuća razina uspješnosti maloprodajnih tržišta: sporo uvođenje i nezadovoljavajuće usluge

Prema podržanoj mogućnosti države članice trebaju postupno ukidati opće reguliranje cijena do roka utvrđenog zakonodavstvom EU-a, počevši od cijena ispod razine pokrivanja troškova. Tom bi se mogućnošću omogućilo prijelazno reguliranje cijena za ugrožene potrošače. Radi povećanja uključenosti potrošača ograničena je upotreba naknada za raskidanje ugovora. Nacionalna tijela primjenom alata za certificiranje trebaju jačati povjerenje potrošača u internetske stranice za usporedbu. Usto, načelima na visokoj razini osigurat će se da su računi za potrošnju energije jasni i razumljivi primjenom minimalnih zahtjeva u pogledu sadržaja.

Isto tako, države članice trebaju pratiti broj energetske siromašnih kućanstava. Konačno, kako bi novi tržišni subjekti i nova poduzeća za energetske usluge mogli razviti nove usluge osiguran je nediskriminirajući pristup podacima o potrošačima.

Druge mogućnosti koje su razmatrane, ali odbačene, uključivale su potpuno usklađivanje zakonodavstva o zaštiti potrošača uz opsežne mjere zaštite potrošača; izuzeća od reguliranja cijena utvrđena na razini EU-a na temelju praga potrošnje ili cjenovnog praga; uvođenje standardnog modela obrade podataka i dodjeljivanje odgovornosti neutralnom dioniku na tržištu, kao što je operator prijenosnog sustava; zabranu svih naknada za promjenu opskrbljivača, uključujući naknade za raskidanje ugovora i djelomično usklađivanje sadržaja računa za potrošnju energije i konačno, okvir EU-a za praćenje energetske siromaštva na temelju ispitivanja energetske učinkovitosti stambenih prostora koje provode države članice, kao i uvođenje preventivnih mjera za izbjegavanje isključivanja. Sve te mogućnosti odbačene su na temelju načela supsidijarnosti i proporcionalnosti. Gotovo svi dionici koji su sudjelovali u savjetovanjima smatrali su da ni održavanje *statusa quo* nije izvedivo.

Poboljšanje institucionalnog okvira i uloge Agencije

Institucionalnim se okvirom Trećeg paketa nastoji potaknuti suradnja nacionalnih regulatornih tijela, kao i operatora prijenosnih sustava. Od svojeg su osnivanja ACER i Europska mreža operatora prijenosnih sustava imali ključnu ulogu u postizanju funkcionalnog unutarnjeg energetskeg tržišta. Međutim, zbog nedavnih je kretanja na europskim energetskeg tržištima razmatranima u procjeni učinka i naknadnim prijedlozima inicijative u pogledu modela tržišta potrebna prilagodba institucionalnog okvira. Usto, provedbom Trećeg paketa uočena su područja u kojima su moguća poboljšanja kad je riječ o okviru koji se primjenjuje na ACER i Europsku mrežu operatora prijenosnih sustava. Kad je riječ o mogućnostima koje su razmatrane u pogledu reforme institucionalnog okvira, odbačen je scenarij uobičajene prakse jer bi uzrokovao pojavu regulatornih praznina i praznina u nadzoru tržišta, u skladu s tržišnim odredbama koje se razvijaju, a o kojima je riječ drugdje u ovom prijedlogu, kao i sa stalnim napretkom sekundarnog zakonodavstva na razini EU-a.

Radi prilagodbe institucionalnog okvira razmatran je i neregulatorni pristup „strože provedbe” i dobrovoljne suradnje bez uvođenja novih, dodatnih mjera. Poboljšana provedba postojećeg zakonodavstva podrazumijeva nastavak provedbe Trećeg paketa i potpunu provedbu mrežnih pravila i smjernica, kako je opisano u mogućnosti „uobičajene prakse”, zajedno sa strožom provedbom. Međutim, isključivo strožom provedbom trenutačni se institucionalni okvir ne bi mogao poboljšati.

Razmatrana je i zakonodavna mogućnost kojom bi ACER postao više nalik paneuropskom regulatoru, no i ta je mogućnost na kraju odbačena. Zbog toga bi bilo potrebno znatno povećati proračun i osoblje ACER-a jer bi radi obavljanja takve uloge u njemu trebali biti okupljeni brojni stručnjaci. Isto se tako čini primjerenim da nacionalni regulatori i dalje sudjeluju u postupku donošenja odluka Agencije te da se odluke koje većinskim glasanjem donose nacionalni regulatori sustavno ne zamjenjuju odlukama ravnatelja.

Stoga su razmatrane zakonodavne mogućnosti za poboljšanje ACER-a na temelju postojećeg okvira. Mogućnošću koja je podržana procjenom učinka omogućava se prilagodba institucionalnog okvira EU-a novim stvarnostima sustava električne energije. Njome se rješava i proizašla potreba za dodatnom regionalnom suradnjom te uklanjanju postojeće i očekivane regulatorne praznine u energetskeg tržištu, na taj način omogućavajući fleksibilnost kombinacijom pristupa od baze prema vrhu i odozgo prema dolje.

Usto, kako bi se uklonila postojeća regulatorna praznina u pogledu regulatornih zadaća koje nacionalna regulatorna tijela obavljaju na regionalnoj razini, političkim bi se inicijativama u

okviru ove mogućnosti uspostavio fleksibilan regionalan regulatorni okvir za poboljšanje regionalnog usklađivanja i postupka odlučivanja nacionalnih regulatornih tijela. Tom bi se mogućnošću uveo sustav donošenja usklađenih regulatornih odluka i nadzora nacionalnih regulatornih tijela nad određenim regionalnim pitanjima (npr. regionalna operativna središta i druga pitanja koja proizlaze iz predloženih inicijativa u pogledu modela tržišta), a ACER bi pritom štitio interes EU-a.

Temeljna prava

Ovaj prijedlog može imati utjecaj na niz temeljnih prava utvrđenih Poveljom EU-a o temeljnim pravima, a posebno na: poštovanje privatnog i obiteljskog života (članak 7.), zaštitu osobnih podataka (članak 8.), zabranu diskriminacije (članak 21.), pravo na socijalnu pomoć (članak 34.), pristup službama od općeg gospodarskog interesa (članak 36.), integraciju visoke razine zaštite okoliša (članak 37.) i pravo na djelotvoran pravni lijek (članak 47.).

To se posebno razmatra u okviru niza odredbi koje se odnose na zaštitu potrošača, energetska siromaštvo, ugrožene potrošače, pristup službama od općeg gospodarskog interesa te zaštitu podataka i privatnosti.

Sažetak procjene učinka nalazi se na internetskim stranicama Komisije²⁴, kao i pozitivno mišljenje Odbora za nadzor regulative.

- **Primjerenost propisa i pojednostavnjenje**

Prijedlogom bi se u ograničenom opsegu mogli povećati administrativni zahtjevi. Na primjer, ako bi sve tehnologije imale jednake uvjete za potpuno sudjelovanje na energetskim tržištima, morale bi biti usklađene sa zahtjevima tržišne sukladnosti, što bi moglo dovesti do određenog administrativnog opterećenja.

Mjere koje su predviđene za poboljšanje likvidnosti i integracije energetskih tržišta mogle bi isto tako imati kratkoročan utjecaj na poduzeća jer bi se ona morala prilagoditi novim modalitetima trgovanja energijom. No, taj se utjecaj u usporedbi s osnovnim scenarijem u kojem se ne poduzima ništa smatra minimalnim jer bi gospodarske dobiti reforme bile mnogo veće od bilo kakvog kratkoročnog ili dugoročnog administrativnog preustroja.

Isto tako, zbog postupnog će ukidanja reguliranih cijena na razini država članica nacionalna regulatorna tijela morati bolje nadzirati tržišta osiguravajući učinkovito tržišno natjecanje i jamčeći zaštitu potrošača. Ti bi se utjecaji mogli ublažiti povećanom uključenosti potrošača, čime bi se na tržištu prirodno potaknulo tržišno natjecanje.

Raspon aktivnosti koje se trebaju provesti u okviru ažuriranog institucijskog okruženja stvorit će i novi skup zahtjeva za uključivanje nacionalnih regulatora i operatora prijenosnih sustava na administrativnoj razini. Ti zahtjevi uključuju sudjelovanje u okviru ACER-a, kao i u postupcima donošenja odluka koje će dovesti do postizanja dogovora o metodologijama i praksama za neometano trgovanje energijom na granicama.

Detaljan administrativni i i gospodarski utjecaj svake razmatrane mogućnosti politike na poduzeća i javna tijela nalazi se u poglavlju 6. procjene učinka.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Utjecaj koji prijedlog iz ovog paketa ima na proračun odnosi se na sredstva Agencije za suradnju energetskih regulatora (ACER) opisana u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom Komisijinu prijedlogu preinake Uredbe o uspostavi ACER-a. Doista, kako bi

²⁴ [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka].

ACER mogao obavljati svoje nove zadaće, posebno u pogledu procjene adekvatnosti sustava i uspostave regionalnih operativnih središta, u Agenciji će do 2020. biti potrebno postupno zaposliti do 18 dodatnih zaposlenika u ekvivalentu punog radnog vremena i osigurati odgovarajuća financijska sredstva.

5. OSTALI ELEMENTI

• Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Komisija će pratiti prenošenje i usklađenost država članica i ostalih dionika s mjerama koje će se na kraju donijeti, a poduzet će i provedbene mjere ako i kada to bude potrebno. Usto, Komisija će pripremiti dokumente sa smjernicama za provedbu donesenih mjera, kao što je to već učinila u kontekstu provedbe Trećeg energetskog paketa.

Komisiji će u praćenju i provedbi posebno pomagati ACER. Godišnje izvješćivanje Agencije i usporedne evaluacije koje provodi Komisija, kao i izvješćivanje Koordinacijske skupine za električnu energiju, obuhvaćeni su odredbama trenutačne inicijative. Agenciji će biti predloženo da dodatno preispita svoje pokazatelje praćenja radi osiguravanja njihovog trajnog značaja za napredak praćenja prema ostvarivanju ciljeva na kojima se temelje trenutačni prijedlozi kako bi se oni mogli na odgovarajuć način odraziti u, među ostalim, godišnjem izvješću ACER-a o praćenju tržišta.

Usporedno s predloženim inicijativama Komisija će predstaviti inicijativu u pogledu upravljanja energetskom unijom kojom će se pojednostavniti zahtjevi za planiranje, izvješćivanje i praćenje. Na temelju inicijative u pogledu upravljanja energetskom unijom trenutačni će zahtjevi za praćenje i izvješćivanje Komisije i država članica iz Trećeg energetskog paketa biti uvršteni u horizontalna izvješća o napretku i praćenju. Više informacija o pojednostavljenju zahtjeva za praćenje i izvješćivanje nalazi se u procjeni učinka upravljanja Europskom unijom.

Mehanizmi praćenja i pokazatelji referentnih vrijednosti detaljnije se obrađuju u poglavlju 8. procjene učinka.

6. DETALJNO OBRAZLOŽENJE POSEBNIH ODREDBI PRIJEDLOGA

• Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (preinaka)

U *poglavlju I.* predložene Direktive navedena su neka pojašnjenja njezina područja primjene i predmeta, s naglaskom na potrošače te važnost unutarnjeg tržišta i njegovih glavnih načela. U njemu su isto tako ažurirane glavne definicije koje se koriste u toj Direktivi.

U *poglavlju II.* predložene Direktive utvrđuje se opće načelo prema kojemu države članice moraju osigurati da je EU-ovo tržište električne energije konkurentno, orijentirano na potrošače, fleksibilno i nediskriminirajuće. U njemu se naglašava da nacionalne mjere ne bi trebale neopravdano otežavati prekogranične tokove, sudjelovanje potrošača ili ulaganja. Dodatno se utvrđuje načelo tržišno utemeljenih cijena opskrbe, osim u propisno opravdanim slučajevima. U tom se poglavlju pojašnjavaju određena načela povezana s funkcioniranjem EU-ovih tržišta električne energije, kao što je pravo na odabir opskrbljivača. Navode se i ažurirana pravila o mogućim obvezama javne usluge koje države članice mogu u određenim okolnostima nametnuti energetskim poduzećima.

U *poglavlju III.* predložene Direktive učvršćuju se postojeća potrošačka prava i uvode nova prava čiji je cilj staviti potrošače u središte energetskih tržišta osiguravajući jačanje njihova položaja i njihovu bolju zaštitu. U tom se poglavlju utvrđuju pravila o jasnijim informacijama

o obračunu i o certificiranim alatima za usporedbu. To poglavlje sadržava odredbe kojima se potrošačima osigurava slobodan izbor opskrbljivača ili agregatora, pravo na ugovor s dinamičnim cijenama i mogućnost sudjelovanja u upravljanju potrošnjom, vlastitoj proizvodnji i vlastitoj potrošnji električne energije. Svakom se potrošaču daje pravo zatražiti pametno brojilo s minimalnim skupom funkcija. Isto se tako poboljšavaju postojeća pravila o mogućnosti potrošača da dijele svoje podatke s opskrbljivačima i pružateljima usluga pojašnjavajući ulogu strana odgovornih za upravljanje podacima i utvrđujući zajednički europski format podataka koji Komisija treba razviti u provedbenom aktu. Nastoji se osigurati i da države članice suzbiju energetska siromaštvo. Zahtijeva se i da države članice utvrde okvire za neovisne agregatore i za upravljanje potrošnjom u skladu s načelima koja omogućavaju njihovo potpuno sudjelovanje na tržištu. Utvrđuje se okvir za lokalne energetske zajednice koje bi se mogle uključiti u lokalnu proizvodnju, distribuciju, agregaciju i skladištenje energije te opskrbu energijom ili usluge energetske učinkovitosti. Nadalje se pojašnjavaju postojeće odredbe o pametnim brojlama, jedinstvenim kontaktnim točkama, pravo na izvansudsku nagodbu, univerzalnoj usluzi te ugroženim potrošačima.

U poglavlju IV. predložene Direktive navedena su neka pojašnjenja zadaća operatora distribucijskih sustava, posebno u pogledu njihovih aktivnosti koje se odnose na uvođenje mrežnih usluga radi osiguravanja fleksibilnosti, integracije električnih vozila i upravljanja podacima. Pojašnjava se i uloga operatora distribucijskih sustava u pogledu skladištenja i mjesta za punjenje električnih vozila.

U poglavlju V. predložene Direktive sažeto se navode opća pravila primjenjiva na operatore prijenosnih sustava, koja se uvelike temelje na postojećem tekstu, te se navode samo neka pojašnjenja pomoćnih usluga i novih regionalnih operativnih središta.

Poglavlje VI. predložene Direktive, u kojem se utvrđuju pravila o razdvajanju razrađena u Trećem energetsom paketu, ostaje nepromijenjeno kad je riječ o glavnim materijalnim pravilima o razdvajanju, posebno u pogledu tri režima koja se primjenjuju na operatore prijenosnih sustava (vlasničko razdvajanje, neovisni operator sustava i neovisni operator prijenosa), kao i u pogledu odredaba o određivanju i certificiranju operatora prijenosnih sustava. Pojašnjava se samo mogućnost da operatori prijenosnih sustava posjeduju skladišni prostor ili pružaju pomoćne usluge.

Poglavlje VII. predložene Direktive sadržava pravila o osnivanju, opsegu ovlasti i zadaćama, kao i pravilima djelovanja neovisnih nacionalnih energetske regulatora. U prijedlogu se posebno naglašava obveza regulatora da surađuju sa susjednim regulatorima i ACER-om kad je riječ o pitanjima od prekogranične važnosti te se ažurira popis zadaća regulatora, među ostalim u pogledu nadzora nad novoosnovanim regionalnim operativnim središtima.

U poglavlju VIII. predložene Direktive mijenjaju se neke opće odredbe, među ostalim odredbe o odstupanjima od Direktive te o delegiranim ovlastima koje izvršavaju Komisija i odbor osnovan prema pravilima komitologije u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.

U novim prilogima predloženoj Direktivi utvrđuju se dodatni zahtjevi u pogledu alata za usporedbu, računa i informacija o obračunu te se mijenjaju postojeći zahtjevi za pametna brojila i njihovo uvođenje.

• **Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutaršnjem tržištu električne energije (preinaka)**

U poglavlju I. predložene Uredbe utvrđuje se njezino područje primjene i njezin predmet te definicije pojmova koji se u njoj koriste. Naglašava se važnost usklađenih tržišnih signala radi omogućavanja veće fleksibilnosti, dekarbonizacije i inovacija te se ažuriraju i nadopunjuju glavne definicije upotrijebljene u Uredbi.

U poglavlju II. predložene Uredbe uvodi se novi članak u kojemu se utvrđuju glavna načela kojih se treba pridržavati nacionalno energetska zakonodavstva kako bi se omogućilo funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Utvrđuju se i glavna pravna načela u pogledu pravila trgovanja električnom energijom u različitim vremenskim okvirima za trgovanje (tržište uravnoteženja, unutardnevno tržište, tržište za dan unaprijed i terminsko tržište), uključujući načela formiranja cijena. Pojašnjava se načelo odgovornosti za uravnoteženje i omogućava okvir za uspostavu pravila koja su usklađenija s tržištem kad je riječ o odašiljanju i ograničivanju proizvodnje i odgovora na potražnju, uključujući uvjete za iznimke.

U poglavlju III. predložene Uredbe opisuje se postupak određivanja zona trgovanja na usklađen način prema postupku preispitivanja iz Uredbe 1222/2015 o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima²⁵. Kako bi se riješilo trajno pitanje znatnih nacionalnih ograničenja prekograničnih tokova električne energije pojašnjavaju se uvjeti za takva iznimna ograničenja, posebno pravilima kojima se osigurava da uvoz i izvoz električne energije ne ograničavaju nacionalni dionici iz gospodarskih razloga. Nadalje, ovo poglavlje sadržava izmjene postojećih načela u pogledu mrežnih tarifa za prijenos i distribuciju, a u njemu se utvrđuje i postupak za poticanje postupne konvergencije tarifnih metodologija za prijenos i distribuciju. Utvrđuju se i izmijenjena pravila za upotrebu naknada za zagušenje.

U poglavlju IV. predložene Uredbe utvrđuju se nova opća načela s pomoću kojih države članice mogu na usklađen način riješiti pitanje adekvatnosti resursa. U njemu se utvrđuju načela i postupak za razvoj europske procjene adekvatnosti resursa radi ispravnijeg utvrđivanja potrebe za mehanizmima za razvoj kapaciteta i standardom pouzdanosti koji prema potrebi utvrđuju države članice. Pojašnjavaju se način i uvjeti za uvođenje mehanizama za razvoj kapaciteta na način koji je usklađen s tržištem. Isto se tako pojašnjavaju načela osmišljavanja mehanizama za razvoj kapaciteta na način koji je usklađen s tržištem, uključujući pravila za sudjelovanje kapaciteta koji se nalazi u drugoj državi članici i za upotrebu interkonekcija. Utvrđuju se način na koji će regionalna operativna središta, nacionalni operatori prijenosnih sustava, Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i nacionalni regulatori putem ACER-a sudjelovati u razvoju tehničkih parametara za razvoj kapaciteta koji se nalaze u drugoj državi članici te operativna pravila za njihovo sudjelovanje.

U poglavlju V. predložene Uredbe utvrđuju se zadaće i dužnosti Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i ACER-ove zadaće praćenja u tom pogledu, istodobno pojašnjavajući njegovu dužnost neovisnog djelovanja i djelovanja za dobrobit Europe. Definira se zadaća regionalnih operativnih središta i navode kriteriji te postupak za utvrđivanje regija rada sustava obuhvaćenih svakim regionalnim operativnim središtem i koordinacijske funkcije koje obavljaju ta središta. Utvrđuju se i radni te organizacijski aranžmani, zahtjevi za obavješćivanje, zahtjevi i postupci za donošenje odluka i preporuka te za njihovu reviziju, sastav i odgovornosti Upravnog odbora, kao i aranžmani u pogledu odgovornosti regionalnih operativnih središta. To poglavlje sadržava i pravila o priključivanju

²⁵ Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.

kogeneracijskih jedinica, koja su prethodno obuhvaćena Direktivom 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetskej učinkovitosti. Pravila o desetogodišnjem planu razvoja mreže, naknadi među operatorima prijenosnih sustava, razmjeni informacija i certificiranju uglavnom su ostala nepromijenjena.

U poglavlju VI. predložene Uredbe uspostavlja se europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava, definiraju postupak za njegovo osnivanje i njegove zadaće, uključujući savjetovanje s dionicima. Navedena su i detaljna pravila o suradnji operatora distribucijskih sustava i operatora prijenosnih sustava u pogledu planiranja i rada njihovih mreža.

U poglavlju VII. predložene Uredbe utvrđuju se postojeće ovlasti Komisije i pravila za njezino donošenje delegiranih akata u obliku mrežnih pravila ili smjernica. Pojašnjava se pravna priroda i donošenje mrežnih pravila i smjernica, a njihov se mogući sadržaj proširuje na područja poput struktura tarifa za distribuciju; pravila za pružanje nefrekvencijskih pomoćnih usluga; odgovora na potražnju, skladištenja energije i pravila o ograničavanju potražnje; pravila o kibernetičkoj sigurnosti; pravila o regionalnim operativnim središtima i ograničavanja proizvodnje te redispčiranja proizvodnje i potražnje. Pojednostavnjuje se postupak izrade mrežnih pravila za električnu energiju te se nacionalnim regulatorima daje mogućnost da u okviru ACER-a odlučuju o pitanjima koja se odnose na provedbu mrežnih pravila i smjernica. Isto se tako u postupak razvoja prijedloga mrežnih pravila za električnu energiju intenzivnije uključuju europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava i drugi dionici.

U poglavlju VIII. predložene Uredbe utvrđuju se njezine završne odredbe. To poglavlje uključuje postojeća pravila o izuzimanju novih interkonekcijskih vodova istosmjerne struje iz određenog zahtjeva Direktive i Uredbe o električnoj energiji, istodobno pojašnjavajući postupak u skladu s kojim nacionalna regulatorna tijela mogu činiti naknadne izmjene.

U Prilogu predloženoj Uredbi detaljnije se definiraju zadaće regionalnih operativnih središta uspostavljenih ovom Uredbom.

- **Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (preinaka)**

Općenito se predlaže da se pravila o ACER-u prilagode „zajedničkom pristupu” decentraliziranim agencijama EU-a o kojem su se dogovorili Europski parlament, Vijeće EU-a i Europska komisija (zajednički pristup)²⁶. Međutim, za sada je opravdano da ACER i dalje primjenjuje ograničena odstupanja od „zajedničkog pristupa”.

U poglavlju I. predložene Uredbe opisuju se uloge, ciljevi i zadaće ACER-a te vrsta akata koje može donijeti, a navode se i pravila o savjetovanju i praćenju. Ažuriran je popis zadaća kako bi uključivao dužnosti koje su ACER-u dodijeljene nakon donošenja Uredbe, a koje se odnose na nadzor nad veleprodajnim tržištem i prekograničnom infrastrukturom.

Kad je riječ o donošenju mrežnih pravila za električnu energiju, ACER-u je dodijeljena veća odgovornost u izradi i podnošenju konačnog prijedloga mrežnog pravila Komisiji, dok Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i dalje ima ulogu tehničkog stručnjaka. Prijedlog uključuje i formalno mjesto za operatore distribucijskih sustava kako bi bili zastupljeni na razini EU-a, posebno u razvoju prijedloga mrežnih pravila u skladu s njihovom povećanom odgovornošću. Agencija odlučuje o uvjetima, metodologijama i algoritmima za provedbu mrežnih pravila i smjernica za električnu energiju.

²⁶ Vidjeti Zajedničku izjavu Europskog parlamenta, Vijeća EU-a i Europske komisije o decentraliziranim agencijama od 19. srpnja 2012.

Kad je riječ o zadaćama u regionalnom kontekstu u koje je uključen ograničeni broj nacionalnih regulatora, uvodi se regionalni postupak donošenja odluka. U skladu s tim ravnatelj bi trebao dati mišljenje o tome je li dotično pitanje prvenstveno od regionalnog značaja. Ako se Odbor regulatora složi s mišljenjem ravnatelja, regionalni pododbor Odbora regulatora treba pripremiti dotičnu odluku koju na kraju donosi ili odbacuje sam Odbor regulatora. Odbor regulatora inače odlučuje bez intervencije regionalnog pododbora.

U tom se poglavlju definiraju i nove zadaće ACER-a u pogledu usklađivanja određenih funkcija povezanih s regionalnim operativnim središtima u okviru Agencije, nadzora nad imenovanim operatorima tržišta električne energije i povezanih s odobravanjem metoda i prijedloga u vezi s adekvatnošću proizvodnje i pripremljenošću za rizike.

Poglavlje II. predložene Uredbe sadržava organizacijska pravila povezana s Upravnim odborom, Odborom regulatora, ravnateljem, Odborom za žalbe i radnim skupinama Agencije, koje su uvedene novom odredbom. Prilagođavanjem nekoliko pojedinačnih odredaba zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama EU-a ili novim pravilima glasanja Vijeća očuvane su glavne značajke postojeće upravljačke strukture, posebno Odbora regulatora.

Odstupanje ACER-a od zajedničkog pristupa opravdava se sljedećim:

glavni ciljevi europske politike u području električne energije, sigurnost opskrbe, pristupačnost električne energije i dekarbonizacija mogu se ostvariti na najisplativiji način s pomoću integriranog europskog tržišta električne energije. U skladu s tim infrastruktura za prijenos električne energije postaje sve više međusobno povezana, prekogranično se trguje sve većim količinama električne energije, proizvodni se kapaciteti dijele na europskoj razini, a prijenosnim se sustavom upravlja uzimajući u obzir regionalne i prekogranične aspekte. Ovim se zakonodavnim paketima dodatno potiču ti trendovi za koje se očekuje da će donijeti koristi europskim potrošačima.

Preduvjet za stvaranje unutarnjeg tržišta električne energije otvaranje je sektora tržišnom natjecanju. Kao i u drugim gospodarskim sektorima, otvaranje tržišta električne energije zahtijevalo je donošenje novih propisa, posebno u pogledu sustava prijenosa i distribucije, te provedbu regulatornog nadzora. Stoga su osnovana neovisna regulatorna tijela. Ta tijela i dalje imaju posebnu odgovornost kad je riječ o nadzoru nad nacionalnim i europskim pravilima primjenjivima na sektor električne energije.

Međutim, s porastom prekogranične trgovine i sa sustavom pri čijem se radu u obzir uzimaju regionalni i europski kontekst, od nacionalnih se regulatornih tijela zahtijevalo da sve više usklađuju svoje djelovanje s nacionalnim regulatornim tijelima ostalih država članica. ACER je osmišljen kako bi postao platforma za tu interakciju i tu dužnost obavlja od svojeg osnutka 2011. Tijelo u okviru Agencije u kojem se, u suradnji s njezinim osobljem, priprema većina njezinih mišljenja, preporuka i odluka stoga je Odbor regulatora koji se sastoji od viših predstavnika nacionalnih regulatornih tijela i jednog predstavnika Komisije bez prava glasa. U prvim godinama postojanja Agencije pokazalo se da Odbor regulatora djelotvorno pridonosi izvršavanju zadaća Agencije.

Budući da su energetska tržišta i dalje velikim dijelom regulirana na nacionalnoj razini, nacionalni regulatori u tome imaju ključnu ulogu. Glavna uloga ACER-a nije izvršavanje delegiranih regulatornih nadležnosti Komisije, nego usklađivanje regulatornih odluka neovisnih nacionalnih regulatora. U ovom je zakonodavnom prijedlogu velikim dijelom sačuvana ta raspodjela uloga. Trenutačnom se strukturom uspostavlja usklađena ravnoteža ovlasti među različitim dionicima, uzimajući u obzir posebne značajke unutarnjeg energetskog tržišta. Ako bi se u ovoj fazi promijenila ravnoteža, mogla bi se ugroziti provedba političkih inicijativa sadržanih u zakonodavnim prijedlozima i otežati daljnja

integracija energetskeg tržišta, što je glavna svrha ovog prijedloga. Stoga se čini preuranjenim prebaciti ovlasti za donošenje odluka na Upravni odbor, kako je predviđeno zajedničkim pristupom. Umjesto toga primjerenije bi bilo zadržati trenutačnu strukturu kojom se osigurava da nacionalni regulatori djeluju bez ikakve izravne intervencije institucija EU-a ili država članica u određenim pitanjima. Istodobno, sveukupno djelovanje regulatora i dalje podliježe odobrenju institucija EU-a putem programskih, proračunskih i strateških dokumenata. Institucije EU-a uključene su i u administrativna pitanja. Stoga se ne predlaže promjena ustroja i načina rada postojećeg Odbora regulatora.

Isto tako, ne predlaže se prilagodba koncepta Upravnog odbora njegovu modelu iz zajedničkog pristupa. Pokazalo se da je Upravni odbor Agencije u svojem postojećem sastavu tijekom posljednjih godina bio posebno djelotvoran i učinkovit. Njegovo djelovanje jamče predstavnici Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije.

Iako Komisija u ovoj fazi ne smatra da je primjereno u potpunosti prilagoditi upravljačku strukturu Agencije zajedničkom pristupu, i dalje će pratiti opravdanost odstupanja od zajedničkog pristupa, a u sljedećoj će evaluaciji planiranoj za 2021., u kojoj će se ocjenjivati ciljevi, mandat i zadaće Agencije, poseban naglasak biti na upravljačkoj strukturi Agencije.

Poglavlje III. predložene Uredbe sadržava financijske odredbe. Predlaže se prilagodba nekoliko pojedinačnih odredaba zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama.

U poglavlju IV. predložene Uredbe ažurira se nekoliko pojedinačnih odredaba u skladu sa zajedničkim pristupom, a druge odredbe sadržane u tom poglavlju koje se odnose na osoblje i odgovornost ostaju uglavnom nepromijenjene.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

2016/0380 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage
~~Direktive 2003/54/EZ~~

(preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor ~~o osnivanju Europske zajednice~~ ☒ o funkcioniranju Europske
unije ☒, a posebno njegov članak ~~47. stavak 2. te članke 55. i 95.~~ ☒ 194. stavak 2. ☒,

uzimajući u obzir prijedlog ☒ Europske ~~komisije~~ ☒ Komisije,

☒ nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima, ☒

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora²⁷,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²⁸,

u skladu s ~~postupkom utvrđenim u članku 251. Ugovora (3)~~ ☒ redovnim zakonodavnim
postupkom ☒,

budući da:

↓ novo

- (1) Potreban je niz izmjena Direktive 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁹. Radi jasnoće bi je trebalo preinačiti.

²⁷ SL C 211, 19.8.2008., str. 23.

²⁸ SL C 172, 5.7.2008., str. 55.

²⁹ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.).

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 1 ⇒ novo	(prilagođeno)
---	---------------

- (1) Unutarnje tržište električne energije, koje se od 1999. godine postupno uvodi diljem ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~, ⇒ uspostavljanjem konkurentnih prekograničnih tržišta električne energije ⇐ teži pružanju stvarnog izbora svim potrošačima u Europskoj uniji, bez obzira na to radi li se o građanima ili o poslovnim subjektima, stvaranju novih poslovnih mogućnosti i jačanju prekogranične trgovine, radi postizanja povećanja učinkovitosti, ⇒ , postizanju ⇐ konkurentnih cijena ⇒ , učinkovitih investicijskih signala ⇐ i viših standarda usluge te ~~radi doprinosa~~ pridonošenju ~~Unije~~ sigurnosti opskrbe i održivosti.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 2 ⇒ novo	(prilagođeno)
---	---------------

- (2) Direktiva 2003/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ~~od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije~~³⁰ ⇒ i Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⇐ ~~dale~~ jesu značajan doprinos stvaranju takvog unutarnjeg tržišta električne energije. ⇒ Međutim, u europskom energetsom sustavu trenutačno se događaju znatne promjene. Zajednički cilj dekarbonizacije energetske sustava donosi nove mogućnosti i izazove sudionicima na tržištu. Istodobno se tehnološkim dostignućima omogućavaju novi oblici sudjelovanja potrošača i prekogranične suradnje. Tržišna pravila Unije potrebno je prilagoditi novom stanju na tržištu ⇐.

↓ novo

- (3) U Okvirnoj strategiji za energetske uniju utvrđuje se vizija energetske unije u čijem su središtu građani, koji preuzimaju odgovornost za energetske tranzicije, iskorištavaju nove tehnologije kako bi smanjili svoje račune i aktivno sudjeluju na tržištu, a ugroženi su potrošači istodobno zaštićeni.

↓ novo

- (5) U Komunikaciji Komisije od 15. srpnja 2015. pod nazivom „Ostvarivanje novih pogodnosti za potrošače energije”³¹ iznosi se vizija Komisije o maloprodajnom tržištu koje bolje služi potrošače energije među ostalim boljim povezivanjem veleprodajnih i maloprodajnih tržišta. Iskorištavanjem nove tehnologije nova bi i inovativna poduzeća za energetske usluge trebala svim potrošačima omogućiti da u potpunosti sudjeluju u energetske tranzicije upravljajući vlastitom potrošnjom radi provedbe energetske

³⁰ ~~SL L 176, 15.7.2003., str. 37. – 56.~~

³¹ COM (2015) 339 final od 15.7.2015.

učinkovitih rješenja kojima će uštedjeti novac i pridonijeti ukupnom smanjenju potrošnje energije.

↓ novo

- (6) U Komunikaciji Komisije od 15. srpnja 2015. pod nazivom „Pokretanje postupka javnog savjetovanja o novom modelu energetskeg tržišta”³² naglašeno je da prelazak s proizvodnje u velikim centraliziranim elektranama na decentraliziranu proizvodnju iz obnovljivih izvora energije i dekarbonizirana tržišta zahtijeva prilagodbu važećih pravila trgovanja električnom energijom i promjene postojećih tržišnih uloga. U toj su Komunikaciji istaknute potrebe za fleksibilnijom organizacijom tržišta električne energije i potpunom integracijom svih sudionika na tržištu, uključujući proizvođače energije iz obnovljivih izvora, nove pružatelje energetske usluga, skladištenje energije i fleksibilnu potražnju.
-

↓ novo

- (7) Osim novih izazova koji se Direktivom nastoje prevladati, njome se nastoje ukloniti i dugotrajne prepreke uspostavi unutarnjeg tržišta električne energije. Poboľšan regulatorni okvir treba pridonijeti rješavanju trenutaćnih problema s kojima se suoćavaju rascjepkana nacionalna tržišta, koja su još uvijek regulirana brojnim regulatornim intervencijama. Zbog takvih je intervencija otežana prodaja elektrićne energije pod jednakim uvjetima, a takve su intervencije, u usporedbi s rješeljima utemeljenima na prekogranićnoj suradnji i tržišnim načeljima, isto tako dovele do većih troškova.
-

↓ novo

- (8) Potrošaći imaju ključnu ulogu u ostvarivanju fleksibilnosti koja je potrebna za prilagodbu elektroenergetskog sustava promjenljivoj i distribuiranoj održivoj proizvodnji. Tehnološkim su napretkom u upravljanju mrežom i održivoj proizvodnji potrošaćima otvorene nove mogućnosti, a zdravo će tržišno natjecanje na maloprodajnim tržištima biti ključno u osiguravanju da uvođenje novih, inovativnih usluga kojima se udovoljava promjenljivim potrebama i mogućnostima potrošaća bude usmjereno na tržište, istodobno povećavajući fleksibilnost sustava. Ako bi se potrošaće poticalo na aktivnije i raznovrsnije sudjelovanje na energetskom tržištu, građani bi trebali imati korist od unutarnjeg tržišta elektrićne energije, a trebali bi se ostvariti i ciljevi Unije u pogledu obnovljive energije.

³² COM (2015) 340 final od 15.7.2015.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 3

- (9) Slobode koje Ugovor jamči građanima Unije – među ostalim slobodno kretanje robe, sloboda poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga – ostvarive su jedino na potpuno otvorenom tržištu koje svim potrošačima omogućuje slobodan izbor svojih opskrbljivača i svim opskrbljivačima slobodnu isporuku svojim potrošačima.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 57

- (10) Promicanje poštenog tržišnog natjecanja i jednostavnog pristupa različitim opskrbljivačima ~~te poticanje izgradnje kapaciteta za novu proizvodnju električne energije~~ trebalo bi državama članicama biti od najvećeg značaja radi omogućavanja potrošačima da u cijelosti iskoriste mogućnosti liberaliziranog unutarnjeg tržišta električne energije.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 8
⇒ novo

- (11) Radi osiguravanja tržišnog natjecanja i opskrbe električnom energijom po najkonkurentnijoj cijeni, države članice i nacionalna regulatorna tijela trebali bi omogućiti prekogranični pristup novim opskrbljivačima električne energije iz različitih izvora energije, kao i novim proizvođačima električne energije ⇒ , skladištenju i upravljanju potrošnjom. ⇐
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 60

- (12) Osiguravanje zajedničkih pravila za istinsko unutarnje tržište i široka ponuda električne energije dostupne svima također bi trebali biti među glavnim ciljevima ove Direktive. U tu bi svrhu nenarušene tržišne cijene dale poticaj prekograničnim međusobnim povezivanjima i ulaganjima u novu proizvodnju energije te istodobno vodile, dugoročno, ka konvergenciji cijena.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 56

- (13) Tržišne cijene trebale bi dati prave poticaje razvoju mreže i ulaganjima u novu proizvodnju električne energije.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 22
(prilagođeno)

- (14) ~~Na temelju ove Direktive~~ Različite ~~će~~ vrste organizacije tržišta postojati na unutarnjem tržištu električne energije. Mjere koje bi države članice mogle poduzeti radi osiguravanja ravnopravnih tržišnih pravila trebale bi se temeljiti na

prevladavajućim zahtjevima općeg interesa. O usklađenosti mjera s Ugovorom i pravom ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ trebalo bi se savjetovati s Komisijom.

↓ novo

- (15) U ostvarivanju ciljeva od općeg ekonomskog interesa države članice trebale bi i dalje imati široko diskrecijsko pravo nametanja obveza javne usluge elektroenergetskim poduzećima. Države članice trebale bi osigurati da kupci iz kategorije kućanstvo i, u slučajevima u kojima to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća, uživaju pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete po jasno usporedivim, transparentnim i konkurentnim cijenama. Ipak, reguliranje cijene opskrbe kao obveze javne usluge u svojoj je biti mjera kojom se narušava tržišno natjecanje i čija provedba često dovodi do akumulacije tarifnih deficita, ograničavanja izbora potrošača, manjih poticaja za uštedu energije i ulaganja u energetske učinkovitost, nižih standarda usluge, nižih razina uključenosti i zadovoljstva potrošača, ograničavanja tržišnog natjecanja, kao i do manjeg broja inovativnih proizvoda i usluga na tržištu. Stoga bi države članice trebale primijeniti druge alate politike, posebno ciljne mjere socijalne politike, kako bi svojim građanima mogle jamčiti pristupačnost opskrbe električnom energijom. U određivanje cijena ne bi trebalo intervenirati, osim u ograničenim, iznimnim slučajevima. Potpunom liberalizacijom maloprodajnog tržišta električne energije potaknuli bi se cjenovno i necjenovno tržišno natjecanje među postojećim opskrbljivačima i ulazak novih sudionika na tržište te povećali izbor i zadovoljstvo potrošača.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 45
(prilagođeno)

- (16) ~~Države članice trebale bi osigurati da kupci iz kategorije kućanstvo i, u slučajevima u kojima to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća, uživaju pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete po jasno usporedivim, transparentnim i razumnim cijenama. Radi osiguravanja održavanja visokih standarda javne usluge u ~~Zajednici~~ ☒ Uniji ☒, Komisiju bi trebalo redovito obavješćivati o svim mjerama koje države članice poduzimaju za postizanje cilja ove Direktive. Komisija bi trebala redovito objavljivati izvješće kojim se analiziraju mjere poduzete na državnoj razini za postizanje ciljeva javne usluge i uspoređuje njihova učinkovitost, radi sastavljanja preporuka u pogledu mjera koje bi se na nacionalnoj razini trebale poduzeti radi postizanja visokih standarda javne usluge. ~~Države članice trebale bi poduzeti potrebne mjere za zaštitu ugroženih kupaca u kontekstu unutarnjeg tržišta električne energije. Takve se mjere mogu razlikovati ovisno o posebnim okolnostima u predmetnim državama članicama i mogu uključivati specifične mjere koje se odnose na plaćanje računa za električnu energiju, ili općenitije mjere poduzete u sustavu socijalne sigurnosti. U slučajevima u kojima se univerzalne usluge također pružaju malim poduzećima, mjere kojima se osigurava pružanje takvih univerzalnih usluga mogu se razlikovati ovisno o tome jesu li namijenjene kupcima iz kategorije kućanstvo ili malim poduzećima.~~~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 47

- (17) Državama članicama trebalo bi omogućiti imenovanje opskrbljivača zadnjeg izbora. Taj opskrbljivač može biti prodajni odjel vertikalno integriranog poduzeća, koje također obavlja funkcije distribucije, pod uvjetom da udovoljava zahtjevima za razdvajanje iz ove Direktive.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 48
(prilagođeno)

- (18) Trebalo bi omogućiti da mjere koje države članice provode radi postizanja ciljeva socijalne i gospodarske kohezije posebno uključuju odredbe o prikladnim gospodarskim poticajima, koristeći se, kada je to odgovarajuće, svime postojećim nacionalnim alatima i alatima Zajednice ☒ Unije ☒. Takvi alati mogu uključivati mehanizme odgovornosti radi jamčenja potrebnih ulaganja.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 49
(prilagođeno)

- (19) ~~U mjeri u kojoj~~ Ako mjere koje države članice poduzimaju za ispunjavanje obveza javne usluge predstavljaju državnu potporu ~~prema skladu s člankom 87. stavku 1. ☒ 107. stavkom 1. ☒ Ugovora, prema članku 88. stavku 3. ☒ 108. stavku 3. ☒ Ugovora postoji obveza dužne su o njima obavješćivanja~~ jestiti Komisije ~~o njima~~.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 52
(prilagođeno)
⇒ novo

- (20) Potrošačima bi trebale biti dostupne jasne i razumljive informacije o njihovim pravima u pogledu sektora energetike. Komisija ~~bi ☒ je ☒~~, nakon savjetovanja s odgovarajućim zainteresiranim stranama, uključujući države članice, nacionalna regulatorna tijela, ~~potrošačke organizacije~~ ☒ udruge za zaštitu potrošača ☒ i elektroenergetski poduzeća, ~~trebala izraditi lako razumljivu, potrošaču prilagođenu kontrolnu listu za potrošače energije kojom će potrošačima pružiti praktične informacije o njihovim pravima. Tu bi kontrolnu listu trebalo~~ ⇒ ažurirati i ⇐ dostaviti svim potrošačima, ~~a ☒ trebala bi biti i javno dostupna.~~

↓ novo

- (21) Trenutačno nekoliko čimbenika sprečava potrošače u pristupu raznim izvorima tržišnih informacija koje su im dostupne, u njihovu razumijevanju i postupanju u skladu s njima. Stoga je potrebno poboljšati usporedivost ponuda i ukloniti prepreke promjeni opskrbljivača što je više moguće, bez nepotrebnog ograničavanja izbora potrošača.

↓ novo

- (22) Kupcima se zbog promjene opskrbljivača energije i dalje izravno ili neizravno naplaćuju razne naknade. Zbog takvih je naknada izračun cijene najboljeg proizvoda ili najbolje usluge otežan, a umanjuje se i neposredna financijska prednost promjene opskrbljivača. Iako bi se ukidanjem takvih naknada mogao ograničiti izbor potrošača isključivanjem proizvoda utemeljenih na nagrađivanju potrošačke vjernosti, daljnjim ograničavanjem njihove uporabe trebali bi se poboljšati dobrobit i uključenost potrošača, kao i tržišno natjecanje na tržištu.

↓ novo

- (23) Neovisni alati za usporedbu, uključujući internetske stranice, učinkovito su sredstvo s pomoću kojeg kupci mogu procijeniti prednosti različitih energetske ponuda dostupnih na tržištu. Troškovi su pretraživanja niži s obzirom na to da više nije potrebno prikupljati informacije od pojedinačnih opskrbljivača i pružatelja usluga. Takvi alati mogu osigurati pravu ravnotežu između potrebe za jasnim i sažetim informacijama i potrebe za informacijama koje su ujedno cjelovite i sveobuhvatne. Kako bi kupci dobili reprezentativni pregled, tim bi alatima trebali biti obuhvaćeni najširi mogući raspon dostupnih ponuda i samo tržište u što potpunijem opsegu. Ključno je da informacije koje se pružaju s pomoću takvih alata budu vjerodostojne, nepristrane i transparentne.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 54

- (24) Bolja zaštita potrošača jamči se dostupnošću učinkovitih sredstava rješavanja sporova svim potrošačima. Države članice trebale bi uvesti brze i učinkovite postupke obrade pritužaba.

↓ novo

- (25) Svi bi potrošači trebali imati korist od izravnog sudjelovanja na tržištu, posebno prilagodbom svoje potrošnje prema tržišnim signalima, a zauzvrat bi trebali imati koristi od nižih cijena električne energije ili drugih poticajnih plaćanja. Koristi od takvog aktivnog sudjelovanja s vremenom će se vjerojatno povećati kad električna vozila, toplinske crpke i druga fleksibilna opterećenja postanu konkurentniji. Potrošačima bi se trebalo omogućiti da sudjeluju u svim oblicima upravljanja potrošnjom i stoga bi trebali imati mogućnost odabira pametnog sustava mjerenja i ugovora s dinamičnim određivanjem cijene električne energije. Na taj bi način potrošači mogli prilagoditi svoju potrošnju cjenovnim signalima u stvarnom vremenu, odnosno signalima koji odražavaju vrijednost i trošak električne energije ili njezina prijenosa u različitim razdobljima, a države članice trebale bi osigurati da su potrošači razumno izloženi riziku veleprodajne cijene. Države članice trebale bi isto tako osigurati da oni potrošači koji odluče da se neće aktivno uključiti na tržište nisu sankcionirani, nego bi njihovo utemeljeno odlučivanje o dostupnim mogućnostima trebalo olakšati na način koji najviše odgovara uvjetima na domaćem tržištu.

- (26) Sve skupine kupaca (industrijski i trgovački kupci te kupci iz kategorije kućanstvo) trebaju imati pristup tržištima energije kako bi mogli trgovati svojom fleksibilnošću i električnom energijom koju su sami proizveli. Kupcima se treba omogućiti da iskoriste sve prednosti udruživanja proizvodnje i opskrbe diljem većih regija i da imaju koristi od prekograničnog tržišnog natjecanja. Agregatori će, kao posrednici između skupina kupaca i tržišta, vjerojatno imati važnu ulogu. Kako bi se neovisnim agregatorima omogućilo izvršavanje te uloge potrebno je isto tako uspostaviti transparentna i poštena pravila. Proizvodi trebaju biti definirani na svim organiziranim tržištima energije, uključujući pomoćne usluge i tržišta kapaciteta kako bi se potaknulo sudjelovanje u upravljanju potrošnjom.
- (27) U „Europskoj strategiji za nisku mobilnost emisija”³³ naglašava se potreba za dekarbonizacijom prometnog sektora i smanjenjem emisija iz prometnog sektora, posebno u urbanim područjima, kao i važna uloga koju elektromobilnost može imati u ostvarivanju tih ciljeva. Štoviše, uvođenje elektromobilnosti važan je element energetske tranzicije. Tržišna pravila utvrđena u ovoj Direktivi trebala bi stoga pridonijeti stvaranju povoljnih uvjeta za električna vozila svih vrsta. Posebno, trebala bi jamčiti učinkovito uvođenje javno dostupnih i privatnih mjesta za punjenje električnih vozila i osigurati učinkovitu integraciju punjenja vozila u rad sustava.
- (28) Upravljanje potrošnjom bit će ključno za omogućivanje pametnog punjenja električnih vozila, kao i učinkovite integracije električnih vozila u elektroenergetsku mrežu, što će biti od presudne važnosti za dekarbonizaciju prometa.
- (29) Potrošači bi trebali moći trošiti, skladištiti i/ili tržištu prodavati električnu energiju koju su sami proizveli. U budućnosti će razvoj novih tehnologija olakšati te aktivnosti. Međutim, postoje pravne i komercijalne prepreke poput nerazmjernih naknada za interno potrošenu električnu energiju, obveza povrata vlastito proizvedene električne energije u energetske sustav, administrativnih opterećenja, kao što je ono da proizvođači vlastite električne energije koji prodaju električnu energiju sustavu moraju ispuniti zahtjeve za opskrbljivače itd. Sve je te prepreke kojima se sprečava potrošače da proizvode, troše, skladište ili tržištu prodaju električnu energiju koju sami proizvedu potrebno ukloniti, istodobno osiguravajući da potrošači koji sami proizvode električnu energiju na odgovarajući način doprinose pokrivanju troškova sustava.
- (30) Zbog distribuiranih su energetske tehnologije i osnaživanja potrošača energija zajednice i energetske zadruge postali djelotvoran i isplativ način za zadovoljavanje potreba građana i njihovih očekivanja u pogledu izvora energije, usluga i lokalnog sudjelovanja. Energijom zajednice svim se potrošačima nudi uključiva mogućnost izravnog sudjelovanja u proizvodnji, potrošnji ili međusobnom dijeljenju energije unutar zemljopisno ograničene mreže zajednice koja može funkcionirati izolirano ili biti priključena na javnu distribucijsku mrežu. Inicijative za energiju zajednice prvenstveno su usmjerene na pružanje pristupačne energije posebne vrste svojim članovima ili vlasnicima udjela, kao što je energija iz obnovljivih izvora, a ne na ostvarivanje dobiti, kao tradicionalna energetska poduzeća. Inicijative za energiju koje pokreću zajednice izravnom suradnjom s potrošačima dokazuju svoj potencijal u olakšavanju primjene novih tehnologija i obrazaca potrošnje na integrirani način, uključujući pametne distribucijske mreže i upravljanje potrošnjom. Energijom zajednice isto se tako može unaprijediti energetska učinkovitost na razini kućanstva, a ona može pomoći i u sprečavanju energetske siromaštva smanjenom potrošnjom i

³³

SWD(2016) 244 final

nižim tarifama za opskrbu. Energijom zajednice isto se tako omogućava određenim skupinama potrošača iz kategorije kućanstvo da sudjeluju na tržištu energije, što inače ne bi mogli. Takve uspješno provedene inicijative donijele su gospodarsku, društvenu i okolišnu vrijednost zajednici koja nadilazi puke koristi koje proizlaze iz pružanja energetske usluga. Lokalnim bi se energetskim zajednicama trebalo omogućiti da na tržištu djeluju pod jednakim uvjetima, a da se pritom ne narušava tržišno natjecanje. Potrošačima iz kategorije kućanstvo potrebno je dopustiti da dobrovoljno sudjeluju u inicijativama za energiju zajednice, kao i da ih napuste bez gubitka pristupa mreži kojom upravlja inicijativa za energiju zajednice ili bez gubitka prava koja im pripadaju kao potrošačima. Pristup mreži lokalne energetske zajednice potrebno je omogućiti pod pravednim uvjetima i uvjetima koji odgovaraju troškovima.

- (31) Računi za potrošnju energije i godišnji obračuni važno su sredstvo informiranja kupaca. Osim podataka o potrošnji i troškovima, mogu sadržavati i druge informacije koje potrošačima mogu pomoći da usporede svoj trenutačni ugovor s drugim ponudama. Međutim, s obzirom na to da su sporovi povezani s računima vrlo čest razlog pritužbi potrošača i čimbenik koji pridonosi trajno niskoj razini zadovoljstva potrošača i uključenosti u sektor energetike, nužno je učiniti račune i godišnje obračune jasnijima i jednostavnijima za razumijevanje, kao i osigurati da računi sadržavaju sve potrebne informacije kako bi se potrošačima omogućilo da reguliraju svoju potrošnju energije, usporede ponude i promijene opskrbljivača.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 27

- (32) Države članice trebale bi poticati modernizaciju distribucijskih mreža, kao što je uvođenje ~~naprednih pametnih~~ mreža, koje bi trebalo izgrađivati na način kojim se potiče decentralizirana proizvodnja i energetska učinkovitost.

⇓ novo

- (33) Radi uključivanja potrošača potrebni su odgovarajući poticaji i odgovarajuće tehnologije, poput pametnog mjerenja. Pametnim sustavima mjerenja osnažuju se potrošači jer im ti sustavi omogućavaju da dobiju točne povratne informacije o svojoj potrošnji ili proizvodnji energije u gotovo stvarnom vremenu omogućujući im da potrošnjom ili proizvodnjom energije bolje upravljaju, da sudjeluju u programima upravljanja potrošnjom i drugim uslugama i iskoriste njihove prednosti te da smanje svoje račune za potrošnju električne energije. Isto tako, zahvaljujući pametnom mjerenju operatori distribucijskih sustava mogu imati bolji uvid u svoju mrežu i stoga smanjiti svoje troškove rada i održavanja i prebaciti te uštede na tarife za distribuciju, čiji trošak u konačnici snose potrošači.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 55
⇒ novo

- (34) ⇒ Kad je riječ o odlučivanju na nacionalnoj razini u pogledu uvođenja pametnog mjerenja ⇐, ~~T~~trebala bi postojati mogućnost da se ~~uvođenje inteligentnih sustava mjerenja~~ ⇐ takvo odlučivanje temelji ⇐ na ekonomskoj procjeni. Ako se procijeni da je uvođenje takvih sustava mjerenja ekonomski razumno i troškovno učinkovito samo

za potrošače s određenom razinom potrošnje električne energije, države članice trebale bi imati mogućnost ~~da o tome vodeći računa prilikom njihovu uvođenju inteligentnih sustava mjerenja.~~

↓ novo

- (35) Države članice koje sustavno ne uvide pametno mjerenje trebale bi omogućiti potrošačima da imaju koristi od ugradnje pametnog brojila na njihov zahtjev te pod poštenim i razumnim uvjetima, a trebaju im pružiti i sve relevantne informacije. Ako potrošači nemaju pametno brojilo, trebali bi imati pravo na brojilo koje ispunjava minimalne zahtjeve potrebne za pružanje informacija o obračunu navedenih u ovoj Direktivi.
- (36) Kako bi se podržalo aktivno sudjelovanje potrošača na tržištu električne energije, pametni sustavi mjerenja koje će uvoditi države članice trebali bi biti interoperabilni, ne bi trebali biti prepreka promjeni opskrbljivača i trebali bi bili opremljeni odgovarajućim funkcionalnostima s pomoću kojih bi potrošači imali pristup podacima o svojoj potrošnji u gotovo stvarnom vremenu, s pomoću kojih bi mogli prilagoditi svoju potrošnju energije i ponuditi svoju fleksibilnost mreži i poduzećima za energetske usluge koliko god je to moguće s obzirom na potpurnu infrastrukturu, biti nagrađeni za to i ostvariti uštede na svojim računima za potrošnju električne energije.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 50
(prilagođeno)
⇒ novo

- (37) ~~Zahtjevi javne usluge, uključujući u pogledu univerzalnih usluga, i zajednički minimalni standardi koji iz njih slijede trebaju se dalje jačati kako bi se osiguralo da svi potrošači, posebno oni ugroženi, mogu imati koristi od tržišnog natjecanja i poštenih cijena. Zahtjevi javne usluge trebali bi se definirati na državnoj razini, vodeći računa o nacionalnim okolnostima; međutim, države članice trebale bi poštovati pravo Zajednice. Građani Unije i, u slučajevima u kojima to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća trebali bi imati mogućnost uživanja obveza javne usluge, posebno što se tiče sigurnosti opskrbe i razumnih cijena. Ključni aspekt opskrbljivanja potrošača je pristup objektivnim i transparentnim podacima o potrošnji. Stoga bi potrošači trebali imati pristup podacima o svojoj potrošnji i povezanim cijenama te troškovima usluga, kako bi mogli pozvati konkurente da im na temelju tih podataka sastave ponudu. Potrošači bi također trebali imati pravo na ispravno informiranje o ~~njihovoj~~ svojoj potrošnji energije. Predujmovima ☒ se korisnici ☒ ne bi trebali ⇒ staviti u neproporcionalno nepovoljan položaj ⇐ ~~odražavati vjerojatnu potrošnju električne energije~~, a različiti bi sustavi plaćanja trebali biti nediskriminacijski. Informacije o troškovima energije pružene potrošačima dovoljno učestalo stvorit će poticaje za uštede energije jer će potrošačima dati direktne povratne informacije o učincima ulaganja u energetske učinkovitost i promjenu ponašanja. U tom pogledu, potpuna provedba Direktive 2006/32/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2006. o energetske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji i energetskim~~

uslugama³⁴ ☒ Direktive 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća³⁵ ☒ pomoći će potrošačima da smanje svoje troškove energije.

↓ novo

- (38) Nakon uvođenja pametnih sustava mjerenja u državama članicama razvijeni su ili se trenutačno razvijaju različiti modeli upravljanja podacima. Neovisno o modelu upravljanja podacima važno je da države članice uspostave transparentna pravila u skladu s kojima se podacima može pristupiti pod nediskriminacijskim uvjetima i da osiguraju najvišu razinu kibersigurnosti i zaštite podataka, kao i nepristranost subjekata koji obrađuju podatke.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 45
(prilagođeno)
⇒ novo

- (39) ~~Države članice trebale bi osigurati da kupci iz kategorije kućanstvo i, u slučajevima u kojima to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća, uživaju pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete po jasno usporedivim, transparentnim i razumnim cijenama. Radi osiguravanja održavanja visokih standarda javne usluge u Zajednici, Komisiju bi trebalo redovito obavješćivati o svim mjerama koje države članice poduzimaju za postizanje cilja ove Direktive. Komisija bi trebala redovito objavljivati izvješće kojim se analiziraju mjere poduzete na državnoj razini za postizanje ciljeva javne usluge i uspoređuje njihova učinkovitost, radi sastavljanja preporuka u pogledu mjera koje bi se na nacionalnoj razini trebale poduzeti radi postizanja visokih standarda javne usluge. Države članice trebale bi poduzeti potrebne mjere za zaštitu ugroženih ⇒ i energetske siromašnih kupaca ⇐ u kontekstu unutarnjeg tržišta električne energije. Takve se mjere mogu razlikovati ovisno o posebnim okolnostima u predmetnim državama članicama i mogu uključivati specifične mjere ⇒ socijalne ili energetske politike ⇐ koje se odnose na plaćanje računa za električnu energiju, ⇒ ulaganje u energetska učinkovitost stambenih prostora ⇐ ili općenitije mjere poduzete u sustavu socijalne sigurnosti ⇒ zaštitu potrošača poput zaštitnih mjera protiv isključivanja ⇐. U slučajevima u kojima se univerzalne usluge također pružaju malim poduzećima, mjere kojima se osigurava pružanje takvih univerzalnih usluga mogu se razlikovati ovisno o tome jesu li namijenjene kupcima iz kategorije kućanstvo ili malim poduzećima.~~

↓ novo

- (40) Energetske su usluge ključne za očuvanje dobrobiti građana Unije. Dostatna količina energije za odgovarajuće grijanje, hlađenje i osvjetljenje te napajanje uređaja osnovne su usluge kojima se jamče pristojan životni standard i zdravlje građana. Nadalje,

³⁴ ~~SL L 114, 27.4.2006., str. 64.~~

³⁵ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).

pristup tim energetskekim uslugama omogućava europskim građanima da iskoriste svoj potencijal i povećava socijalnu uključenost. Energetski siromašna kućanstva ne mogu si priuštiti te energetske usluge zbog kombinacije niskih primanja, velike potrošnje energije i loše energetske učinkovitosti svojih domova. Države članice trebaju prikupljati odgovarajuće podatke radi praćenja broja energetski siromašnih kućanstava. Kako bi pružile ciljanu potporu kućanstvima pogođenima energetskekim siromaštvom države članice ih najprije trebaju identificirati, a točno im mjerenje u tome može pomoći. Komisija treba aktivno podupirati provedbu odredbi o energetskekom siromaštvu olakšavajući razmjenu dobre prakse među državama članicama.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 53
(prilagođeno)
⇒ novo

- (41) ~~Energetsko siromaštvo rastući je problem u Zajednici. Stoga bi države članice koje su pogođene energetskim siromaštvom i koje to još nisu učinile, trebale bi stoga izraditi nacionalne akcijske planove ili druge odgovarajuće okvire za sprečavanje energetskog siromaštva tog problema. Trebale to učiniti s ciljem smanjivanja broja ljudi pogođenih tom situacijom. Niska primanja, velika potrošnja energije i loša energetska učinkovitost stambenih objekata relevantni su čimbenici za oblikovanje pokazatelja kojima se mjeri energetsko siromaštvo. U svakom slučaju, države članice trebale bi osigurati potrebnu opskrbu električnom energijom za ugrožene i energetski siromašne kupce. Pri tome bi se mogao koristiti integrirani pristup, primjerice u okviru energetske i socijalne politike, a mjere bi mogle uključivati socijalne politike ili poboljšanja energetske učinkovitosti stambenih objekata. U najmanju ruku, Ovaom bi se Direktivom trebala dopustiti predvidjeti barem mogućnost donošenja nacionalnih politika u korist ugroženih i energetski siromašnih kupaca.~~ Stoga bi države članice koje su pogođene energetskim siromaštvom i koje to još nisu učinile, trebale to učiniti s ciljem smanjivanja broja ljudi pogođenih tom situacijom. Niska primanja, velika potrošnja energije i loša energetska učinkovitost stambenih objekata relevantni su čimbenici za oblikovanje pokazatelja kojima se mjeri energetsko siromaštvo. U svakom slučaju, države članice trebale bi osigurati potrebnu opskrbu električnom energijom za ugrožene i energetski siromašne kupce. Pri tome bi se mogao koristiti integrirani pristup, primjerice u okviru energetske i socijalne politike, a mjere bi mogle uključivati socijalne politike ili poboljšanja energetske učinkovitosti stambenih objekata. U najmanju ruku, Ovaom bi se Direktivom trebala dopustiti predvidjeti barem mogućnost donošenja nacionalnih politika u korist ugroženih i energetski siromašnih kupaca.

↓ novo

- (42) Operatori distribucijskih sustava trebaju na troškovno učinkovit način integrirati nove načine proizvodnje električne energije, posebno proizvodna postrojenja koja se koriste obnovljivim izvorima energije i nova opterećenja, kao što su toplinske crpke i električna vozila. Stoga bi se operatorima distribucijskih sustava trebalo omogućiti, a potrebno ih je i poticati, da se na temelju tržišnih postupaka koriste uslugama iz distribuiranih izvora energije, kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje energije, kako bi mogli učinkovito upravljati svojim mrežama i izbjeći skupa proširenja mreže. Države članice trebaju uspostaviti prikladne mjere poput nacionalnih mrežnih pravila i tržišnih pravila te poticati operatore distribucijskih sustava mrežnim tarifama kojima se ne sprečava fleksibilnost ni poboljšanje energetske učinkovitosti u mreži. Isto tako, države članice trebaju sastaviti planove razvoja mreže za distribucijske sustave kako bi podržale integraciju proizvodnih postrojenja koja se koriste obnovljivim izvorima energije, olakšale razvoj skladišta i elektrifikaciju prometnog sektora te pružile korisnicima sustava odgovarajuće informacije u pogledu predviđenih proširenja ili nadogradnji mreže jer trenutačno u većini država članica takav postupak ne postoji.

- (43) Nediskriminacijski pristup distribucijskoj mreži određuje pristup potrošačima na razini maloprodaje. ~~Međutim, područje diskriminacije u pogledu pristupa i ulaganja treće strane manje je značajno na razini distribucije nego na razini prijenosa na kojoj su zagušenje i utjecaj interesa proizvodnje ili opskrbe općenito veći nego na razini distribucije. Osim toga, pravno i funkcionalno razdvajanje operatora distribucijskih sustava zahtijeva se, na temelju Direktive 2003/54/EZ, tek od 1. srpnja 2007. i tek treba ocijeniti njegove učinke na unutarnje tržište električne energije. Trenutačno važeća pravila pravnog i funkcionalnog razdvajanja mogu dovesti do djelotvornog razdvajanja pod uvjetom da budu jasnije definirana, ispravno provedena i pažljivo praćena.~~ Za stvaranje ravnopravnih tržišnih pravila na razini maloprodaje trebalo bi stoga pratiti djelatnosti operatora distribucijskih sustava da bi ih se spriječilo da iskoriste prednost svoje vertikalne integracije u vezi sa svojim konkurentnim položajem na tržištu, posebno u odnosu na kupce iz kategorije kućanstvo i male kupce koji nisu kućanstva.

- (44) Kada se zatvoren distribucijski sustav koristi za osiguravanje optimalne učinkovitosti integrirane opskrbe energijom koja zahtijeva specifične pogonske standarde, ili kada se zatvoren distribucijski sustav održava ponajprije za potrebe vlasnika sustava, trebalo bi biti omogućeno izuzimanje tog operatora distribucijskog sustava od obveza koje bi predstavljale nepotrebno administrativno opterećenje zbog posebne prirode odnosa između operatora distribucijskog sustava i korisnika sustava. Industrijske, trgovačke ili lokacije sa zajedničkim uslugama kao što su zgrade željezničkih postaja, zračne luke, bolnice, veliki kampovi s integriranim uređajima ili lokacije kemijske industrije mogu obuhvaćati zatvorene distribucijske sustave zbog specijalizirane prirode svojih djelatnosti.

- (45) Radi osiguravanja tržišnog natjecanja i opskrbe električnom energijom po najkonkurentnijoj cijeni, države članice i nacionalna regulatorna tijela trebali bi omogućiti prekogranični pristup novim opskrbljivačima električne energije iz različitih izvora energije, kao i novim proizvođačima električne energije.

- (46) Bez djelotvornog odvajanja mreža od djelatnosti proizvodnje i opskrbe (djelotvorno razdvajanje), postoji prirodna opasnost diskriminacije ne samo s obzirom na pogon mreže, već i s obzirom na poticaje vertikalno integriranim poduzećima za odgovarajuća ulaganja u vlastite mreže.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 11

- (47) Jedino ukidanje poticaja vertikalno integriranim poduzećima za diskriminiranje konkurenata u smislu pristupa mreži i ulaganja može osigurati djelotvorno razdvajanje. Vlasničko razdvajanje, koje implicira imenovanje vlasnika mreže za operatora sustava i njegovu neovisnost o bilo kojim interesima opskrbe i proizvodnje, očito je učinkovit i stabilan način rješavanja neizbježnog sukoba interesa i osiguravanja sigurnosti opskrbe. Zbog tog je razloga Europski parlament u svojoj rezoluciji od 10. srpnja 2007. o izgledima za unutarnje tržište plina i električne energije³⁶ uputio na vlasničko razdvajanje na razini prijenosa kao najučinkovitiji alat kojim se promiču ulaganja u infrastrukturu na nediskriminacijski način, pošten pristup mreži za nove sudionike i transparentnost na tržištu. Pri vlasničkom razdvajanju od država bi članica stoga trebalo zahtijevati da osiguraju da ista osoba ili osobe ne budu ovlaštene za provođenje kontrole nad poduzećem za proizvodnju ili opskrbu i da istodobno provode kontrolu ili izvršavaju bilo koje pravo nad operatorom prijenosnog sustava ili prijenosnim sustavom. Obratno, kontrola nad prijenosnim sustavom ili operatorom prijenosnog sustava trebala bi isključiti mogućnost provođenja kontrole ili izvršavanja bilo kojeg prava nad poduzećem za proizvodnju ili opskrbu. Unutar tih ograničenja, proizvođač ili opskrbljivač trebao bi imati mogućnost posjedovanja manjinskog vlasničkog udjela u operatoru prijenosnog sustava ili prijenosnom sustavu.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 12

- (48) Svaki sustav razdvajanja trebao bi biti djelotvoran u ukidanju bilo kojeg sukoba interesa između proizvođača, opskrbljivača i operatora prijenosnih sustava, radi stvaranja poticaja za potrebna ulaganja i jamčenja pristupa novih sudionika na tržište pod transparentnim i učinkovitim regulatornim režimom te ne bi smio stvoriti pretjerano zahtjevan regulatorni režim za nacionalna regulatorna tijela.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 14

- (49) Budući da vlasničko razdvajanje u nekim slučajevima zahtijeva restrukturiranje poduzeća, državama članicama koje odluče provesti vlasničko razdvajanje trebalo bi odobriti dodatno vrijeme za primjenu odgovarajućih odredaba. S obzirom na vertikalne veze između sektora električne energije i sektora plina, odredbe o razdvajanju trebalo bi primjenjivati u oba sektora.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 15

- (50) U okviru vlasničkog razdvajanja, radi osiguravanja potpune neovisnosti djelovanja mreže od interesa opskrbe i proizvodnje te sprečavanja razmjene bilo kojih povjerljivih informacija, ista osoba ne bi smjela istodobno biti članom upravljačkog odbora operatora prijenosnog sustava ili prijenosnog sustava i članom upravljačkog

³⁶ SL C 175E, 10.7.2008., str. 206.

odbora poduzeća koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe. Zbog istog razloga ista osoba ne bi smjela biti ovlaštena imenovati članove upravljačkog odbora operatora prijenosnog sustava ili prijenosnog sustava i provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad određenim poduzećem za proizvodnju ili opskrbu.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 16

- (51) Uspostavljanje operatora sustava ili operatora prijenosnog sustava koji je neovisan o interesima opskrbe i proizvodnje trebalo bi vertikalno integriranom poduzeću omogućiti zadržavanje vlasništva nad osnovnim sredstvima mreže uz istodobno osiguravanje djelotvornog odvajanja interesa, pod uvjetom da takav neovisan operator sustava ili takav neovisan operator prijenosnog sustava obavlja sve funkcije operatora sustava i da se uvedu detaljni propisi i sveobuhvatni mehanizmi regulatorne kontrole.
-

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
uvodna izjava 17

- (52) Ako je 3. rujna 2009. poduzeće, koje u vlasništvu ima prijenosni sustav, ☒ bilo ☐ dio vertikalno integriranog poduzeća, države članice trebale bi stoga imati mogućnost izbora između vlasničkog razdvajanja i uspostavljanja operatora sustava ili operatora prijenosnog sustava koji je neovisan o interesima opskrbe i proizvodnje.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 18

- (53) Radi potpunog očuvanja interesa vlasnika udjela u vertikalno integriranom poduzeću, države članice trebale bi imati mogućnost izbora provedbe vlasničkog razdvajanja bilo direktnim izdvajanjem ili diobom udjela u integriranom poduzeću na udjele u mrežnom poduzeću i udjele u preostalom poduzeću za opskrbu i proizvodnju, pod uvjetom da se poštuju zahtjevi koji proizlaze iz vlasničkog razdvajanja.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 19

- (54) Potpunu učinkovitost rješenja neovisnog operatora sustava ili neovisnog operatora prijenosa trebalo bi osigurati specifičnim dodatnim pravilima. Pravila o neovisnom operatoru prijenosa predviđaju odgovarajući regulatorni okvir kojim se jamče pošteno tržišno natjecanje, dostatno ulaganje, pristup novih sudionika na tržištu i integriranje tržišta električne energije. Djelotvorno razdvajanje putem odredaba o neovisnom operatoru prijenosa trebalo bi se temeljiti na organizacijskim mjerama i mjerama povezanim s upravljanjem operatorima prijenosnih sustava te na mjerama povezanim s ulaganjima, povezivanjem novih proizvodnih kapaciteta s mrežom i integracijom tržišta kroz regionalnu suradnju. Neovisnost operatora prijenosa također bi trebalo, među ostalim, osigurati kroz određena razdoblja „hlađenja” tijekom kojih se u vertikalno integriranom poduzeću ne obavlja nikakva rukovodeća ili druga odgovarajuća djelatnost kojom se ostvaruje pristup istim informacijama do kojih bi se moglo doći na rukovodećem položaju. ~~Model djelotvornog razdvajanja neovisnih~~

~~operatora prijenosa u skladu je sa zahtjevima koje je Europsko vijeće utvrdilo na svojem sastanku održanom 8. i 9. ožujka 2007.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 21

- (55) Država članica ima pravo odabrati potpuno vlasničko razdvajanje na svojem državnom području. Ako država članica iskoristi to pravo, poduzeće nema pravo uspostavljanja neovisnog operatora sustava niti neovisnog operatora prijenosa. Nadalje, poduzeće koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe ne može izravno ni neizravno provoditi kontrolu ni izvršavati bilo koje pravo nad operatorom prijenosnog sustava iz države članice koja je odabrala potpuno vlasničko razdvajanje.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 23

- (56) Provedba djelotvornog razdvajanja trebala bi poštovati načela nediskriminacije između javnog i privatnog sektora. U tu svrhu, ista osoba ne bi smjela imati mogućnost provođenja kontrole niti izvršavanja bilo kojeg prava kojim se krše pravila vlasničkog razdvajanja ili opcije neovisnog operatora sustava, ni samostalno niti zajednički, nad sastavom, glasovanjem ili odlučivanjem tijela operatora prijenosnih sustava ili prijenosnih sustava, kao ni poduzeća za proizvodnju ili opskrbu. ~~Što se tiče~~ Kad je riječ o vlasničkom razdvajanju i rješenju neovisnog operatora sustava, pod uvjetom da predmetna država članica može dokazati usklađenost sa zahtjevom, dva odvojena javna tijela trebala bi imati mogućnost kontrole nad djelatnostima proizvodnje i opskrbe s jedne strane i djelatnostima prijenosa s druge.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
uvodna izjava 24

- (57) Potpuno djelotvorno razdvajanje mrežnih djelatnosti od djelatnosti opskrbe i proizvodnje trebalo bi primijeniti na cijelom području ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~, ~~kako~~ na poduzeća iz ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~ ~~tako~~ i na ona koji nisu iz ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~. Radi osiguravanja međusobne neovisnosti mrežnih djelatnosti i djelatnosti opskrbe i proizvodnje na cijelom području ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~, trebalo bi ovlastiti regulatorna tijela da odbiju certificirati operatore prijenosnih sustava koji ne poštuju pravila razdvajanja. Radi osiguravanja dosljedne primjene tih pravila na cijelom području ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~, prilikom donošenja odluka o certifikaciji regulatorna bi tijela trebala u cijelosti uzimati u obzir mišljenje Komisije. Nadalje, radi osiguravanja poštovanja međunarodnih obveza ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~ te solidarnosti i energetske sigurnosti unutar ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~, Komisija bi trebala imati pravo davanja mišljenja o certifikaciji u vezi s vlasnikom prijenosnog sustava ili operatorom prijenosnog sustava kojeg kontrolira osoba ili osobe iz treće zemlje ili trećih zemalja.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 31

- (58) Postupci davanja odobrenja ne bi smjeli dovesti do administrativnog opterećenja nerazmjernog veličini i mogućem utjecaju proizvođača električne energije. Neprimjereno dugotrajni postupci davanja odobrenja mogu predstavljati prepreku pristupanju novih sudionika na tržištu.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 34

- (59) Energetski regulatori moraju imati mogućnost donošenja odluka povezanih sa svim relevantnim regulatornim pitanjima kako bi unutarnje tržište električne energije funkcioniralo ispravno te da budu potpuno neovisni o bilo kojim drugim javnim ili privatnim interesima. To ne isključuje ni sudski nadzor ni parlamentarni nadzor u skladu s ustavnim pravom država članica. Osim toga, odobrenje proračuna regulatora od strane nacionalnog zakonodavca ne predstavlja prepreku proračunskoj autonomiji. Odredbe koje se odnose na autonomiju u provedbi dodijeljenog proračuna regulatornog tijela trebale bi se provoditi u okviru definiranom nacionalnim proračunskim propisima i pravilima. Uz doprinos neovisnosti nacionalnog regulatornog tijela o bilo kojem političkom ili gospodarskom interesu putem odgovarajućeg sustava rotacije, državama članicama trebalo bi biti omogućeno uzimanje u obzir dostupnosti ljudskih resursa i veličine odbora.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 36

- (60) Nacionalna regulatorna tijela trebala bi imati mogućnost određivanja ili odobravanja tarife ili metodologije koje su temelj za izračunavanje tarifa, na temelju prijedloga operatora prijenosnog sustava ili operatora/operatorâ distribucijskog sustava, ili na temelju prijedloga dogovorenog između tog operatora/tih operatora i korisnika mreže. Prilikom provođenja tih zadataka nacionalna regulatorna tijela trebala bi osigurati da tarife za prijenos i distribuciju budu nediskriminacijske i da odražavaju troškove te bi trebala uzeti u obzir dugoročne, granične, izbjegnute troškove mreže zbog distribuirane proizvodnje i mjera za upravljanje potrošnjom.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 37
(prilagođeno)
→₁ 2009/72/EZ uvodna izjava 38

- (61) Energetski bi regulatori trebali biti ovlašteni za donošenje obvezujućih odluka u odnosu na elektroenergetska poduzeća i za izricanje učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija elektroenergetskim poduzećima koja propuste djelovati u skladu sa svojim obvezama, ili za predlaganje da im takve sankcije izrekne nadležni sud. ➔₁ Osim toga, ☒ Stoga bi ☒ regulatorna bi-tijela trebala imati ovlast ☒ moći ☒ zahtijevati relevantne informacije od elektroenergetskih poduzeća, provoditi odgovarajuće i dostatne istrage i rješavati sporove. ⬅ Energetski regulatori također bi trebali biti ovlašteni za donošenje odluka, bez obzira na primjenu pravila tržišnog natjecanja, o odgovarajućim mjerama kojima se osigurava korist za potrošače putem

promicanja učinkovitog tržišnog natjecanja nužnog za ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. ~~Uspostavljanje virtualnih elektrana — programa otpuštanja električne energije kojim su elektroenergetska poduzeća obvezna prodati ili učiniti dostupnom određenu količinu električne energije ili zainteresiranim opskrbljivačima odobriti pristup dijelu svojih proizvodnih kapaciteta na određeno vremensko razdoblje — jedna je od mogućih mjera koja se može koristiti za promicanje učinkovitog tržišnog natjecanja i osiguravanje ispravnog funkcioniranja tržišta. Energetski regulatori također bi trebali biti ovlašteni da doprinose osiguravanju visokih standarda univerzalnih i javnih usluga u skladu s otvaranjem tržišta, zaštiti ugroženih potrošača te potpunoj učinkovitosti mjera zaštite potrošača. Te odredbe ne bi smjele dovesti u pitanje niti ovlasti Komisije u vezi s primjenom pravila tržišnog natjecanja, uključujući provjeru koncentracija koja su od značaja za Zajednicu, niti pravila o unutarnjem tržištu kao što je slobodno kretanje kapitala. Neovisno tijelo kojemu stranka na koju utječe odluka nacionalnog regulatora ima pravo podnijeti žalbu, može biti sud ili neki drugi pravosudno tijelo ovlašteno za provođenje sudskog nadzora.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 37
(prilagođeno)

- (62) ~~Energetski bi regulatori trebali biti ovlašteni za donošenje obvezujućih odluka u odnosu na elektroenergetska poduzeća i za izricanje učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija elektroenergetskim poduzećima koja propuste djelovati u skladu sa svojim obvezama, ili za predlaganje da im takve sankcije izrekne nadležni sud. Energetski regulatori također bi trebali biti ovlašteni za donošenje odluka, bez obzira na primjenu pravila tržišnog natjecanja, o odgovarajućim mjerama kojima se osigurava korist za potrošače putem promicanja učinkovitog tržišnog natjecanja nužnog za ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Uspostavljanje virtualnih elektrana — programa otpuštanja električne energije kojim su elektroenergetska poduzeća obvezna prodati ili učiniti dostupnom određenu količinu električne energije ili zainteresiranim opskrbljivačima odobriti pristup dijelu svojih proizvodnih kapaciteta na određeno vremensko razdoblje — jedna je od mogućih mjera koja se može koristiti za promicanje učinkovitog tržišnog natjecanja i osiguravanje ispravnog funkcioniranja tržišta. Energetski regulatori također bi trebali biti ovlašteni da doprinose osiguravanju visokih standarda univerzalnih i javnih usluga u skladu s otvaranjem tržišta, zaštiti ugroženih potrošača te potpunoj učinkovitosti mjera zaštite potrošača. Te odredbe ne bi smjele dovesti u pitanje niti ovlasti Komisije u vezi s primjenom pravila tržišnog natjecanja, uključujući provjeru koncentracija koja su od značaja za ~~Zajednicu~~ Uniju ~~☒~~, niti pravila o unutarnjem tržištu kao što je slobodno kretanje kapitala. Neovisno tijelo kojemu stranka na koju utječe odluka nacionalnog regulatora ima pravo podnijeti žalbu, može biti sud ili neki drugi pravosudno tijelo ovlašteno za provođenje sudskog nadzora.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 63
⇒ novo

- (63) Na temelju [preinake Uredbe 714/2009, kako je predloženo dokumentima COM(2016)861/2] ~~Uredbe (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13.~~

~~srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije (10).~~ Komisija može donijeti smjernice ⇔ ili mrežna pravila ⇔ radi postizanja potrebnog stupnja usklađenosti. Takve su smjernice⇔ ili takva mrežna pravila ⇔, ~~koje predstavljaju obvezujuće provedbene mjere, također što se tiče kad je riječ o određenim odredbama~~ ove Direktive, koristan alat koji se prema potrebi može brzo prilagoditi.

↓ novo

- (64) Države članice i ugovorne stranke Energetske zajednice trebaju blisko surađivati na svim pitanjima koja se odnose na razvoj integrirane regije trgovanja električnom energijom i ne bi trebale poduzimati mjere kojima se ugrožava daljnja integracija tržišta električne energije ili sigurnost opskrbe država članica i ugovornih stranaka.
- (65) Ovu je Direktivu potrebno tumačiti zajedno s [preinakom Uredbe 714/2009, kako je predloženo dokumentima COM(2016)861/2] u kojoj se utvrđuju ključna načela novog modela tržišta električne energije, a kojima će se omogućiti bolje nagrađivanje fleksibilnosti i odgovarajući cjenovni signali te osigurati razvoj funkcionalnih integriranih kratkoročnih tržišta. [Preinakom Uredbe 714/2009, kako je predloženo dokumentima COM(2016)861/2] isto se tako utvrđuju nova pravila u raznim područjima, uključujući mehanizme za razvoj kapaciteta i suradnju operatora prijenosnih sustava.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 62 (prilagođeno)

- (66) Budući da cilj ove Direktive, naime, stvaranje potpuno funkcionalnog unutarnjeg tržišta električne energije, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego ga se može na bolji način ostvariti na razini ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~ ~~Zajednica~~ Unija može donijeti ~~svojim~~ mjere u skladu s načelom supsidijarnosti određenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti, kao što je određeno u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 68

- (67) Ova Direktiva poštuje temeljna prava i poštuje načela posebno priznata u Povelji Europske unije o temeljnim pravima.
-

↓ novo

- (68) Kako bi se osigurao minimalan stupanj usklađenosti potreban za posticanje cilja ove Direktive, ovlast donošenja akata u skladu s člankom 290. Ugovora trebalo bi delegirati Komisiji radi uspostave smjernica u kojima se opisuju opseg dužnosti regulatornih tijela da surađuju međusobno i s Agencijom za suradnju energetske regulatora („Agencija”) i detalji postupka. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, među ostalim na stručnoj

razini, te da se ona odvijaju u skladu s načelima utvrđenima Međuinstitucijskim sporazumom o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.³⁷ Kako bi se pri pripremi delegiranih akata osiguralo jednako sudjelovanje, Europski parlament i Vijeće zaprimaju sve dokumente kad i stručnjaci država članica, a njihovi stručnjaci imaju sustavan pristup sastancima stručnih skupina Komisije povezanim s pripremom delegiranih akata.

- (69) Kako bi se za provedbu ove Direktive osigurali ujednačeni uvjeti, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti radi utvrđivanja zajedničkog europskog podatkovnog formata i nediskriminacijskih i transparentnih postupaka za pristup podacima o mjeranju, potrošnji i onima potrebnima ako potrošač želi promijeniti opskrbljivača. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća³⁸.
- (70) Obvezu prenošenja ove Direktive u nacionalno pravo trebalo bi ograničiti na one odredbe koje predstavljaju sadržajnu izmjenu u usporedbi s prethodnom Direktivom. Obveza prenošenja odredbi koje nisu izmijenjene proizlazi iz prethodne Direktive.
- (71) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom država članica i Komisije od 28. rujna 2011. o dokumentima s objašnjenjima³⁹, države članice obvezale su da će u opravdanim slučajevima uz obavijest o svojim mjerama za prenošenje priložiti jedan dokument ili više njih u kojima se objašnjava veza između sastavnih dijelova neke direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. U pogledu ove Direktive zakonodavac smatra da je prijenos takvih dokumenata opravdan.

↓ novo

- (72) Ovom se Direktivom ne bi trebale dovoditi u pitanje obveze država članica u pogledu roka za prenošenje u nacionalno pravo i datuma primjene Direktive utvrđenih u Prilogu IV.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 67

~~S obzirom na opseg ovime izvršenih izmjena Direktive 2003/54/EZ, poželjno je, zbog jasnoće i racionalizacije, predmetne odredbe preinačiti njihovim ujedinjavanjem u jedinstveni tekst u novoj direktivi.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 5

~~Sigurna opskrba električnom energijom od vitalnog je značaja za razvoj europskog društva, provedbu održive politike klimatskih promjena i poticanje tržišnog natjecanja na unutarnjem~~

³⁷ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

³⁸ Uredba (EZ) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

³⁹ SL C 369, 17.12.2011., str. 14.

~~tržištu. U tu svrhu trebalo bi dalje razvijati prekogranično međusobno povezivanje radi osiguravanja opskrbe svim izvorima energije po najkonkurentnijim cijenama potrošačima i industriji unutar Zajednice.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 59

~~Razvoj istinskog unutarnjeg tržišta električne energije, kroz mrežu povezanu na razini cijele Zajednice, trebao bi biti jedan od glavnih ciljeva ove Direktive, a regulatorna pitanja o prekograničnim međusobnim povezivanjima i regionalnim tržištima trebala bi stoga biti među glavnim zadacima regulatornih tijela, u bliskoj suradnji s Agencijom kada je to odgovarajuće.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 7

~~Komunikacija Komisije od 10. siječnja 2007. naslovljena „Energetska politika za Europu” naglasila je važnost dovršenja unutarnjeg tržišta električne energije i stvaranja ravnopravnih tržišnih pravila za sva elektroenergetska poduzeća s poslovnim nastanom u Zajednici. Komunikacije Komisije od 10. siječnja 2007. naslovljene „Izgledi za unutarnje tržište plina i električne energije” i „Istraživanje europskih sektora plina i električne energije na temelju članka 17. Uredbe (EZ) br. 1/2003 (konačno izvješće)” pokazale su da postojeća pravila i mjere ne osiguravaju okvir dostatan za postizanje cilja, a taj je unutarnje tržište koje dobro funkcionira.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 4

~~Međutim, trenutačno u Zajednici postoje prepreke za prodaju električne energije pod jednakim uvjetima i bez diskriminacije ili nepovoljnog položaja u Zajednici. Pogotovo još ne postoji nediskriminacijski pristup mreži i jednako djelotvorna razina regulatornog nadzora u svakoj državi članici.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 41

~~Države članice ili, u slučajevima kada neka država članica tako predvidi, regulatorno tijelo trebalo bi poticati razvijanje ugovora o upravljanoj potrošnji.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 6

~~Unutarnje tržište električne energije koje dobro funkcionira trebalo bi proizvođačima osigurati odgovarajuće poticaje za ulaganje u novu proizvodnju energije, uključujući u električnu energiju iz obnovljivih izvora energije, obrađujući posebnu pozornost na najizoliranije zemlje i regije na energetsom tržištu Zajednice. Tržište koje dobro funkcionira također bi trebalo potrošačima osigurati prikladne mjere za promicanje učinkovitijeg korištenja energije, za što je preduvjet sigurna opskrba energijom.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 32

~~Trebalo bi poduzeti daljnje mjere radi osiguravanja transparentnih i nediskriminacijskih tarifa za pristup mrežama. Te bi se tarife trebale primjenjivati na sve korisnike sustava na nediskriminacijskoj osnovi.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 20

~~Radi razvijanja tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu električne energije, veliki kupei koji nisu kućanstva trebali bi imati mogućnost odabira svojih opskrbljivača i sklapanja ugovora s nekoliko opskrbljivača radi zadovoljenja njihovih potreba za električnom energijom. Takvi bi potrošači trebali biti zaštićeni od klauzula o isključivosti čiji je učinak isključiti konkurentske ili komplementarne ponude.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 51

~~Interesi potrošača trebali bi biti u središtu ove Direktive, a kvaliteta usluge trebala bi biti središnja odgovornost elektroenergetskih poduzeća. Postojeća prava potrošača trebala bi ojačati i jamčiti, a trebala bi i uključivati veću transparentnost. Zaštita potrošača trebala bi osigurati da svi potrošači u široj nadležnosti Zajednice imaju koristi od konkurentnog tržišta. Prava potrošača trebale bi provoditi države članice ili, kada je država članica tako predvidjela, regulatorna tijela.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 29

~~Radi izbjegavanja nametanja nerazmjernog financijskog i administrativnog opterećenja operatorima malih distribucijskih sustava, države članice trebale bi imati mogućnost, kada je to potrebno, izuzeti predmetna poduzeća od pravnih zahtjeva za razdvajanjem u području distribucije.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 28

~~Kod malih sustava može biti potrebno osigurati da pomoćne usluge pružaju operatori prijenosnog sustava koji su međusobno povezani s malim sustavima.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 10

~~Pravila o pravnom i funkcionalnom razdvajanju predviđena Direktivom 2003/54/EZ nisu, međutim, dovela do djelotvornog razdvajanja operatora prijenosnog sustava. Na sastanku~~

~~održanom 8. i 9. ožujka 2007. Europsko je vijeće stoga pozvalo Komisiju da izradi zakonodavne prijedloge za „djelotvorno odvajanje djelatnosti opskrbe i proizvodnje od djelovanja mreže”.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 13

~~Definicija pojma „kontrola” preuzeta je iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ-a o koncentracijama)⁴⁰.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 43

~~Gotovo sve države članice odabrale su osigurati tržišno natjecanje na tržištu proizvodnje električne energije kroz transparentan postupak izdavanja odobrenja. Međutim, države članice trebale bi osigurati mogućnost doprinosjenja sigurnosti opskrbe putem pokretanja natjecajnog postupka ili ekvivalentnog postupka kada dostatni kapaciteti za proizvodnju električne energije nisu izgrađeni na temelju postupka izdavanja odobrenja. Države članice trebale bi imati mogućnost, u interesu zaštite okoliša i promicanja novih tehnologija, pokrenuti javni natječaj za nove kapacitete na temelju objavljenih kriterija. Takvi novi kapaciteti uključuju, među ostalim, električnu energiju iz obnovljivih izvora energije i kogeneraciju.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 33

~~Direktiva 2003/54/EZ uvela je obvezu da države članice uspostave regulatore sa specifičnim nadležnostima. Međutim, iskustvo pokazuje da je učinkovitost regulacije često ograničena zbog pomanjkanja neovisnosti regulatora o vladi te nedostatnih ovlasti i slobode odlučivanja. Zbog toga je na svojem sastanku 8. i 9. ožujka 2007. Europsko vijeće pozvalo Komisiju da izradi zakonodavne prijedloge koji će omogućiti daljnje usklađivanje ovlasti i jačanje neovisnosti nacionalnih energetske regulatora. Tim bi nacionalnim regulatornim tijelima trebalo biti omogućeno pokrivanje kako sektora električne energije tako i sektora plina.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 38

~~Svako usklađivanje ovlasti nacionalnih regulatornih tijela trebalo bi uključivati ovlasti za pružanje poticaja elektroenergetskim poduzećima te za izricanje učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija elektroenergetskim poduzećima ili za predlaganje da im takve sankcije izrekne nadležni sud. Osim toga, regulatorna bi tijela trebala imati ovlast zahtijevati relevantne informacije od elektroenergetskih poduzeća, provoditi odgovarajuće i dostatne istrage i rješavati sporove.~~

⁴⁰

SL L 24, 29.1.2004., str. 1.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 61

~~Regulatorna tijela također bi trebala pružiti informacije o tržištu, čime bi Komisiji omogućila provođenje njezine uloge promatranja i praćenja unutarnjeg tržišta električne energije i njegovog kratkoročnog, srednjoročnog i dugoročnog razvoja, uključujući aspekte kao što su proizvodni kapaciteti, različiti izvori proizvodnje električne energije, infrastruktura prijenosa i distribucije, kvaliteta usluga, prekogranična trgovina, upravljanje zagušenjem, investicije, veleprodajne i potrošačke cijene, likvidnost tržišta te poboljšanja u području zaštite okoliša i učinkovitosti. Nacionalna regulatorna tijela trebala bi izvijestiti tijela nadležna za tržišno natjecanje i Komisiju o onim državama članicama u kojima cijene narušavaju tržišno natjecanje i ispravno funkcioniranje tržišta.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 42

~~Cjelokupna industrija i trgovina Zajednice, uključujući mala i srednja poduzeća, te svi građani Unije koji uživaju gospodarske koristi unutarnjeg tržišta trebali bi također imati mogućnost uživanja visokih razina zaštite potrošača, a posebno bi kupei iz kategorije kućanstvo i, kada to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća, trebali također imati mogućnost uživati jamstva javnih usluga, posebno u vezi sa sigurnošću opskrbe i razumnim tarifama, zbog pravičnosti, konkurentnosti i, neizravno, radi stvaranja radnih mjesta. Ti bi kupei također trebali imati pristup mogućnosti izbora, pravičnosti, zastupanju i mehanizmima rješavanja sporova.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 45

~~Države članice trebale bi osigurati da kupei iz kategorije kućanstvo i, u slučajevima u kojima to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća, uživaju pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete po jasno usporedivim, transparentnim i razumnim cijenama. Radi osiguravanja održavanja visokih standarda javne usluge u Zajednici, Komisiju bi trebalo redovito obavješćivati o svim mjerama koje države članice poduzimaju za postizanje cilja ove Direktive. Komisija bi trebala redovito objavljivati izvješće kojim se analiziraju mjere poduzete na državnoj razini za postizanje ciljeva javne usluge i uspoređuje njihova učinkovitost, radi sastavljanja preporuka u pogledu mjera koje bi se na nacionalnoj razini trebale poduzeti radi postizanja visokih standarda javne usluge. Države članice trebale bi poduzeti potrebne mjere za zaštitu ugroženih kupaca u kontekstu unutarnjeg tržišta električne energije. Takve se mjere mogu razlikovati ovisno o posebnim okolnostima u predmetnim državama članicama i mogu uključivati specifične mjere koje se odnose na plaćanje računa za električnu energiju, ili općenitije mjere poduzete u sustavu socijalne sigurnosti. U slučajevima u kojima se univerzalne usluge također pružaju malim poduzećima, mjere kojima se osigurava pružanje takvih univerzalnih usluga mogu se razlikovati ovisno o tome jesu li namijenjene kupeima iz kategorije kućanstvo ili malim poduzećima.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 46

~~Poštovanje zahtjeva javne usluge temeljni je zahtjev ove Direktive i važno je da se u ovoj Direktivi specificiraju zajednički minimalni standardi koje poštuju sve države članice i koji~~

~~uzimaju u obzir ciljeve zaštite potrošača, sigurnosti opskrbe, zaštite okoliša i istovjetnih razina tržišnog natjecanja u svim državama članicama. Važno je da se zahtjevi javne usluge mogu tumačiti na nacionalnoj osnovi, uzimajući u obzir nacionalne okolnosti i podložno poštovanju prava Zajednice.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 50

~~Zahtjevi javne usluge, uključujući u pogledu univerzalnih usluga, i zajednički minimalni standardi koji iz njih slijede trebaju se dalje jačati kako bi se osiguralo da svi potrošači, posebno oni ugroženi, mogu imati koristi od tržišnog natjecanja i poštenih cijena. Zahtjevi javne usluge trebali bi se definirati na državnoj razini, vodeći računa o nacionalnim okolnostima; međutim, države članice trebale bi poštovati pravo Zajednice. Građani Unije i, u slučajevima u kojima to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća trebali bi imati mogućnost uživanja obveza javne usluge, posebno što se tiče sigurnosti opskrbe i razumnih cijena. Ključni aspekt opskrbljivanja potrošača je pristup objektivnim i transparentnim podacima o potrošnji. Stoga bi potrošači trebali imati pristup podacima o svojoj potrošnji i povezanim cijenama te troškovima usluga, kako bi mogli pozvati konkurente da im na temelju tih podataka sastave ponudu. Potrošači bi također trebali imati pravo na ispravno informiranje o njihovoj potrošnji energije. Predujmovi bi trebali odražavati vjerojatnu potrošnju električne energije, a različiti bi sustavi plaćanja trebali biti nediskriminacijski. Informacije o troškovima energije pružene potrošačima dovoljno učestalo stvorit će poticaje za uštede energije jer će potrošačima dati direktne povratne informacije o učincima ulaganja u energetska učinkovitost i promjenu ponašanja. U tom pogledu, potpuna provedba Direktive 2006/32/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2006. o energetska učinkovitosti u krajnjoj potrošnji i energetskim uslugama⁴¹ pomoći će potrošačima da smanje svoje troškove energije.~~

↓ 2009/72/EZ uvodne izjave 64 i 65

~~Mjere potrebne za provedbu ove Direktive trebalo bi usvojiti u skladu s Odlukom Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. o utvrđivanju postupaka za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji⁴².~~

~~Komisija bi posebno trebala biti ovlaštena za donošenje smjernica potrebnih za osiguravanje minimalnog stupnja usklađenosti koja se zahtijeva za ostvarivanje cilja ove Direktive. Budući da su te mjere općeg područja primjene i namijenjene su izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni tako da je dopunjuju novim elementima koji nisu ključni, moraju se usvojiti u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom predviđenim u članku 5.a Odluke 1999/468/EZ.~~

⁴¹ ~~SL L 114, 27.4.2006., str. 64.~~

⁴² ~~SL L 184, 17.7.1999., str. 23.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 66

~~U skladu s točkom 34. Međuinstitucionalnog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva⁴³, države članice se potiču da za sebe i u interesu Zajednice izrade i objave vlastite tablice koje prikazuju, koliko je to moguće, korelaciju između ove Direktive i mjera prenošenja.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 25

~~Sigurnost opskrbe energijom ključni je element javne sigurnosti i stoga je nezaobilazno povezana s učinkovitim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta električne energije i integracijom izoliranih tržišta električne energije država članica. Električna energija može do građana Unije stići samo putem mreže. Funkcionalna tržišta električne energije, a posebno mreže i druga osnovna sredstva povezana s opskrbom električnom energijom bitni su za javnu sigurnost, konkurentnost gospodarstva i dobrobit građana Unije. Stoga bi osobe iz trećih zemalja trebalo ovlastiti za kontrolu nad prijenosnim sustavom ili operatorom prijenosnog sustava samo ako ispunjavaju zahtjeve djelotvornog razdvajanja koji se primjenjuju unutar Zajednice. Ne dovodeći u pitanje međunarodne obveze Zajednice, Zajednica smatra da je sektor prijenosnog sustava električne energije od velike važnosti za Zajednicu i stoga su nužne dodatne zaštitne mjere u vezi s očuvanjem sigurnosti opskrbe Zajednice energijom radi izbjegavanja bilo kakvih prijetnji javnom redu i javnoj sigurnosti u Zajednici i dobrobiti građana Unije. Sigurnost opskrbe Zajednice energijom posebno zahtijeva procjenu neovisnosti rada mreže, razine ovisnosti Zajednice i pojedinih država članica o opskrbi energijom iz trećih zemalja te odnosa koji određena treća zemlja ima prema unutarnjoj i vanjskoj trgovini i prema ulaganjima u energetske sektor. Sigurnost opskrbe trebalo bi stoga procijeniti s obzirom na činjenične okolnosti svakog pojedinog slučaja kao i prava i obveze koje proizlaze iz međunarodnog prava, posebno iz međunarodnih sporazuma između Zajednice i predmetne treće zemlje. Ako je potrebno, Komisiju se potiče da izdaje preporuke za pregovore o odgovarajućim sporazumima s trećim zemljama koji se bave sigurnošću opskrbe Zajednice energijom ili za uključivanje potrebnih pitanja u druge pregovore s tim trećim zemljama.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 35

~~Radi osiguravanja učinkovitog pristupa tržištu svim sudionicima na tržištu, uključujući nove sudionike, potrebni su mehanizmi uravnoteženja koji su nediskriminacijski i koji odražavaju troškove. Čim tržište električne energije postane dostatno likvidno, to bi se trebalo postići ustanovljavanjem transparentnih tržišnih mehanizama za opskrbu i nabavu električne energije, potrebnih u okviru zahtjeva za uravnoteženjem. U nedostatku takvog likvidnog tržišta, nacionalna regulatorna tijela trebala bi imati aktivnu ulogu u osiguravanju da tarife za uravnoteženje budu nediskriminacijske i da odražavaju troškove. U isto bi vrijeme trebalo predvidjeti odgovarajuće poticaje za uravnoteženje predaje i preuzimanja električne energije bez ugrožavanja sustava. Operatori prijenosnog sustava trebali bi omogućiti sudjelovanje krajnjih kupaca i udruženja krajnjih kupaca na tržištu rezervi i tržištu uravnoteženja.~~

⁴³ SL C 321, 31.12.2003., str. 1.

↓ 2009/72/EZ uvodne izjave 39 i 40

~~Unutarnje tržište električne energije trpi zbog pomanjkanja likvidnosti i transparentnosti što ometa učinkovitu raspodjelu resursa, omeđivanje rizika i ulazak novih sudionika. Postoji potreba za poboljšanjem tržišnog natjecanja i sigurnosti opskrbe kroz olakšano integriranje novih elektrana u elektroenergetsku mrežu u svim državama članicama, posebno ohrabrivanjem novih sudionika na tržištu. Povjerenje u tržište, njegovu likvidnost i broj sudionika na tržištu trebaju se povećati te se stoga treba povećati regulatorni nadzor nad poduzećima čija je djelatnost opskrba električnom energijom. Takvi zahtjevi ne bi smjeli dovoditi u pitanje postojeće pravo zajednice koje se odnosi na financijska tržišta i trebali bi biti usklađeni s njim. Energetski regulatori i regulatori financijskih tržišta trebaju surađivati u svrhu međusobnog omogućavanja dobivanja pregleda nad predmetnim tržištima.~~

~~Prije nego što Komisija usvoji smjernice kojima se definiraju daljnji zahtjevi za vođenje evidencije, Agencija za suradnju energetskih regulatora, osnovana Uredbom (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetskih regulatora ⁽⁴⁴⁾ („Agencija”) i Odbor europskih regulatora tržišta vrijednosnih papira („CESR”), osnovan Odlukom Komisije 2009/77/EZ ⁽⁴⁵⁾, trebali bi proučiti sadržaj tih smjernica i o tome savjetovati Komisiju. Agencija i CESR također bi trebali surađivati na daljnjem istraživanju i savjetovanju trebaju li transakcije u ugovorima o opskrbi električnom energijom i derivati električne energije biti podložni zahtjevima transparentnosti prije ili nakon trgovine te, ako trebaju, kakav bi trebao biti sadržaj tih zahtjeva.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 44

~~U interesu sigurnosti opskrbe trebalo bi pratiti ravnotežu između ponude i potražnje u pojedinim državama članicama, a nakon tog praćenja trebalo bi uslijediti izvješće o situaciji na razini Zajednice, uzimajući u obzir kapacitet međusobnog povezivanja između područja. Takvo praćenje trebalo bi provesti dovoljno rano kako bi se omogućilo poduzimanje odgovarajućih mjera ako je sigurnost opskrbe ugrožena. Izgradnja i održavanje potrebne mrežne infrastrukture, uključujući kapacitete međusobnog povezivanja, trebali bi doprinijeti osiguravanju stabilne opskrbe električnom energijom. Održavanje i izgradnja potrebne mrežne infrastrukture, uključujući kapacitete međusobnog povezivanja i decentraliziranu proizvodnju električne energije, važni su elementi pri osiguravanju stabilne opskrbe električne energije.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 58

~~Radi stvaranja unutarnjeg tržišta električne energije, države članice trebale bi poticati integraciju svojih nacionalnih tržišta i suradnju operatora sustava na razini Zajednice i na~~

⁴⁴ SL L 211, 14.8.2009., str. 1.

⁴⁵ SL L 025, 29.1.2009., str. 18.

~~regionalnoj razini, također uključujući izolirane sustave koji čine energetske otoke koji opstaju u Zajednici.~~

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno) ⇒ novo	članak	1.
---	--------	----

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

~~PREDMET, PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE~~

Članak 1.

~~Predmet i područje primjene~~

Ovom se Direktivom uspostavljaju zajednička pravila za proizvodnju, prijenos, distribuciju ⇒ i skladištenje ⇐ električne energije te opskrbu električnom energijom, zajedno s odredbama o zaštiti potrošača, radi ~~poboljšavanja~~ ⇒ stvaranja istinski integriranih, ⇐ ~~integriranja~~ konkurentnih ⇒ i fleksibilnih ⇐ tržišta električne energije ☒ orijentiranih na potrošače ☒ u ~~Zajednici~~ ☒ Uniji ☒. ⇒ Koristeći se prednostima integriranog tržišta, ovom se Direktivom nastoje osigurati prihvatljive cijene energenata za potrošače, visok stupanj sigurnosti opskrbe i neometan prijelaz na dekarbonizirani energetske sustav ⇐. Njome se utvrđuju ⇒ ključna ⇐ pravila koja se odnose na organizaciju i funkcioniranje ☒ europskog ☒ elektroenergetskog sektora, ⇒ posebno pravila o osnaživanju i zaštiti potrošača, o ⇐ otvorenom pristupu ⇒ integriranom ⇐ tržištu, ⇒ o pristupu trećih strana infrastrukturi prijenosa i distribucije, o razdvajanju, i o neovisnim nacionalnim energetske regulatorima. ⇐ ~~kriterije i postupke primjenjive na pozive na dostavu ponuda te izdavanje odobrenja i rad sustava. Njome se također utvrđuju obveze univerzalne usluge i prava potrošača električne energije te se pojašnjavaju zahtjevi tržišnog natjecanja.~~

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „kupac” znači veleprodajni ili krajnji kupac električne energije;

2. „veleprodajni kupac” znači fizička ili pravna osoba koja kupuje električnu energiju u svrhu daljnje prodaje unutar ili izvan sustava poslovnog nastana;

3. „krajnji kupac” znači kupac koji kupuje električnu energiju za vlastitu uporabu;

4. „kupac iz kategorije kućanstvo” znači kupac koji kupuje električnu energiju za potrošnju u vlastitom kućanstvu, isključujući komercijalne ili profesionalne djelatnosti;

5. „kupac koji nije kućanstvo” znači fizička ili pravna osoba koja kupuje električnu energiju koja nije za korištenje u ~~njegovim~~ svom vlastitom ~~kućanstvu~~ kućanstvu i uključuje proizvođače ⇒, industrijske kupce, mala i srednja poduzeća, poslovne subjekte ⇐ i veleprodajne kupce;

~~12. „povlašteni kupac” znači kupac koji ima slobodu kupnje električne energije od opskrbljivača po vlastitom izboru u smislu članka 33.~~

↓ novo

6. „aktivni kupac” znači kupac ili skupina kupaca koji zajedno djeluju, a koji troše, skladište ili prodaju električnu energiju proizvedenu u vlastitom prostoru, uključujući putem agregatora, ili koji sudjeluju u upravljanju potrošnjom ili programima energetske učinkovitosti, uz uvjet da te djelatnosti nisu njihova primarna trgovačka ili profesionalna djelatnost;

7. „lokalna energetska zajednica” znači: udruženje, zadruga, partnerstvo, neprofitna organizacija ili drugi pravni subjekt pod stvarnom kontrolom lokalnih vlasnika udjela ili lokalnih članova, koji općenito nije usmjeren na stjecanje dobiti, nego na stvaranje vrijednosti, koji je uključen u distribuiranu proizvodnju i obavljanje djelatnosti operatora distribucijskog sustava, opskrbljivača ili agregatora na lokalnoj razini, uključujući u inozemstvu;

↓ 2009/72/EZ

~~198. „opskrba” znači prodaja električne energije kupcima, uključujući daljnju prodaju električne energije kupcima;~~

~~329. „ugovor o opskrbi električnom energijom” znači ugovor o isporuci električne energije, ali ne uključuje derivate električne energije;~~

~~3310. „derivat električne energije” znači financijski instrument naveden u Prilogu I. odjeljku C točkama 5., 6. ili 7. Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata⁴⁶, kada se taj instrument odnosi na električnu energiju;~~

↓ novo

11. „ugovor s dinamičnim određivanjem cijene električne energije” znači ugovor o opskrbi električnom energijom između opskrbljivača i krajnjeg kupca koji odražava cijenu na promptnom tržištu, uključujući na tržištu za dan unaprijed u intervalima koji odgovaraju barem učestalosti poravnanja tržišta;

12. „naknada za raskidanje ugovora” znači svaka pristojba ili novčana kazna koju opskrbljivači ili agregatori nameću potrošačima zbog odustajanja od ugovora o opskrbi električnom energijom ili elektroenergetskim uslugama;

13. „naknada za promjenu opskrbljivača” znači svaka pristojba ili novčana kazna koju opskrbljivači ili operatori sustava izravno ili neizravno nameću potrošačima zbog promjene opskrbljivača, uključujući naknade za raskidanje ugovora;

⁴⁶ Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata (SL L 145, 30.4.2004., str. 1.).

14. „agregator” znači sudionik na tržištu koji kombinira opterećenja većeg broja kupaca ili proizvedenu električnu energiju radi prodaje, kupnje ili dražbe na bilo kojem organiziranom tržištu energije;
15. „neovisni agregator” znači agregator koji nije povezan s ni jednim od opskrbljivača ni s bilo kojim drugim sudionikom na tržištu;
16. „upravljanje potrošnjom” znači promjena uobičajenih ili trenutačnih obrazaca potrošnje u opterećenju električnom energijom koju čine krajnji kupci kao odgovor na tržišne signale, uključujući cijene električne energije koje se s vremenom mijenjaju ili poticajna plaćanja, ili kao odgovor na prihvrat ponude krajnjeg kupca, pojedinačnog ili u okviru udruženja, za prodaju smanjenja ili povećanja potražnje po cijeni na organiziranim tržištima, kako je definirano u Provedbenoj uredbi Komisije (EU) br. 1348/2014⁴⁷;
17. „konvencionalno brojilo” znači analogno ili elektroničko brojilo koje ne može i prenositi i primati podatke;
18. „pametni sustav mjerenja” znači elektronički sustav koji može mjeriti potrošnju energije pružajući više informacija od konvencionalnog brojila, kao i prenositi i primati podatke nekim oblikom elektroničke komunikacije u svrhu informiranja, praćenja i kontrole;
19. „interoperabilnost” u kontekstu pametnog mjerenja znači sposobnost dvije energetske ili komunikacijske mreže, dva sustava, uređaja, dvije aplikacije ili komponente ili više njih da uzajamno djeluju, razmjenjuju i upotrebljavaju informacije radi izvođenja potrebnih funkcija;
20. „gotovo stvarno vrijeme” u kontekstu pametnog mjerenja znači vrijeme, obično u sekundama, koje protekne od bilježenja podataka do njihove automatizirane obrade i njihova prijenosa radi uporabe ili informiranja;
21. „najbolje raspoložive tehnike” u kontekstu zaštite podataka i sigurnosti u okruženju pametnog mjerenja znači najdjelotvorniji i najnapredniji stupanj razvoja aktivnosti i načina na koji funkcioniraju, a koji označava prikladnost određenih tehnika namijenjenih sprečavanju ili ublažavanju rizika za privatnost, osobne podatke i sigurnost, što znači da su određene tehnike u praksi prikladne za pružanje temelja za sukladnost s okvirom Unije za zaštitu podataka;

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

~~522.~~ „distribucija” znači prijenos električne energije visokonaponskim, srednjenaponskim i niskonaponskim distribucijskim sustavima radi njezine isporuke kupcima, ali ne uključuje opskrbu;

~~623.~~ „operator distribucijskog sustava” znači fizička ili pravna osoba odgovorna za pogon, održavanje i, ako je potrebno, razvoj distribucijskog sustava na danom području i, kada je to primjenjivo, njegovih međusobnih povezivanja s drugim sustavima te za osiguravanje dugoročne sposobnosti sustava da udovolji razumnoj potražnji za distribucijom električne energije;

~~224.~~ „energetska učinkovitost/upravljanje potrošnjom” znači ⇒ omjer između ostvarenog učinka, usluge, robe ili energije i utroška energije ⇐ ~~globalan ili integrirani pristup usmjeren~~

⁴⁷ Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1348/2014 od 17. prosinca 2014. o izvješćivanju o podacima i provedbi članka 8. stavaka 2. i 6. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 363, 18.12.2014., str. 121.).

~~na utjecanje na količinu i vremenski raspored potrošnje električne energije radi smanjivanja potrošnje primarne energije i vršnih opterećenja davanjem prednosti ulaganjima u mjere energetske učinkovitosti ili drugim mjerama kao što su ugovori o upravljanju potrošnji, pred ulaganjima u povećanje proizvodnih kapaciteta, ako prethodni predstavljaju najučinkovitiju i najekonomičniju opciju, vodeći računa o pozitivnom utjecaju na okoliš smanjenja potrošnje energije i s time povezanim aspektima sigurnosti opskrbe i troškova distribucije;~~

~~3025. „⇔ energija iz ⇔ obnovljivih izvora energije” znači ⇔ energija iz ⇔ obnovljivih nefosilnih izvora energije ⇔, posebno ⇔ vjetar, sunce (solarna toplinska i fotonaponska energija) ⇔, geotermalni izvori energija, energija topline iz okoliša, hidroenergija i energija plime i oseke, energija oceana ⇔, ⇔ energija ⇔ valova ⇔ i obnovljiva goriva: biogoriva, tekuća biogoriva, bioplin, kruta biogoriva i zapaljivi otpad iz obnovljivog izvora ⇔ plima i oseka, energija vode, biomasa, deponijski plin, plin iz postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda i bioplinovi);~~

~~3126. „distribuirana proizvodnja” znači proizvodno postrojenje priključeno na distribucijski sustav;~~

⇓ novo

27. „mjesto za punjenje” znači sučelje putem kojeg je moguće puniti jedno po jedno električno vozilo ili zamijeniti jednu po jednu bateriju električnog vozila;

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

~~328. „prijenos” znači ~~transport~~prijenos električne energije vrlo visokim i visokim naponskim međusobno povezanim sustavom radi njezine isporuke krajnjim kupcima ili distributerima, ali ne uključuje opskrbu;~~

~~429. „operator prijenosnog sustava” znači fizička ili pravna osoba odgovorna za pogon, održavanje i, ako je potrebno, razvoj prijenosnog sustava na danom području i, kada je to primjenjivo, njegovih međusobnih povezivanja s drugim sustavima te za osiguravanje dugoročne sposobnosti sustava da udovolji razumnoj potražnji za prijenosom električne energije;~~

~~1830. „korisnik sustava” znači fizička ili pravna osoba koja isporučuje u prijenosni ili distribucijski sustav ili iz njega preuzima električnu energiju;~~

~~431. „proizvodnja” znači proizvodnja električne energije;~~

~~232. „proizvođač” znači fizička ili pravna osoba koja proizvodi električnu energiju;~~

~~1333. „interkonekcijski spojni vod” znači ⇔ prijenosni vod koji prelazi ili premošćuje granicu među zonama trgovanja, među državama članicama ili, do granica nadležnosti EU-a, među državama članicama i trećim zemljama ⇔ ~~oprema koja se koristi za povezivanje elektroenergetskih sustava;~~~~

~~1434. „međusobno povezani sustav” znači nekoliko prijenosnih i distribucijskih sustava koji su međusobno povezani posredstvom jednog interkonekcijskog voda ili više njihovih vodova;~~

~~1535.~~ „izravni vod” znači elektroenergetski vod koji povezuje izoliranu lokaciju proizvodnje s izoliranim kupcem ili elektroenergetski vod koji povezuje proizvođača električne energije i poduzeće za opskrbu električnom energijom radi izravne opskrbe njihovih vlastitih prostora, poduzeća kćeri i povlaštenih kupaca;

~~25.~~ „dugoročno planiranje” znači planiranje potreba za ulaganje u kapacitete proizvodnje, prijenosa i distribucije na dugoročnoj osnovi, radi zadovoljavanja potražnje sustava za električnom energijom i osiguravanja opskrbe kupaca;

~~2636.~~ „mali izolirani sustav” znači bilo koji sustav s potrošnjom manjom od 3 000 GWh u 1996. godini, pri čemu se manje od 5 % godišnje potrošnje dobiva kroz međusobno povezivanje s drugim sustavima;

~~27.~~ „mikro izolirani sustav” znači bilo koji sustav s potrošnjom manjom od 500 GWh u 1996. godini, pri čemu ne postoji povezanost s drugim sustavima;

~~16.~~ „ekonomska prednost” znači rangiranje izvora opskrbe električnom energijom u skladu s ekonomskim kriterijima;

~~1737.~~ „pomoćna usluga” znači usluga potrebna za pogon prijenosnog ili distribucijskog sustava ⇨, uključujući pomoćne usluge uravnoteženja i nefrekvencijske pomoćne usluge, ali isključujući upravljanje zagašenjem ⇐;

↓ novo

38. „nefrekvencijska pomoćna usluga” znači usluga kojom se koristi operator prijenosnog ili distribucijskog sustava u svrhu regulacije napona u stacionarnom stanju, injektiranja brzo djelujuće jalove struje, tromosti i sposobnosti crnog starta;

39. „regionalno operativno središte” znači regionalno operativno središte kako je definirano u članku 32. [preinačene Uredbe br. 714/2009, kako je predloženo dokumentima COM(2016)861/2];

↓ 2009/72/EZ

~~2040.~~ „integrirano elektroenergetsko poduzeće” znači vertikalno ili horizontalno integrirano poduzeće;

~~2141.~~ „vertikalno integrirano poduzeće” znači elektroenergetsko poduzeće ili grupa elektroenergetskih poduzeća u kojima ista osoba ili iste osobe imaju pravo, izravno ili neizravno, provoditi kontrolu, i u kojima poduzeće ili grupa poduzeća obavlja najmanje jednu od funkcija prijenosa ili distribucije i najmanje jednu funkciju proizvodnje ili opskrbe električnom energijom;

~~2242.~~ „povezano poduzeće” znači povezana poduzeća u smislu članka 2. stavka 12. Direktive 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁸ 41. Sedme direktive Vijeća 83/349/EEZ od 13. lipnja 1983. na temelju članka 44. stavka 2. točke (g) (13) Ugovora o konsolidiranim

⁴⁸ Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvještajima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (SL L 182, 29.6.2013., str. 19.).

~~izvještajima (14) i/ili pridružena poduzeća, u smislu članka 33. stavka 1. te Direktive, i/ili poduzeća koja pripadaju istim vlasnicima udjela;~~

~~3343.~~ „horizontalno integrirano poduzeće” znači poduzeće koje obavlja najmanje jednu od sljedećih funkcija: proizvodnju radi prodaje, prijenos, distribuciju ili opskrbu električnom energijom te ~~koj^{ae}~~ obavlja još jednu djelatnost izvan područja elektroenergetike;

~~3444.~~ „kontrola” znači prava, ugovore~~i~~ ili bilo koja druga sredstva koja, bilo odvojeno ili kombinirano i uzimajući u obzir činjenične ili pravne okolnosti, daju mogućnost provođenja odlučujućeg utjecaja na poduzeće, posebno kroz:

- (1) vlasništvo ili pravo korištenja svih~~im~~ ili dijela~~om~~ osnovnih sredstava poduzeća;
- (2) prava ili ugovore kojim~~a~~ se omogućuj~~ue~~e odlučujući utjecaj na sastav, glasovanje ili odluke tijela poduzeća;

~~3545.~~ „elektroenergetsko poduzeće” znači bilo koja fizička ili pravna osoba koja obavlja najmanje jednu od sljedećih funkcija: proizvodnju, prijenos, distribuciju, opskrbu ili nabavu električne energije, koja je odgovorna za komercijalne, tehničke ili zadatke održavanja povezane s tim funkcijama, ali ne uključuje krajnje kupce~~u~~;

~~24.~~ „natječajni postupak” znači postupak kojim se planirani dodatni zahtjevi i zamjenski kapaciteti pokrivaju opskrbom iz novih ili postojećih proizvodnih kapaciteta;

~~2846.~~ „sigurnost” znači sigurnost opskrbe i snabdijevanja električnom energijom te tehničk~~aa~~a sigurnost;

↓ novo

47. „skladištenje energije” u kontekstu elektroenergetskog sustava znači spremanje i čuvanje određene količine proizvedene električne energije do trenutka njezine uporabe kao krajnje energije ili drugog nositelja energije u kojeg se ta električna energija pretvara;

↓ 2009/72/EZ

POGLAVLJE II.

OPĆA PRAVILA ZA ORGANIZACIJU SEKTORA

↓ novo

Članak 3.

Konkurentno, fleksibilno i nediskriminacijsko tržište električne energije orijentirano na potrošače

1. Države članice osiguravaju da se njihovim nacionalnim zakonodavstvom neopravdano ne otežavaju prekogranični tokovi električne energije, sudjelovanje potrošača, uključujući u upravljanju potrošnjom, ulaganja u fleksibilnu proizvodnju energije, skladištenje energije te uvođenje elektromobilnosti ili novih

interkonekcijskih vodova i da cijene električne energije odražavaju stvarnu ponudu i potražnju.

2. Države članice osiguravaju da se poduzeća za proizvodnju električne energije i poduzeća za opskrbu električnom energijom ne susreću s nepotrebnim preprekama pri ulasku na tržište i izlasku s tržišta.

↓ 2009/72/EZ članak 33.

⇒ novo

~~Članak 4.33.~~

⇒ **Slobodan izbor opskrbljivača električnom energijom** ⇐ ~~Otvaranje tržišta i uzajamnost~~

- ~~1. Države članice osiguravaju da povlašteni kupci obuhvaćaju: ⇒ svi kupci imaju slobodu kupnje električne energije od opskrbljivača po vlastitom izboru. ⇐~~

~~(a) do 1. srpnja 2004., povlaštene kupce kako je utvrđeno u članku 19. stavcima 1. do 3. Direktive 96/92/EZ. Države članice do 31. siječnja svake godine objavljuju kriterije za definiranje tih povlaštenih kupaca;~~

~~===== (b) od 1. srpnja 2004., sve kupce koji nisu kućanstava;~~

~~===== (c) od 1. srpnja 2007., sve kupce.~~

- ~~2. Da bi se izbjegla neravnoteža u otvaranju tržišta električne energije:~~

~~(a) ugovori o opskrbi električnom energijom s povlaštenim kupcem u sustavu druge države članice ne smiju biti zabranjeni ako se taj kupac smatra povlaštenim u oba sustava koja su u pitanju; i~~

~~(b) kada transakcije opisane u točki (a) budu odbijene zbog toga što je taj kupac povlašten samo u jednom od dvaju sustava, Komisija može, uzimajući u obzir situaciju na tržištu i zajedničke interese, obvezati stranu koja odbija transakciju da izvrši zatraženu opskrbu na zahtjev države članice u kojoj se povlašteni kupac nalazi.~~

↓ novo

Članak 5.

Cijene opskrbe utemeljene na tržištu

1. Opskrbljivači električnom energijom slobodno određuju cijenu po kojoj kupce opskrbljuju električnom energijom. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere radi osiguravanja učinkovitog tržišnog natjecanja među opskrbljivačima električnom energijom.
2. Države članice osiguravaju ciljanu zaštitu energetske siromašnih ili ugroženih kupaca ne provodeći pritom javne intervencije u cijene opskrbe električnom energijom.
3. Odstupajući od stavaka 1. i 2., države članice koje na [OP: unijeti dan stupanja na snagu ove Direktive] provode javne intervencije u cijene opskrbe energetske siromašnih ili ugroženih kupaca iz kategorije kućanstvo električnom energijom mogu nastaviti s provođenjem takvih javnih intervencija do [OP: unijeti datum – pet godina

od stupanja na snagu ove Direktive]. Takve javne intervencije od općeg su ekonomskog interesa te su jasno definirane, transparentne, nediskriminacijske i provjerljive i njima se elektroenergetskim poduzećima Unije jamči jednakost pristupa kupcima. Intervencije su ograničene na ono što je potrebno radi ostvarivanja njihova općeg ekonomskog interesa, imaju ograničeno trajanje i proporcionalne su kad je riječ o korisnicima.

4. Nakon [OP: unijeti datum – pet godina od stupanja na snagu ove Direktive] države članice mogu i dalje provoditi javne intervencije u cijene opskrbe ugroženih kupaca iz kategorije kućanstvo električnom energijom ako je to nužno potrebno zbog izuzetne hitnosti. Takve su intervencije u skladu s uvjetima utvrđenima u stavku 3.

Države članice obavješćuju Komisiju o mjerama poduzetima u skladu s prvim podstavkom u roku od mjesec dana nakon donošenja te ih mogu odmah provoditi. Uz obavijest se dostavlja i obrazloženje u kojem se objašnjava zašto se drugim instrumentima nije na zadovoljavajuć način moglo riješiti to pitanje te navode kriteriji za utvrđivanje korisnika i trajanje mjere. Obavijest se smatra potpunom ako u roku od dva mjeseca od njezina primitka ili od primitka bilo kakvih dodatno zatraženih informacija Komisija ne zatraži nikakve daljnje informacije.

Komisija može donijeti odluku kojom od nacionalnih tijela zahtijeva izmjenu ili ukidanje mjera u roku od dva mjeseca od primitka potpune obavijesti ako smatra da zahtjevi iz prvog podstavka nisu ispunjeni. Rok za donošenje odluke može se produljiti uz obostranu suglasnost Komisije i dotične države članice.

Javna intervencija provedena na temelju ovog stavka smatra se valjanom ako Komisija nije donijela odluku kojom od nacionalnih tijela zahtijeva izmjenu ili ukidanje mjere.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak 6.32 **Pristup treće strane**

1. Države članice osiguravaju provedbu sustava pristupa treće strane prijenosnom i distribucijskom sustavu na temelju objavljenih tarifa, primjenjivih na sve ~~povlaštene~~ kupce i primijenjenih objektivno i bez diskriminacije korisnika sustava. Države članice osiguravaju da te tarife ili metodologije koje su temelj za njihovo izračunavanje budu odobrene prije stupanja na snagu u skladu s člankom ~~37~~ 59, te da te tarife i metodologije ~~—~~ kada su odobrene samo metodologije ~~—~~ budu objavljene prije stupanja na snagu.
2. Operator prijenosnog ~~sustava~~ ili distribucijskog sustava može odbiti pristup ~~kada~~ ako ne raspolaže nužnim kapacitetima. Za takvo ~~se~~ odbijanje ~~moraju se dati~~ navode propisno utemeljeni razlozi, posebno uzimajući u obzir članak ~~39~~, koji se zasnivaju na objektivnim te tehnički i ekonomski utemeljenim kriterijima. ~~Regulatorna tijela~~
⇒ Države članice ili ⇐, kada su države članice tako predvidjele, ili države članice ⇐ regulatorna tijela ⇐ osiguravaju dosljednu primjenu tih kriterija, kao i ~~te~~ da ~~se~~ korisnik sustava kojem je pristup odbijen može koristiti postupakom za rješavanje sporova. Regulatorna tijela također osiguravaju, prema potrebi i kada dođe do

odbijanja pristupa, da operator prijenosnog ~~sustava~~ ili distribucijskog sustava pruža odgovarajuće informacije o mjerama koje bi bile potrebne za pojačanje mreže. ⇒ Te se informacije pružaju svaki put kad je pristup mjestima za punjenje odbijen. ⇐ Strani koja zahtijeva takve informacije može se naplatiti razumna naknada koja odražava trošak pružanja takve informacije.

~~Članak 7.34.~~ **Izravni vodovi**

1. Države članice poduzimaju mjere potrebne da se:
 - (a) svim proizvođačima električne energije i poduzećima za opskrbu električnom energijom s poslovnim nastanom na ~~njezinom~~ njezinom državnom području omogući opskrba vlastitih prostora, poduzeća kćeri i ~~povlaštenih~~ kupaca putem izravnog voda; ~~i~~
 - (b) svim ~~povlaštenim~~ kupcima na ~~njezinom~~ njezinom državnom području omogući opskrba putem izravnog voda od proizvođača i poduzeća za opskrbu.
2. Države članice utvrđuju kriterije za dodjelu odobrenja za izgradnju izravnih vodova na svojem državnom području. Ti kriteriji moraju biti objektivni i nediskriminacijski.
3. Mogućnost opskrbe električnom energijom putem izravnog voda iz stavka 1. ~~ovog članka~~ ne utječe na mogućnost sklapanja ugovora o opskrbi električne energije u skladu s člankom ~~6.32.~~
4. Države članice mogu izdati odobrenje za izgradnju izravnog voda uz pod uvjetom ~~bilo~~ da je pristup sustavu odbijen na temelju, kako je odgovarajuće, članka ~~6.32.~~ ili da je pokrenut postupak za rješavanje sporova na temelju članka ~~6.37.~~
5. Države članice mogu odbiti izdavanje odobrenja za izravni vod ako bi dodjeljivanje takvog odobrenja ometalo ~~u~~ primjenu ~~u~~ odredbi članka ~~9.3.~~ Za takvo se odbijanje ~~dajunavode~~ propisno utemeljeni razlozi.

~~Članak 8.7.~~ **Postupak izdavanja odobrenja za novi kapacitet**

1. Za izgradnju novog proizvodnog kapaciteta države članice ~~usvajaju~~ usvajaju postupak odobravanja koji se provodi u skladu s objektivnim, transparentnim i nediskriminacijskim kriterijima.
2. Države članice utvrđuju kriterije za izdavanje odobrenja za izgradnju proizvodnog kapaciteta na svojem državnom području. Pri utvrđivanju odgovarajućih kriterija, države članice vode računa o:
 - (a) sigurnosti elektroenergetskog sustava, postrojenja i prateće opreme;
 - (b) zaštiti javnog zdravlja i javne sigurnosti;
 - (c) zaštiti okoliša;
 - (d) korištenju zemljišta ~~na~~ i lokaciji;
 - (e) uporabi javne površine;
 - (f) energetske učinkovitosti;

- (g) prirodi primarnih izvora;
- (h) karakteristikama svojstvenima podnositelju zahtjeva, kao što su tehničke, ekonomske i financijske sposobnosti;
- (i) usklađenosti s mjerama usvojenima na temelju članka ~~92~~;
- (j) doprinosu proizvodnog kapaciteta ~~u dovođenju uostvarivanju~~ općeg cilja ~~Zajednice~~ Unije ~~od~~ od najmanje 20 % udjela energije iz obnovljivih izvora u bruto konačnoj potrošnji energije ~~Zajednice~~ u Uniji ~~od~~ u 2020. godini iz članka 3. stavka 1. Direktive 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ~~od 23. travnja 2009. o promicanju korištenja energije iz obnovljivih izvora~~; ⁴⁹ i
- (k) ~~(k)~~ doprinosu proizvodnog kapaciteta smanjivanju emisija.
3. Države članice osiguravaju postojanje specifičnih postupaka odobravanja za malu decentraliziranu i/ili distribuiranu proizvodnju koji uzimaju u obzir njihovu ograničenu veličinu i potencijalni utjecaj.
- Države članice mogu predvidjeti smjernice za taj specifičan postupak odobravanja. Nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna nacionalna tijela, uključujući tijela planiranja, ocjenjuju te smjernice i mogu predložiti njihove izmjene.
- Ako su države članice utvrdile posebne postupke za izdavanje dozvole za korištenje zemljišta ~~na~~ koji se primjenjuju na važnije nove infrastrukturne projekte za proizvodne kapacitete, države članice, ako je potrebno, uključuju izgradnju novih proizvodnih kapaciteta u opseg tih postupaka i provode ih na nediskriminacijski način i unutar odgovarajućeg vremenskog okvira.
4. Postupci i kriteriji izdavanja odobrenja objavljuju se. Podnositelje zahtjeva obavješćuje se o razlozima bilo kojeg odbijanja dodjele odobrenja. Ti razlozi moraju biti objektivni, nediskriminacijski, dobro utemeljeni i valjano obrazloženi. Podnositelju zahtjeva moraju biti dostupni žalbeni postupci.

↓ novo

Članak 9. **Obveze javne usluge**

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 1.

1. Države članice na temelju svoje institucionalne organizacije i poštujući načelo supsidijarnosti osiguravaju da se, ne dovodeći u pitanje stavak 2., elektroenergetskim poduzećima upravlja u skladu s načelima ove Direktive radi postizanja konkurentnog, sigurnog i, s aspekta okoliša, održivog tržišta električne energije te da između tih poduzeća nema diskriminacije u pogledu prava ili obveza.

⁴⁹ Direktiva 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju uporabe izvora energije (SL L 140, 5.6.2009., str. 16.).

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 2.
(prilagođeno)
⇒ novo

2. U potpunosti uzimajući u obzir odgovarajuće odredbe Ugovora, a posebno njegov članak ~~86.~~ 106. ~~☒~~, države članice mogu poduzećima koja djeluju u elektroenergetskom sektoru, u općem ekonomskom interesu, nametnuti obveze javne usluge koje se mogu odnositi na sigurnost, uključujući sigurnost opskrbe, redovitost, kvalitetu i cijenu isporuka te zaštitu okoliša, uključujući energetske učinkovitost, energiju iz obnovljivih izvora i zaštitu klime. Takve su obveze ~~moraju biti~~ jasno definirane, transparentne, nediskriminacijske i provjerljive te moraju elektroenergetskim poduzećima ~~Zajednice~~ ~~☒~~ Unije ~~☒~~ jamčiti jednakost pristupa nacionalnim ~~kućima potrošačima~~. ~~U vezi sa sigurnošću opskrbe, energetske učinkovitosti/upravljanjem potrošnjom te za ispunjenje ciljeva u vezi s okolišem i energijom iz obnovljivih izvora, kako je navedeno u ovom stavku, države članice mogu uvesti provedbu dugoročnog planiranja, vodeći računa o mogućnosti da treće strane zatraže pristup sustavu.~~ ⇒ Obveze javne usluge koje se odnose na određivanje cijene opskrbe električnom energijom u skladu su sa zahtjevima utvrđenima u članku 5. ⇐

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 6.
(prilagođeno)

3. ~~6.~~ U slučajevima u kojima ~~jesu~~ predviđena ~~i~~ financijska naknada, drugi oblici naknada i ekskluzivna prava koja država članica dodjeljuje za ispunjenje obveza predviđenih u stavcima ~~2. i 3.~~ ~~☒~~ ku 2. ili za pružanje univerzalne usluge kako je utvrđeno u članku 27. ~~☒~~, to se čini na nediskriminacijski i transparentan način.

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 15.

4. ~~15.~~ Države članice po provedbi ove Direktive obavješćuju Komisiju o svim mjerama koje su ~~usvojile~~ ~~donijele~~ radi ispunjenja obveza univerzalne usluge i javne usluge, uključujući zaštitu potrošača i zaštitu okoliša, te njihov mogući učinak na nacionalno i međunarodno ~~konkurentno tržišno natjecanje~~, bez obzira na to zahtijevaju li se takve ~~im~~ mjere ~~ama~~ odstupanje od ove Direktive. Nakon toga svake dvije godine obavješćuju Komisiju o svim promjenama takvih mjera, bez obzira na to zahtijevaju li se ~~onenjima~~ odstupanje od ove Direktive.

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 14. (prilagođeno)

5. Države članice mogu odlučiti da neće primijeniti odredbe članaka ~~6., 7. i 8.~~ ~~7., 8., 32. i/ili 34.~~ ako bi se njihova ~~om~~ primjena ~~om~~ ometala ~~o~~ izvršenje, pravno ili stvarno, obveza nametnutih elektroenergetskim poduzećima u općem ekonomskom interesu i ako razvoj trgovine ne bi bio pogođen u tolikoj mjeri da bi to bilo suprotno

interesima ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~. Interesi ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~ među ostalim uključuju ~~konkurentnost tržišno natjecanje u odnosu na u pogledu povlaštene kupce~~ u skladu s ovom Direktivom i člankom ~~86~~ 106. ~~Unije~~ Ugovora.

↓ 2009/72/EZ

~~POGLAVLJE III.~~

~~PROIZVODNJA~~

↓ 2009/72/EZ

~~Članak 8.~~

~~Javni natječaj za nove kapacitete~~

- ~~1. Države članice osiguravaju mogućnost, u interesu sigurnosti opskrbe, osiguravanja mjera za nove kapacitete ili energetske učinkovitosti/upravljanje potrošnjom putem natječajnog postupka ili bilo kojeg postupka istovjetnog u smislu transparentnosti i nediskriminacije, na temelju objavljenih kriterija. Ti se postupci, međutim, mogu pokrenuti samo kada na temelju postupka odobravanja proizvodni kapaciteti koji se trebaju izgraditi ili mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom koje se trebaju poduzeti nisu dostatne za osiguravanje sigurnosti opskrbe.~~
- ~~2. U interesu zaštite okoliša i promicanja novih tehnologija, države članice mogu osigurati mogućnost javnog natječaja za nove kapacitete na temelju objavljenih kriterija. Takav javni natječaj može se odnositi na nove kapacitete ili na mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom. Natječajni postupak može se, međutim, pokrenuti samo kada na temelju postupka odobravanja proizvodni kapaciteti koji se trebaju izgraditi ili mjere koje se trebaju poduzeti nisu dostatne za postizanje tih ciljeva.~~
- ~~3. Pojedinsti natječajnog postupka za sredstva proizvodnih kapaciteta i mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom objavljuju se u Službenom listu Europske unije najmanje šest mjeseci prije roka zatvaranja javnog natječaja.~~

~~Specifikacije javnog natječaja dostupne su svakom zainteresiranom poduzeću s poslovnim nastanom na državnom području države članice tako da ima dovoljno vremena za podnošenje ponude.~~

~~Radi osiguravanja transparentnosti i nediskriminacije, specifikacije javnog natječaja sadržavaju detaljan opis uvjeta ugovora i postupka kojeg se moraju pridržavati svi podnositelji ponuda te iscrpni popis kriterija prema kojima se odabiru ponuditelji i dodjeljuje ugovor, uključujući poticaje, kao što su subvencije, koje ponuda pokriva. Te se specifikacije također mogu odnositi na područja iz članka 7. stavka 2.~~
- ~~4. U pozivima na dostavu ponuda za potrebne proizvodne kapacitete također se moraju uzeti u obzir ponude postojećih proizvodnih jedinica za opskrbu električnom energijom s dugoročnim jamstvima, pod uvjetom da se na taj način može udovoljiti dodatnim zahtjevima.~~

- ~~5. Države članice određuju tijelo vlasti ili javno ili privatno tijelo koje je neovisno o djelatnostima proizvodnje električne energije, prijenosa, distribucije i opskrbe, a koje može biti regulatorno tijelo iz članka 35. stavka 1., kao odgovorno za organizaciju, praćenje i kontrolu natječajnog postupka iz stavaka od 1. do 4. ovog članka. Kada je operator prijenosnog sustava potpuno neovisan o ostalim djelatnostima koje se ne odnose na prijenosni sustav u smislu vlasništva, operator prijenosnog sustava može biti određen za tijelo odgovorno za organiziranje, praćenje i kontroliranje natječajnog postupka. To tijelo vlasti ili tijelo poduzima sve korake potrebne za osiguranje povjerljivosti informacija sadržanih u ponudama.~~

↓ novo

POGLAVLJE III.

OSNAŽIVANJE I ZAŠTITA POTROŠAČA

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

Članak 10.~~3.~~

☒ Osnovna ugovorna prava ☒

1. ~~4.~~ Države članice osiguravaju da svi kupci imaju pravo da im električnu energiju osigurava opskrbljivač, podložno sporazumu s opskrbljivačem, bez obzira na to u kojoj je državi članici taj opskrbljivač registriran, sve dok taj opskrbljivač poštuje primjenjiva pravila trgovanja i uravnoteženja. U tom pogledu, države članice poduzimaju sve mjere potrebne za osiguravanje da upravni postupci nisu diskriminacijski prema poduzećima za opskrbu koja su već registrirana u drugoj državi članici.

~~5. Države članice osiguravaju da:~~

- ~~(a) kada kupac, uz poštovanje uvjeta ugovora, poželi promijeniti opskrbljivača, predmetni operator (operatori) izvrši (izvrše) promjenu u roku od tri tjedna; i~~
~~(b) kupci imaju pravo primiti sve odgovarajuće podatke o potrošnji.~~

~~Države članice osiguravaju da se prava iz točaka (a) i (b) dodjeljuju kupeima na nediskriminacijski način u pogledu troška, napora ili vremena.~~

↓ 2009/72/EZ Prilog I. stavak 1.
(prilagođeno)
⇒ novo

- ~~2. 1.~~ Ne dovodeći u pitanje pravila Zajednice ☒ Unije ☒ o zaštiti potrošača, posebno Direktivu 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 1997. o zaštiti potrošača u pogledu ugovora na daljinu (1) ⇒ Direktivu 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁰ ⇐ i Direktivu Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o

⁵⁰

SL L 304, 22.11.2011., str. 64. – 88.

~~nepoštenim ugovornim odredbama u potrošačkim ugovorima (2)~~⁵¹, ⇨ države članice osiguravaju ⇨ ~~mjere iz članka 3. trebaju osigurati da potrošači~~ kupci ⇨:

- (a) imaju pravo na ugovor sa svojim pružateljem elektroenergetske usluge u kojem su navedeni:
- identitet i adresa opskrbljivača,
 - usluge koje se pružaju, ponudene razine kvalitete usluge, kao i vrijeme prvog priključenja,
 - vrste ponuđenih usluga održavanja,
 - način na koji se mogu dobiti najnovije informacije o svim primjenjivim tarifama i naknadama za održavanje,
 - trajanje ugovora, uvjeti produljenja i prestanka usluga i ugovora ~~te je li dopušten raskid ugovora bez naknade,~~
 - bilo koja naknada ili povrat sredstava koji se primjenjuju u slučaju neprimjenjivosti ugovorene razine kvalitete usluge, uključujući netočne i zakašnjele račune,
 - metoda pokretanja postupaka za rješavanje sporova u skladu s člankom 26. točkom (f),
 - informacije koje se odnose na prava potrošača, uključujući one o obradi pritužaba i sve informacije iz ove točke, jasno priopćene putem računa ili na internetskim stranicama elektroenergetskog poduzeća.

Uvjeti moraju biti poštteni i unaprijed dobro poznati. U svakom slučaju, te bi informacije trebale biti pružene prije sklapanja ili potvrđivanja ugovora. ~~Kada~~ Ako se ugovori sklapaju putem posrednika, informacije koje se odnose na pitanja navedena u ovoj točki također se pružaju prije sklapanja ugovora;

- ~~(b)~~ dobiju prikladnu obavijest o svakoj namjeri izmjene ugovornih uvjeta i budu obaviješteni o svojem pravu na raskid ugovora nakon primitka te obavijesti. ~~Pružatelji usluga~~ ⇨ Opskrbljivači ⇨ obavješćuju svoje ~~pretplatnike~~ ⇨ kupce ⇨ o svakom ~~povećanju~~ ⇨ prilagodbi ⇨ ~~naknade~~ ⇨ cijene opskrbe, kao i o razlozima i preduvjetima za prilagodbu i o njezinom opsegu ⇨ izravno i pravodobno obavješćuju u odgovarajuće vrijeme, a najkasnije do ~~isteka~~ prvog obračunskog razdoblja ~~nakon što povećanje~~ ⇨ koje prethodi ⇨ stupianju ⇨ prilagodbe ⇨ na snagu, i to čine na transparentan i razumljiv način. Države članice osiguravaju da ~~potrošači~~ ⇨ kupci ⇨ imaju slobodu raskida ugovora ako ne prihvataju nove ⇨ ugovorne ⇨ uvjete ⇨ ili prilagodbe cijene opskrbe ⇨ o kojima ih je obavijestio njihov ~~pružatelj elektroenergetske usluge~~ ⇨ opskrbljivač električnom energijom ⇨;
- (c) dobiju transparentne informacije o primjenjivim cijenama i tarifama te o standardnim uvjetima u pogledu pristupa elektroenergetskim uslugama i uporabe tih usluga;
- (d) raspolažu širokim izborom načina plaćanja, koji nisu neopravdano diskriminacijski za kupce. ~~Sustavi predujmova moraju biti poštteni i prikladno odražavati vjerojatnu potrošnju.~~ Svaka razlika u ⇨ naknadama povezanim s načinima plaćanja odražava relevantne troškove opskrbljivača ⇨ ~~uvjetima mora odražavati troškove opskrbljivača različitih sustava plaćanja.~~

⁵¹ SL L 95, 21.4.1993., str. 29. – 34.

- (e) ~~Sustavi predujmova~~ ⇒ nisu stavljeni u pretjerano nepovoljan položaj u usporedbi s prosječnom tržišnom cijenom u sustavima predujma; ⇐
- (f) ⇒ uživaju pravedne i transparentne ⇐ ~~Opće~~ uvjetice ~~moraju biti poštene i transparentne~~. ⇒ Opći uvjeti ⇐ ~~M~~ moraju biti predstavljeni jasnim i razumljivim jezikom te ne smiju uključivati neugovorne prepreke za korištenje ~~potrošačkih~~ prava kupaca, primjerice pretjeranu ugovornu dokumentaciju. Kupci moraju biti zaštićeni od nepoštenih i obmanjujućih metoda prodaje;
- ~~(e) ne moraju plaćati za promjenu opskrbljivača;~~
- (g) ~~(f) imaju korist od transparentnih, jednostavnih i jeftinih postupaka obrade njihovih pritužaba. Posebno, svi potrošači imaju pravo na dobru kvalitetu usluge i obrade pritužaba od strane svojeg pružatelja elektroenergetskih usluga. Takvi izvanjudski postupci rješavanja sporova moraju omogućiti pošteno i brzo rješavanje sporova, po mogućnosti unutar tri mjeseca, te predviđjeti, kada je to opravdano, sustav povrata sredstava i/ili naknade. Trebali bi, kada je god to moguće, biti u skladu s načelima navedenima u Preporuci Komisije 98/257/EZ od 30. ožujka 1998. o načelima koja se primjenjuju na tijela odgovorna za izvanjudsko rješavanje potrošačkih sporova (3);~~ ⇒ imaju pravo na dobru kvalitetu usluge, a njihov pružatelj elektroenergetske usluge treba isto tako kvalitetno rješavati pritužbe. Pružatelj elektroenergetske usluge pritužbe rješava jednostavno, pravedno i brzo; ⇐
- (h) ~~kada imaju pri pristupu univerzalnoj usluzi~~ na temelju odredaba koje su države članice donijele ~~na temelju u skladu s člankom 27.3. stavka 3.~~, budu obaviješteni o svojim pravima u pogledu univerzalnih ~~usluga~~;
- ~~h) imaju na raspolaganju podatke o svojoj potrošnji te da mogu, izričitom suglasnošću i bez naknade, bilo kojem registriranom poduzeću za opskrbu dati pristup svojim mjernim podacima. Strana odgovorna za upravljanje podacima obvezna je dati te podatke poduzeću. Države članice definiraju format za predstavljanje podataka i postupak kojim dobavljači i potrošači imaju pristup podacima. Za tu se uslugu potrošaču ne obračunavaju dodatni troškovi;~~
- ~~(i) budu ispravno obaviješteni o stvarnoj potrošnji električne energije i troškovima dovoljno učestalo da bi mogli regulirati vlastitu potrošnju električne energije. Te se obavijesti daju u dostatnom vremenskom okviru, koji vodi računa o mogućnostima kupčeve mjerne opreme i predmetnom elektroenergetskom proizvodu. Treba voditi računa o troškovnoj učinkovitosti takvih mjera. Za tu se uslugu potrošaču ne obračunavaju dodatni troškovi;~~
- (i) ⇒ dobiju odgovarajuće informacije o alternativama isključivanju dovoljno prije planiranog isključivanja. Te se alternative mogu odnositi na izvore potpore radi izbjegavanja isključivanja, alternativne planove otplate, savjete o upravljanju dugom ili na moratorij na isključivanje i ne bi trebale predstavljati dodatan trošak potrošačima; ⇐
- (j) ~~(i)~~ prime konačni obračun nakon svake promjene opskrbljivača električnom energijom najkasnije šest tjedana od promjene opskrbljivača.

⇓ novo

Članak 11.

Pravo na ugovor s dinamičnim određivanjem cijene

1. Države članice osiguravaju da svaki krajnji kupac ima pravo da sa svojim opskrbljivačem sklopi ugovor s dinamičnim određivanjem cijene električne energije ako to zatraži.
2. Države članice osiguravaju da opskrbljivači krajnjim kupcima pruže sve potrebne informacije o pogodnostima i rizicima takvog ugovora.
3. Države članice putem svojih nacionalnih regulatornih tijela prate glavna kretanja u takvim ugovorima, uključujući ponude na tržištu, osjetljivost potrošača na razinu financijskog rizika i učinak na račune potrošača, a posebno razinu nestabilnosti cijena te svake godine, najmanje deset godina nakon što takvi ugovori postanu dostupni, o tim kretanjima podnose izvješće.

Članak 12.

Pravo na promjenu opskrbljivača i pravila o naknadama za promjenu opskrbljivača

1. Države članice osiguravaju da kupac koji želi promijeniti opskrbljivača to može učiniti u roku od tri tjedna, istodobno poštujući uvjete ugovora.
2. Države članice osiguravaju da se kupcima ne naplaćuju nikakve naknade za promjenu opskrbljivača.
3. Odstupajući od stavka 2., države članice mogu dopustiti da opskrbljivači naplate naknade za raskidanje ugovora onim kupcima koji žele raskinuti ugovor o opskrbi s obveznim trajanjem prije njegova isteka. Takve se naknade mogu naplatiti samo ako je očigledno da kupci ostvaruju pogodnosti zahvaljujući sklopljenom ugovoru. Usto, takve naknade ne premašuju izravan gospodarski gubitak koji je pretrpio opskrbljivač zbog toga što je kupac raskinuo ugovor, uključujući trošak svih paketa ulaganja ili usluga već pruženih kupcu u okviru ugovora.
4. Države članice osiguravaju da se pravo na promjenu opskrbljivača dodjeljuje kupcima na nediskriminacijski način u pogledu troška, napora ili vremena.

Članak 13.

Ugovor s agregatorom

1. Države članice osiguravaju da pristanak opskrbljivača krajnjeg kupca nije potreban u slučaju da krajnji kupac želi sklopiti ugovor s agregatorom.
2. Države članice osiguravaju da krajnji kupac koji želi raskinuti ugovor s agregatorom to može učiniti u roku od tri tjedna, istodobno poštujući uvjete ugovora.
3. Države članice osiguravaju da se krajnjem kupcu koji raskida ugovor s agregatorom s obveznim trajanjem prije njegova isteka ne naplaćuju naknade za raskidanje ugovora koje premašuju izravan gospodarski gubitak koji je pretrpio agregator, uključujući trošak svih paketa ulaganja ili usluga već pruženih krajnjem kupcu u okviru ugovora.

4. Države članice osiguravaju da krajnji kupci imaju pravo dobiti sve relevantne podatke o upravljanju potrošnjom ili podatke o isporučenoj i prodanoj električnoj energiji barem jednom godišnje.
5. Države članice osiguravaju da se prava iz stavaka 1., 2., 3. i 4. dodjeljuju krajnjim kupcima na nediskriminacijski način u pogledu troška, napora ili vremena.

Članak 14.

Alati za usporedbu

1. Države članice osiguravaju da kupci imaju besplatan pristup barem jednom alatu za usporedbu ponuda opskrbljivača koji ispunjava kriterije za certificiranje utvrđene u Prilogu I. Alatima za usporedbu može upravljati bilo koji subjekt, uključujući privatna poduzeća i javna tijela. Kupce treba informirati o dostupnosti takvih alata.
2. Države članice određuju neovisno nadležno tijelo odgovorno za certificiranje alata za usporedbu i osiguravanje trajne usklađenosti certificiranih alata za usporedbu s kriterijima utvrđenima u Prilogu I.
3. Države članice mogu zahtijevati da alati za usporedbu iz stavka 1. uključuju usporedne odrednice povezane s prirodom usluga koje nude opskrbljivači.
4. Za svaki se alat kojim se uspoređuju ponude opskrbljivača može zatražiti certificiranje na dobrovoljnoj i nediskriminacijskoj osnovi u skladu s ovim člankom.

Članak 15.

Aktivni kupci

1. Države članice osiguravaju da krajnji kupci:
 - (a) imaju pravo proizvoditi, skladištiti, trošiti i prodavati električnu energiju koju sami proizvedu na svim organiziranim tržištima, pojedinačno ili putem agregatora, bez provođenja nerazmjerno složenih postupaka i bez plaćanja naknada koje ne odražavaju troškove;
 - (b) podliježu naknadama za mrežu koje odražavaju troškove, transparentne su i nediskriminacijske te zasebno iskazane za električnu energiju koja je predana u mrežu i električnu energiju koja je potrošena iz mreže, u skladu s člankom 59 stavkom 8.
2. Energetskim postrojenjem potrebnim za obavljanje aktivnosti aktivnog kupca može upravljati treća osoba kad je riječ o njegovoj izgradnji i njegovu radu, uključujući mjerenje i održavanje.

Članak 16.

Lokalne energetske zajednice

1. Države članice osiguravaju da lokalne energetske zajednice:
 - (a) mogu posjedovati, uspostavljati ili iznajmljivati mreže zajednice te njima samostalno upravljati;
 - (b) mogu pristupiti svim organiziranim tržištima izravno ili putem agregatora ili opskrbljivača na nediskriminacijski način;

- (c) nisu izložene diskriminaciji u pogledu svojih aktivnosti, prava i obveza kao krajnjih kupaca, proizvođača, operatora distribucijskih sustava ili agregatora;
 - (d) podliježu pravednim, ujednačenim i transparentnim postupcima i naknadama koje odražavaju troškove.
2. Države članice uspostavljaju stimulativan regulatorni okvir kojim se osigurava sljedeće:
- (a) sudjelovanje u lokalnoj energetske zajednici na dobrovoljnoj je osnovi;
 - (b) vlasnici udjela ili članovi lokalne energetske zajednice ne gube prava koja im pripadaju kao kupcima iz kategorije kućanstvo ili aktivnim kupcima;
 - (c) vlasnici udjela ili članovi mogu napustiti lokalnu energetske zajednicu; u tom se slučaju primjenjuje članak 12.;
 - (d) članak 8. stavak 3. primjenjuje se na proizvodne kapacitete koje su izgradile lokalne energetske zajednice ako se takav kapacitet može smatrati malom decentraliziranom ili distribuiranom proizvodnjom;
 - (e) odredbe poglavlja IV. primjenjuju se na lokalne energetske zajednice koje obavljaju aktivnosti operatora distribucijskog sustava;
 - (f) lokalne energetske zajednice mogu prema potrebi sklopiti sporazum o radu mreže lokalne energetske zajednice s operatorom distribucijskog sustava s kojim je njihova mreža spojena;
 - (g) korisnici sustava koji nisu vlasnici udjela ili članovi lokalne energetske zajednice, a spojeni na distribucijsku mrežu kojom upravlja lokalna energetska zajednica, podliježu pravednim naknadama za mrežu koje odražavaju troškove. Ako se navedeni korisnici sustava i lokalne energetske zajednice ne mogu dogovoriti o naknadama za mrežu, obje strane mogu zatražiti da regulatorno tijelo donošenjem odgovarajuće odluke odredi iznose naknada za mrežu;
 - (h) lokalne energetske zajednice prema potrebi podliježu odgovarajućim naknadama za mrežu na priključnim mjestima između mreže zajednice i distribucijske mreže izvan energetske zajednice. Takve su naknade za mrežu zasebno iskazane za električnu energiju koja je predana u distribucijsku mrežu i električnu energiju koja je potrošena iz distribucijske mreže izvan lokalne energetske zajednice, u skladu s člankom 59. stavkom 8.

Članak 17.

Upravljanje potrošnjom

1. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna tijela potiču krajnje kupce, uključujući one koji nude upravljanje potrošnjom preko agregatora, da uz proizvođače sudjeluju na svim organiziranim tržištima na nediskriminacijski način.
2. Države članice osiguravaju da operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava pri nabavi pomoćnih usluga postupaju s pružateljima upravljanja potrošnjom, uključujući neovisne agregatore, na nediskriminacijski način i u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima.
3. Države članice osiguravaju da se njihovim regulatornim okvirom potiče sudjelovanje agregatora na maloprodajnom tržištu i da taj okvir sadržava barem sljedeće elemente:

- (a) pravo ulaska svakog agregatora na tržište bez pristanka ostalih sudionika na tržištu;
 - (b) transparentna pravila kojima se jasno utvrđuju uloge i odgovornosti svih sudionika na tržištu;
 - (c) transparentna pravila i transparentne postupke razmjene podataka među sudionicima na tržištu kojima se osigurava jednostavan pristup podacima pod jednakim i nediskriminacijskim uvjetima, uz istodobnu potpunu zaštitu komercijalnih podataka;
 - (d) odredbu u skladu s kojom se od agregatora ne zahtijeva plaćanje naknade opskrbljivačima ili proizvođačima;
 - (e) mehanizam za rješavanje sporova među sudionicima na tržištu.
4. Kako bi se osiguralo da su troškovi i koristi uravnotežena koje su prouzročili agregatori pravedno raspoređeni među sudionicima na tržištu, države članice mogu iznimno dopustiti plaćanje naknade između agregatora i subjekata odgovornih za odstupanja. Takva plaćanja naknade moraju biti ograničena na situacije u kojima jedan sudionik na tržištu prouzroči neravnotežu drugom sudioniku na tržištu, što rezultira financijskim troškom.
- Takva iznimna plaćanja naknade podliježu odobrenju nacionalnih regulatornih tijela i nadzoru Agencije.
5. Države članice osiguravaju pristup upravljanju potrošnjom i potiču sudjelovanje u upravljanju potrošnjom, uključujući preko neovisnih agregatora na svim organiziranim tržištima. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna tijela ili, ako je tako predviđeno nacionalnim pravnim sustavom, operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava u bliskoj suradnji s pružateljima usluge potražnje i krajnjim kupcima definiraju tehničke načine za sudjelovanje upravljanja potrošnjom na tim tržištima u skladu s tehničkim zahtjevima tih tržišta i mogućnostima upravljanja potrošnjom. Takve specifikacije uključuju sudjelovanje agregatora.

Članak 18.

Izdavanje računa i informacije o obračunu

1. Države članice osiguravaju da su računi u skladu s minimalnim zahtjevima za izdavanje računa i informacije o obračunu, kako je utvrđeno u Prilogu II. Informacije na računu su točne, jasne, sažete i predložene na takav način da ih potrošači lako mogu usporediti.
2. Države članice osiguravaju da se za izdavanje svih računa i pružanje svih informacija o obračunu krajnjim kupcima ne naplaćuje naknada te da su računi jasni, točni i razumljivi.
3. Računi se izdaju na temelju stvarne potrošnje barem jednom godišnje. Informacije o obračunu stavljaju se na raspolaganje najmanje jednom svaka tri mjeseca, na zahtjev ili ako je riječ o krajnjim kupcima koji su se odlučili za elektroničko izdavanje računa, a inače dvaput godišnje.

Ta se obveza može ispuniti s pomoću sustava redovitog samoočitavanja, pri čemu krajnji kupci obavješćuju opskrbljivača o očitavanju brojila. Samo ako krajnji kupac

nije dostavio očitavanje brojila za određeno obračunsko razdoblje, obračunava se procijenjena potrošnja ili paušalni iznos.

4. Ako krajnji kupci imaju brojila s mogućnošću daljinskog očitavanja, točne informacije o obračunu utemeljene na stvarnoj potrošnji pružaju se barem jednom mjesečno.
5. Ako su dostupne informacije o naplati električne energije i prethodnoj potrošnji, države članice zahtijevaju da se te informacije na zahtjev krajnjeg kupca stave na raspolaganje opskrbljivaču ili pružatelju usluga kojeg odredi potrošač u skladu s točkom 3. Priloga II.
6. Države članice osiguravaju da se krajnjim kupcima ponudi mogućnost primanja informacija o obračunu i računa u elektroničkom obliku te da na zahtjev dobiju jasno i razumljivo objašnjenje o tome kako je izrađen njihov račun, posebno ako se računi ne temelje na stvarnoj potrošnji.
7. Države članice mogu na zahtjev krajnjeg kupca odrediti da se informacije sadržane u takvim računima ne smatraju zahtjevom za plaćanje. U takvim slučajevima države članice osiguravaju da opskrbljivači ponude fleksibilne aranžmane za plaćanje.
8. Države članice zahtijevaju da krajnji kupci na zahtjev mogu pravodobno i u lako razumljivom obliku dobiti informacije o troškovima električne energije i procjene troškova električne energije.

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 10. (prilagođeno)

~~10. Države članice provode mjere za postizanje ciljeva socijalne i ekonomske kohezije i zaštite okoliša, što uključuje mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom i sredstva za borbu protiv klimatskih promjena i sigurnosti opskrbe, ako je potrebno. Takve mjere osobito mogu uključivati osiguravanje prikladnih ekonomskih poticaja, koristeći, ako je potrebno, sve postojeće nacionalne alate i alate Zajednice, za održavanje i izgradnju potrebne mrežne infrastrukture, uključujući kapacitete međusobnog povezivanja.~~

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~3~~19. ☒ Pametno mjerenje ☒

1. ~~11.~~ Radi promicanja energetske učinkovitosti i osnaživanja kupaca, države članice ili, ~~kada~~ ako je neka država članica tako predvidjela, regulatorno tijelo snažno preporučuju da elektroenergetska poduzeća i agregatori optimiziraju uporabu električne energije, ~~na primjer~~ među ostalim pružanjem usluga upravljanja energijom, razvijanjem inovativnih formula za formiranje cijena ili uvođenjem interoperabilnih ~~inteligentnih~~ pametnih sustava mjerenja ili ~~napredne~~ pametnih mreža, ako je potrebno.

2. Države članice osiguravaju uvođenje pametnih sustava mjerenja na svojem državnom području, a ti sustavi doprinose aktivnom sudjelovanju kupaca na tržištu električne energije. Takvo uvođenje može podlijegati procjeni troškova i koristi, a ta se procjena provodi u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu III.
3. Države članice koje započnu s uvođenjem donose i objavljuju minimalne funkcionalne i tehničke zahtjeve za pametne sustave mjerenja koji će se uvesti na njihovu državnom području u skladu s odredbama članka 20. i Priloga III. Države članice osiguravaju interoperabilnost tih pametnih sustava mjerenja, kao i njihovu povezivost s potrošačkim platformama za upravljanje energijom. U tom pogledu države članice poklanjaju dužnu pažnju uporabi odgovarajućih dostupnih standarda, uključujući one standarde kojima se omogućava interoperabilnost, kao i najboljih praksi vodeći pritom računa o važnosti razvoja unutarnjeg tržišta električne energije.
4. Države članice koje započnu s uvođenjem pametnog mjerenja osiguravaju da krajnji kupci na transparentan i nediskriminacijski način doprinose pokrivanju troškova koji iz toga proizlaze. Države članice redovito prate uvođenje pametnog mjerenja na svojem državnom području radi bilježenja razvoja troškova i koristi za cijeli vrijednosni lanac, uključujući pružanje stvarnih koristi potrošačima.
5. Ako se, na temelju procjene troškova i koristi iz stavka 2., uvođenje pametnog mjerenja ocijeni negativnim, države članice osiguravaju da se ta procjena povremeno preispita zbog promjena u temeljnim pretpostavkama, u tehnologiji i na tržištu. Države članice obavješćuju nadležne službe Komisije o ishodu svoje ažurirane ekonomske procjene kad njezini rezultati postanu dostupni.

Članak 20.

Funkcionalnosti pametnog mjerenja

Ako se, na temelju procjene troškova i koristi iz članka 19. stavka 2., pametno mjerenje ocijeni pozitivnim ili se sustavno uvodi, države članice uvode pametne sustave mjerenja u skladu s europskim normama, odredbama Priloga III. i sljedećim načelima:

- (a) sustavima mjerenja precizno se mjeri stvarna potrošnja električne energije, a krajnjim se kupcima pružaju informacije o stvarnom vremenu uporabe. Te su informacije lako dostupne krajnjim kupcima i daju im se na uvid bez dodatnih troškova te u gotovo stvarnom vremenu radi podupiranja automatiziranih programa energetske učinkovitosti, upravljanja potrošnjom i drugih usluga;
- (b) sigurnost pametnih sustava mjerenja i podatkovne komunikacije osigurava se u skladu s relevantnim zakonodavstvom Unije o sigurnosti uzimajući u obzir najbolje dostupne tehnike za osiguravanje najviše razine kibernetičke sigurnosti;
- (c) zaštita privatnosti i podataka krajnjih kupaca osigurava se u skladu s relevantnim zakonodavstvom Unije o zaštiti podataka i privatnosti;

- (d) operateri brojila osiguravaju da se na brojilu ili brojilima aktivnih kupaca koji sami proizvode električnu energiju prikazuje električna energija koja je predana u mrežu iz njihovih prostora;
- (e) na zahtjev krajnjih kupaca ili treće osobe koja djeluje u njihovo ime putem lokalnog se standardiziranog komunikacijskog sučelja i/ili daljinskog pristupa stavljaju na raspolaganje mjerni podaci o električnoj energiji koju su ti krajnji kupci predali i preuzeli, a ti su podaci u lako razumljivom obliku, kako je navedeno u članku 24., čime se krajnjim kupcima omogućava usporedba ponuda pod jednakim uvjetima;
- (f) pri ugradnji pametnih brojila krajnjim se kupcima pružaju odgovarajući savjeti i informacije, posebno u vezi s njihovim punim potencijalom u pogledu upravljanja očitavanjem brojila i praćenja potrošnje energije, kao i informacije o prikupljanju i obradi osobnih podataka u skladu s primjenjivim zakonodavstvom Unije o zaštiti podataka;
- (g) s pomoću pametnih sustava mjerenja podaci krajnjih kupaca mogu se mjeriti, a krajnji kupci mogu biti namireni u razdoblju uravnoteženja odstupanja na nacionalnom tržištu.

↓ novo

Članak 21.

Pravo na pametno brojilo

1. Ako se, na temelju procjene troškova i koristi iz članka 19. stavka 2., uvođenje pametnog mjerenja ocijeni negativnim ili se sustavno ne uvodi, države članice osiguravaju da svaki krajnji kupac koji to zatraži ima pravo na ugradnju ili, ako je primjenjivo, nadogradnju pametnog brojila pod poštenim i razumnim uvjetima i u skladu sa sljedećim zahtjevima:
 - (a) pametno je brojilo opremljeno funkcionalnostima navedenima u članku 20., ako je to tehnički izvedivo, ili minimalnim skupom funkcionalnosti koje države članice trebaju definirati i objaviti na nacionalnoj razini i u skladu s odredbama Priloga III.;
 - (b) pametno je brojilo interoperabilno i može omogućiti traženu povezivost mjerne infrastrukture i potrošačkih sustava za upravljanje energijom u gotovo stvarnom vremenu.
2. Ako kupac zatraži pametno brojilo u skladu sa stavkom 1., države članice ili, ako je država članica tako predvidjela, određena nadležna tijela:
 - (a) osiguravaju da je u ponudi krajnjem kupcu koji zahtijeva ugradnju pametnog brojila izričito navedeno i jasno opisano sljedeće:
 - (i) funkcije i interoperabilnost koje podržava pametno brojilo, moguće usluge, kao i koristi koje se zaista mogu ostvariti uporabom pametnog brojila u određenom trenutku,
 - (ii) svi povezani troškovi koje snosi krajnji kupac;
 - (b) osiguravaju da je pametno brojilo ugrađeno u razumnom roku, a najkasnije tri mjeseca od podnesenog zahtjeva za ugradnju;

- (c) redovito, a barem svake dvije godine, preispituju i javno objavljuju povezane troškove te prate njihov razvoj kao rezultat tehnoloških dostignuća i mogućih nadogradnji sustava mjerenja.

Članak 22.

Konvencionalno mjerenje

1. Ako krajnji kupci nemaju pametno brojilo, države članice osiguravaju da imaju pojedinačno konvencionalno brojilo kojim se točno mjeri njihova stvarna potrošnja.
2. Države članice osiguravaju da krajnji kupci mogu lako očitati svoje konvencionalno brojilo, izravno ili neizravno putem internetskog sučelja ili drugog odgovarajućeg sučelja.

Članak 23.

Upravljanje podacima

1. Pri utvrđivanju pravila u pogledu upravljanja podacima i razmjene podataka države članice ili, ako je država članica tako predvidjela, određena nadležna tijela određuju stranke koje ispunjavaju uvjete, a koje mogu imati pristup podacima krajnjih kupaca uz njihov izričit pristanak u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća⁵². Za potrebe ove Direktive podaci uključuju mjerne podatke i podatke o potrošnji, kao i podatke koji se zahtijevaju u slučaju da potrošač želi promijeniti opskrbljivača. Stranke koje ispunjavaju uvjete uključuju barem kupce, opskrbljivače, operatore prijenosnih sustava i operatore distribucijskih sustava, agregatore, poduzeća za energetske usluge i druge stranke koje pružaju energetske ili druge usluge kupcima.
2. Države članice organiziraju upravljanje podacima kako bi osigurale učinkovit pristup podacima i učinkovitu razmjenu podataka. Neovisno o modelu upravljanja podacima koji se primjenjuje u svakoj državi članici, stranka odgovorna za upravljanje podacima ili više njih, uz izričit pristanak krajnjeg kupca, omogućava svakoj stranci koja ispunjava uvjete pristup podacima krajnjeg kupca. Stranke koje ispunjavaju uvjete trebale bi tražene podatke imati na raspolaganju istodobno i na nediskriminacijski način. Pristup podacima jednostavan je, a relevantni su postupci javno dostupni.
3. Države članice ili, ako je država članica tako predvidjela, određena nadležna tijela ovlašćuju i certificiraju stranke koje upravljaju podacima kako bi osigurale da te stranke postupaju u skladu sa zahtjevima ove Direktive. Ne dovodeći u pitanje zadaće službenika za zaštitu podataka iz Uredbe (EU) 2016/679, države članice mogu odlučiti da će od stranaka koje upravljaju podacima zahtijevati imenovanje službenika odgovornih za usklađenost, nadležnih za praćenje provedbe mjera koje su poduzele relevantne stranke radi osiguravanja nediskriminacijskog pristupa podacima i usklađenosti sa zahtjevima ove Direktive. Od službenika odgovornih za

⁵²

Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

usklađenost ili tijela određenih u skladu s člankom 35. stavkom 2. točkom (d) može se zahtijevati ispunjavanje obveza iz ovog stavka.

4. Za pristup vlastitim podacima krajnjim se kupcima ne obračunavaju dodatni troškovi. Države članice odgovorne su za utvrđivanje relevantnih troškova koje u svrhu pristupa podacima snose stranke koje ispunjavaju uvjete. Regulirani subjekti koji pružaju podatkovne usluge ne ostvaruju dobit od te aktivnosti.

Članak 24.

Format podataka

1. Države članice utvrđuju zajednički format podataka i transparentan postupak s pomoću kojeg stranke koje ispunjavaju uvjete ostvaruju pristup podacima navedenima u članku 23. stavku 1. radi promicanja tržišnog natjecanja na maloprodajnom tržištu i izbjegavanja nametanja pretjeranih administrativnih troškova strankama koje ispunjavaju uvjete.
2. Komisija provedbenim aktima donesenima u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 68. određuje zajednički europski format podataka te nediskriminacijske i transparentne postupke za pristup podacima navedene u članku 23. stavku 1. kojima će se zamijeniti nacionalni formati podataka i postupci koje su donijele države članice u skladu sa stavkom 1. Države članice osiguravaju da sudionici na tržištu upotrebljavaju zajednički europski format podataka.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

Članak ~~3~~ 25.

☒ Jedinstvene kontaktne točke ☒

~~12.~~ Države članice osiguravaju jedinstvene kontaktne točke radi pružanja ~~potrošačima~~ svih nužnih informacija ☒ kupcima ☒ ~~koje se tiču~~ kad je riječ o njihovim pravima, važećem zakonodavstvu i sredstvima za rješavanje sporova koja su im dostupna u slučaju spora. Takve kontaktne točke mogu biti dio općih informativnih točaka za potrošače.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

~~16. Komisija, uz savjetovanje s odgovarajućim zainteresiranim stranama, uključujući države članice, nacionalna regulatorna tijela, udruge potrošača, elektroenergetska poduzeća i, na temelju napretka postignutog do danas, socijalne partnere, uspostavlja jasnu i konciznu kontrolnu listu za potrošače energije s praktičnim informacijama koje se odnose na prava potrošača energije. Države članice osiguravaju da opskrbljivači električne energije ili operatori distribucijskog sustava u suradnji s regulatornim tijelom poduzmu potrebne korake kako bi svojim potrošačima osigurali kopije kontrolne liste za potrošače te osigurali da ona bude javno dostupna.~~

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~3~~26.

⊗ Pravo na izvansudsko rješavanje sporova ⊗

~~13.~~ Države članice osiguravaju ~~postojanje neovisnog mehanizma, kao što je pravobranitelj za energetiku ili potrošačko tijelo, radi osiguravanja učinkovite obrade pritužaba i izvansudskog rješavanja sporova.~~ ⇒ da kupci imaju pristup jednostavnim, pravednim, transparentnim, neovisnim, djelotvornim i učinkovitim mehanizmima izvansudskog rješavanja sporova za rješavanje sporova u vezi s pravima i obvezama utvrđenima ovom Direktivom. Ako je kupac potrošač u smislu Direktive 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁵³, takvi izvansudski mehanizmi u skladu su sa zahtjevima za kvalitetu utvrđenima u Direktivi 2013/11/EU i njima se predviđa, ako je to opravdano, sustav povrata sredstava i/ili naknade ⇐.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

Članak ~~3~~27.

⊗ Univerzalna usluga ⊗

- ~~3.~~ Države članice osiguravaju da svi kupci iz kategorije kućanstvo, i, kada to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća (odnosno poduzeća s manje od 50 zaposlenih osoba i godišnjim prometom ili ukupnim prihodom koji ne premašuje 10 milijuna EUR), uživaju univerzalnu uslugu, to jest pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete unutar svojeg državnog područja po ⊗ konkurentnim ~~razumnim~~ ⊗, jednostavno i jasno usporedivim, transparentnim i nediskriminacijskim cijenama. Radi osiguravanja pružanja univerzalne usluge, države članice mogu imenovati opskrbljivača zadnjeg izbora. Države članice nameću distribucijskim poduzećima obvezu priključivanja kupaca na njihovu mrežu po odredbama, uvjetima i tarifama utvrđenima u skladu s postupkom predviđenim u članku 59. stavku ~~6~~37. stavku 6. ~~Ništa u ovoj~~ Ovoj se Direktivi ~~om~~ ne sprečava države članice da ojačaju tržišni položaj kućanstava te malih i srednjih potrošača promicanjem mogućnosti dobrovoljnog udruživanja predstavnika za tu kategoriju potrošača.
- ~~Prvi pods~~ Stavak 1. provodi se na transparentan i nediskriminacijski način i ne sprečava ~~otvaranje tržišta~~ ⊗ slobodan izbor opskrbljivača ⊗ predviđene u članku ~~433.~~

⁵³ SL L 165, 18.6.2013., str. 63. – 79.

Članak ~~3~~ 28.

☒ Ugroženi kupci ☒

1. ~~7.~~ Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere radi zaštite ~~krajnjih~~ kupaca i posebno osiguravaju postojanje prikladnih ~~mjera zaštite~~ zaštitnih mjera radi zaštite ugroženih kupaca. U tom kontekstu, svaka država članica definira koncept ugroženih kupaca koji se može odnositi na energetska siromaštvo i, među ostalim, na zabranu isključivanja električne energije takvim kupcima u kritičnim vremenima. Države članice osiguravaju primjenu prava i obveza povezanih s ugroženim kupcima. Posebno poduzimaju mjere za zaštitu ~~krajnjih~~ kupaca u udaljenim područjima. Osiguravaju visoke razine zaštite potrošača, posebno u pogledu transparentnosti općih uvjeta ugovora, općih informacija i mehanizama rješavanja sporova. ~~Države članice osiguravaju da povlašteni kupci imaju stvarnu mogućnost jednostavnog prijelaza na novog opskrbljivača. U pogledu najmanje kupaca iz kategorije kućanstvo, te mjere uključuju one predviđene u Prilogu I.~~
2. ~~8.~~ Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere, kao što je formuliranje nacionalnih akcijskih planova za energetiku, osiguravanje povlastica u sustavima socijalne sigurnosti radi osiguravanja nužne opskrbe ugroženih kupaca električnom energijom ili pružanje podrške poboljšanjima energetske učinkovitosti radi rješavanja energetske siromaštva tamo gdje je ono utvrđeno, uključujući u širem kontekstu siromaštva. Takve mjere ne smiju sprečavati stvarno otvaranje tržišta iz članka ~~4.33~~ ili funkcioniranje tržišta te se Komisiju, ako je potrebno, o njima obavješćuje u skladu s odredbama članka 9. stavka ~~4~~ ~~stavka 15. ovog članka~~. Takva obavijest može također uključivati mjere poduzete unutar općeg sustava socijalne sigurnosti.

Članak 29.

Energetsko siromaštvo

Države članice utvrđuju skup kriterija kojima se mjeri energetska siromaštvo. Države članice stalno prate broj energetski siromašnih kućanstava i svake dvije godine izvješćuju Komisiju o promjenama u energetska siromaštva i mjerama poduzetima radi njegova sprečavanja u okviru svojih integriranih nacionalnih izvješća o napretku u području energetske i klimatske politike u skladu s člankom 21. [Uredbe o upravljanju, kako je predloženo dokumentom COM(2016)759].

~~Članak 4.~~

~~**Praćenje sigurnosti opskrbe**~~

~~Države članice osiguravaju praćenje pitanja sigurnosti opskrbe. Kada države članice to smatraju odgovarajućim, mogu delegirati taj zadatak regulatornim tijelima iz članka 35. Takvo praćenje posebno pokriva ravnotežu ponude i potražnje na nacionalnom tržištu, razinu očekivane buduće potražnje i predviđene dodatne kapacitete koji se planiraju ili su u izgradnji te kvalitetu i razinu održavanja mreže, kao i mjere za pokrivanje vršne potrošnje i rješavanje manjka jednog ili više opskrbljivača. Nadležna tijela svake dvije godine do 31. srpnja objavljuju izvješće koje sadrži rezultate praćenja tih pitanja, kao i sve mjere poduzete ili predviđene za njihovo rješavanje te odmah prosljeđuju to izvješće Komisiji.~~

~~Članak 5.~~

~~**Tehnička pravila**~~

~~Regulatorna tijela, kada su države članice tako predvidjele, ili države članice, osiguravaju da se definiraju kriteriji tehničke sigurnosti te da se razrade i objave tehnička pravila kojima se utvrđuju minimalni zahtjevi za tehnički projekt kao i pogonski zahtjevi za priključke proizvodnih postrojenja, distribucijskih sustava, opreme izravno priključenih potrošača, spojnih vodova i izravnih vodova na sustav. Ta tehnička pravila osiguravaju međusobno djelovanje sustava i moraju biti objektivna i nediskriminacijska. Agencija može dati odgovarajuće preporuke u svrhu postizanja usklađenosti tih pravila, ako je potrebno. Ta se pravila priopćuju Komisiji u skladu s člankom 8. Direktive 98/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o utvrđivanju postupaka obavješćivanja u području tehničkih normi i propisa te propisa o uslugama informacijskog društva (15).~~

~~Članak 6.~~

~~**Promicanje regionalne suradnje**~~

- ~~1. Države članice kao i regulatorna tijela međusobno surađuju u svrhu integriranja svojih nacionalnih tržišta na jednoj ili više regionalnih razina, kao prvi korak prema stvaranju potpuno liberaliziranog unutarnjeg tržišta. Regulatorna tijela, kada su države članice tako predvidjele, ili države članice, posebno promiču i omogućuju suradnju operatora prijenosnog sustava na regionalnoj razini, uključujući suradnju na prekograničnim pitanjima, s ciljem stvaranja konkurentnog unutarnjeg tržišta električne energije, poticanja dosljednosti njihovog pravnog, regulatornog i tehničkog okvira i omogućavanja integracije izoliranih sustava koji čine elektroenergetske otoke koji opstaju u Zajednici. Zemljopisna područja pokrivena takvom regionalnom suradnjom uključuju suradnju na zemljopisnim područjima definiranim u skladu s člankom 12. stavkom 3. Uredbe (EZ) br. 714/2009. Takva suradnja može pokrivati druga zemljopisna područja.~~
- ~~2. Agencija surađuje s nacionalnim regulatornim tijelima i operatorima prijenosnog sustava na osiguravanju usklađenosti regulatornih okvira između regija s ciljem stvaranja konkurentnog unutarnjeg tržišta električne energije. Kada Agencija smatra da su potrebna obvezujuća pravila o takvoj suradnji, ona daje odgovarajuće preporuke.~~

- ~~3. Države članice osiguravaju, kroz provedbu ove Direktive, da operatori prijenosnog sustava imaju jedan ili više integriranih sustava na regionalnoj razini koji pokrivaju dvije ili više država članica za dodjelu kapaciteta i za provjeru sigurnosti mreže.~~
- ~~4. Kada vertikalno integrirani operatori prijenosnog sustava sudjeluju u zajedničkom poduzeću osnovanom za provedbu takve suradnje, to zajedničko poduzeće uvodi i provodi program usklađenosti kojim se utvrđuju mjere koje treba poduzeti da bi se osiguralo da diskriminacijsko i protutržišno djelovanje bude isključeno. Taj program usklađenosti određuje specifične obveze zaposlenika da postignu cilj isključivanja diskriminacijskog i protutržišnog djelovanja. Podliježe odobrenju Agencije. Usklađenost s programom neovisno prate službenici odgovorni za usklađenost vertikalno integriranih operatora prijenosnog sustava.~~

POGLAVLJE IV~~VI~~.

RAD DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA

Članak 30.~~24~~

Određivanje operatora distribucijskih~~ih~~ sustava

Države članice imenuju ili zahtijevaju od poduzeća, koja imaju u vlasništvu distribucijske sustave ili su za njih odgovorna, da imenuju, na vremensko razdoblje koje države članice trebaju odrediti uzimajući u obzir pitanja učinkovitosti i ekonomske ravnoteže, jednog operatora distribucijskog sustava ili više ~~njih~~operatora distribucijskog sustava. ~~Države članice osiguravaju da operatori prijenosnog sustava djeluju u skladu s člancima 25., 26. i 27.~~

Članak 31.~~25~~

Zadaci operatora distribucijskih~~ih~~ sustava

1. Operator distribucijskog sustava odgovoran je za osiguravanje dugoročne sposobnosti sustava da udovolji razumnoj potražnji za distribucijom električne energije, za pogon, održavanje i razvoj na temelju ekonomskih uvjeta sigurnog, pouzdanog i učinkovitog sustava distribucije električne energije na svojem području uz dužnu pažnju prema zaštiti okoliša i energetskej učinkovitosti.
2. U svakom slučaju ne smije diskriminirati korisnike sustava ili kategorije korisnika sustava, posebno u korist svojih povezanih poduzeća.
3. Operator distribucijskog sustava korisnicima sustava pruža informacije koje su im potrebne za učinkovit pristup sustavu, uključujući korištenje sustava.
4. Država članica može od operatora distribucijskog sustava pri dispečiranju proizvodnih postrojenja zahtijevati davanje prednosti proizvodnim postrojenjima koja koriste obnovljive izvore energije ~~ili otpad~~ ili koja proizvode kombiniranu toplinsku i električnu energiju ⇨, u skladu s člankom 11. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ⇨.
5. Svaki operator distribucijskog sustava nabavlja energiju koju koristi za pokrivanje gubitaka energije i ~~za rezervne kapacitete~~ ⇨nfrekvencijske pomoćne usluge ⇨ u svojem sustavu u skladu s transparentnim, nediskriminacijskim i tržišno utemeljenim postupcima, uvijek kada ima takvu funkciju. ~~Taj zahtjev ne dovodi u pitanje~~

~~korištenje električne energije stečene na temelju ugovora sklopljenih prije 1. siječnja 2002.~~ ⇒ Osim ako se drugačije može opravdati analizom troškova i koristi, operator distribucijskog sustava nabavlja nefrekvencijske pomoćne usluge na transparentan, nediskriminacijski i tržišno temeljen način, osiguravajući stvarno sudjelovanje svih sudionika na tržištu, što uključuje proizvođače energije iz obnovljivih izvora, upravljanje potrošnjom, postrojenja za skladištenje energije i agregatore, posebno tako što se od regulatornih tijela ili operatorâ distribucijskih sustava zahtijeva da u bliskoj suradnji sa svim sudionicima na tržištu i na temelju tehničkih zahtjeva za ta tržišta i kapaciteta svih sudionika na tržištu utvrde tehničke modalitete za sudjelovanje na tim tržištima ⇐.

~~6. Kada je operator distribucijskog sustava odgovoran za uravnoteženje distribucijskog sustava, pravila koja je u tu svrhu donio moraju biti objektivna, transparentna i nediskriminacijska, uključujući pravila za obračunavanje naknada za energetske neravnotežu korisnicima njihovog sustava. Uvjeti, uključujući pravila i tarife, pružanja takvih usluga od strane operatora distribucijskog sustava utvrđuju se u skladu s člankom 37. stavkom 6. na nediskriminacijski način koji odražava troškove te se objavljuju.~~

~~7. Pri planiranju razvoja distribucijske mreže, operator distribucijskog sustava razmatra mjere energetske učinkovitosti upravljanja potrošnjom ili distribuiranu proizvodnju koja može zamijeniti potrebu za dogradnjom ili zamjenom elektroenergetskog kapaciteta.~~

⇓ novo

Članak 32.

Zadaci operatora distribucijskih sustava u uporabi fleksibilnosti

1. Države članice osiguravaju potreban regulatorni okvir kako bi se operatorima distribucijskih sustava omogućilo da kupuju usluge u okviru javne nabave i kako bi ih se na to potaklo, u cilju povećanja učinkovitosti rada i razvoja distribucijskog sustava, što uključuje lokalno upravljanje zagušenjem. Konkretno, regulatornim se okvirima omogućuje da operatori distribucijskih sustava nabavljaju usluge iz resursa kao što su distribuirana proizvodnja, upravljanje potrošnjom ili skladištenje te se u obzir uzimaju mjere energetske učinkovitosti, čime se može zamijeniti potreba dogradnje ili zamjene elektroenergetskog kapaciteta i podupire učinkovit i siguran rad distribucijskog sustava. Operatori distribucijskih sustava nabavljaju te usluge u skladu s transparentnim i nediskriminacijskim postupcima temeljenima na tržištu.

Operatori distribucijskih sustava definiraju standardizirane tržišne proizvode za nabavljene usluge osiguravajući stvarnu suradnju svih sudionika na tržištu, što uključuje proizvođače energije iz obnovljivih izvora, upravljanje potrošnjom i agregatore. Operatori distribucijskih sustava razmjenjuju sve potrebne informacije s operatorima prijenosnih sustava i s njima se koordiniraju kako bi se osigurali optimalna uporaba resursa i siguran i učinkovit rad sustava te olakšao razvoj tržišta. Operatorima distribucijskih sustava adekvatno se nadoknađuju barem troškovi povezani s nabavom takvih usluga, uključujući troškove pružanja potrebnih

informacija i troškove komunikacijskih tehnologija, među ostalim troškovi koji se odnose na potrebne informacije i komunikacijsku infrastrukturu.

2. Razvoj distribucijskog sustava temelji se na transparentnom planu razvoja mreže koji operatori distribucijskih sustava podnose regulatornom tijelu svake dvije godine. Plan razvoja mreže sadržava ulaganja planirana u sljedećih pet do deset godina, s posebnim naglaskom na glavnu infrastrukturu distribucije potrebnu kako bi se priključili novi proizvodni kapaciteti i nova opterećenja, među ostalim stanice za punjenje električnih vozila. U planu razvoja mreže prikazuje se i uporaba upravljanja potrošnjom, energetske učinkovitosti, postrojenja za skladištenje energije ili drugih resursa kojima se operator distribucijskog sustava služi kao alternativom proširenju sustava.

Regulatorno tijelo savjetuje se o planu razvoja mreže sa svim postojećim ili potencijalnim korisnicima sustava. Regulatorno tijelo objavljuje rezultat procesa savjetovanja o predloženim ulaganjima.

Države članice mogu odlučiti ne primjenjivati tu obvezu na integrirana poduzeća koja opslužuju manje od 100 000 priključenih potrošača ili koja opslužuju izolirane sustave.

Članak 33.

Integracija elektromobilnosti u elektroenergetsku mrežu

1. Države članice osiguravaju potreban regulatorni okvir kako bi se olakšalo priključivanje javno dostupnih i privatnih stanica za punjenje na distribucijske mreže. Države članice osiguravaju da operatori distribucijskih sustava surađuju na nediskriminacijskoj osnovi sa svakim poduzećem koje posjeduje ili razvija stanice za punjenje električnih vozila ili njima upravlja, što uključuje i njihovo priključenje na mrežu.
2. Države članice mogu operatorima distribucijskih sustava dopustiti da posjeduju ili razvijaju stanice za punjenje električnih vozila ili njima upravljaju samo ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (a) druge strane nakon otvorenog i transparentnog postupka javnog natječaja nisu izrazile interes da posjeduju ili razvijaju stanice za punjenje električnih vozila ili njima upravljaju;
 - (b) regulatorno tijelo to je odobrilo.
3. Članci 35. i 56. primjenjuju se na operatore distribucijskih sustava koji posjeduju ili razvijaju stanice za punjenje ili njima upravljaju.
4. Države članice redovito ili barem svakih pet godina provode javno savjetovanje kako bi se provjerilo jesu li sudionici na tržištu zainteresirani posjedovati ili razvijati stanice za punjenje električnih vozila ili njima upravljati. Ako javno savjetovanje pokaže da treće strane mogu posjedovati ili razvijati takve stanice ili njima upravljati, države članice osiguravaju da se aktivnosti operatora distribucijskih sustava u tom području postupno ukinu.

Članak 34.

Zadaci operatora distribucijskih sustava u upravljanju podacima

Države članice osiguravaju nediskriminacijski pristup podacima pod jasnim i jednakim uvjetima za sve strane koje zadovoljavaju uvjete. Programi usklađenosti iz članka 35. stavka 2. točke (d) u državama članicama u kojima su u skladu s člankom 19. uvedeni pametni sustavi mjerenja te u kojima operatori distribucijskih sustava sudjeluju u upravljanju podacima uključuju posebne mjere kako bi se onemogućilo da se strane koje ispunjavaju uvjete diskriminira u pristupu podacima kako je utvrđeno člankom 23. Ako operatori distribucijskih sustava ne podliježu članku 35. stavcima 1., 2. i 3., države članice poduzimaju sve potrebne mjere kako bi se onemogućilo da vertikalno integrirana poduzeća imaju povlašten pristup podacima za provođenje svojih aktivnosti opskrbe.

↓ 2009/72/EZ

Članak ~~35.26~~

Razdvajanje operatora distribucijskih ~~sustava~~ sustava

1. Kada je operator distribucijskog sustava dio vertikalno integriranog poduzeća, on je neovisan, najmanje u smislu svojeg pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka, o drugim djelatnostima koje nisu povezane s distribucijom. Ta pravila ne stvaraju obvezu odvajanja vlasništva nad osnovnim sredstvima operatora distribucijskog sustava od vertikalno integriranog poduzeća.
2. Uz zahtjeve na temelju stavka 1., kada je operator distribucijskog sustava dio vertikalno integriranog poduzeća, on je neovisan u smislu svoje organizacije i donošenja odluka o drugim djelatnostima koje nisu povezane s distribucijom. Kako bi se to postiglo primjenjuju se sljedeći minimalni kriteriji:
 - (a) one osobe koje su odgovorne za upravljanje operatorom distribucijskog sustava ne smiju sudjelovati u strukturama integriranog elektroenergetskog poduzeća koje su odgovorne, izravno ili neizravno, za svakodnevni rad proizvodnje, prijenosa ili opskrbe električnom energijom;
 - (b) moraju se poduzeti odgovarajuće mjere za osiguravanje da se profesionalni interesi osoba odgovornih za upravljanje operatorom distribucijskog sustava uzimaju u obzir na način koji osigurava njihovu sposobnost neovisnog djelovanja;
 - (c) operator distribucijskog sustava mora imati stvarna prava donošenja odluka, neovisna o integriranom elektroenergetskom poduzeću, u pogledu sredstava potrebnih za pogon, održavanje ili razvoj mreže. Radi izvršavanja tih zadataka, operator distribucijskog sustava na raspolaganju ima potrebne resurse uključujući ljudske, tehničke, fizičke i financijske resurse. Time se ne bi smjelo spriječiti postojanje odgovarajućih mehanizama koordinacije radi osiguravanja zaštite prava poduzeća majke na ekonomski i upravljački nadzor u pogledu prinosa na imovinu, neizravno reguliranog u skladu s člankom ~~3759~~ stavkom 6., u poduzeću kćeri. Time se poduzeću majci posebno omogućuje odobravanje godišnjeg financijskog plana, ili bilo kojeg istovjetnog instrumenta, operatora distribucijskog sustava i utvrđivanje općih ograničenja razina zaduženosti njegovog poduzeća kćeri. Time se poduzeću majci ne daje dopuštenje za davanje uputa o svakodnevnom poslovanju, ni u pogledu individualnih odluka koje se odnose na izgradnju ili dogradnju distribucijskih

vodova, koje ne prelaze okvire odobrenog financijskog plana, ili bilo kojeg istovjetnog instrumenta; i

- (d) operator distribucijskog sustava mora uvesti program usklađenosti koji predviđa mjere poduzete za osiguravanje da diskriminacijsko ponašanje bude isključeno te za osiguravanje odgovarajućeg praćenja njegova poštovanja. Program usklađenosti predviđa specifične obveze zaposlenika za postizanje tih ciljeva. Godišnje izvješće koje utvrđuje poduzete mjere, osoba ili tijelo odgovorno za praćenje programa usklađenosti, službenik odgovoran za usklađenost operatora distribucijskog sustava, podnosi regulatornom tijelu iz članka ~~35~~57. stavka 1. i objavljuje se. Službenik odgovoran za usklađenost operatora distribucijskog sustava potpuno je neovisan i ima pristup svim informacijama operatora distribucijskog sustava i bilo kojeg povezanog poduzeća, nužnima za izvršavanje svojeg zadatka.
- 3. Kada je operator distribucijskog sustava dio vertikalno integriranog poduzeća, države članice osiguravaju da regulatorna tijela ili druga nadležna tijela prate djelatnosti operatora distribucijskog sustava tako da on ne može iskoristiti svoju vertikalnu integraciju za narušavanje tržišnog natjecanja. Posebno, vertikalno integrirani operatori distribucijskih sustava ne smiju, svojim komunikacijama i politikom marke, stvarati zabunu u pogledu identiteta dijela vertikalno integriranog poduzeća koje se bavi opskrbom.
- 4. Države članice mogu odlučiti ne primjenjivati stavke 1., 2. i 3. na integrirana elektroenergetska poduzeća koja opslužuju manje od 100 000 priključenih kupaca ili opslužuju male izolirane sustave.

↓ novo

Članak 36.

Vlasništvo nad postrojenjima za skladištenje

- 1. Operatorima distribucijskih sustava nije dopušteno posjedovati niti razvijati postrojenja za skladištenje niti njima upravljati.
- 2. Odstupajući od stavka 1. države članice mogu operatorima distribucijskih sustava dopustiti da posjeduju ili razvijaju postrojenja za skladištenje ili njima upravljaju samo ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (a) druge strane nakon otvorenog i transparentnog postupka javnog natječaja nisu izrazile interes da posjeduju ili razvijaju postrojenja za skladištenje ili njima upravljaju;
 - (b) takva su postrojenja potrebna da bi operatori distribucijskih sustava mogli ispuniti svoje obveze u skladu s ovom Direktivom u vezi s učinkovitim, pouzdanim i sigurnim radom distribucijskog sustava i
 - (c) regulatorno tijelo procijenilo je nužnost takvog odstupanja uzimajući u obzir uvjete iz točaka (a) i (b) i dalo je svoje odobrenje.
- 3. Članci 35. i 56. primjenjuju se na operatore distribucijskih sustava koji posjeduju ili razvijaju postrojenja za skladištenje energije ili njima upravljaju.

4. Regulatorna tijela redovito ili barem svakih pet godina provode javno savjetovanje kako bi se provjerilo jesu li sudionici na tržištu zainteresirani ulagati u postrojenja za skladištenje energije, razvijati ih ili njima upravljati. Ako javno savjetovanje pokaže da treće strane mogu posjedovati ili razvijati takva postrojenja ili njima upravljati, države članice osiguravaju da se aktivnosti operatora distribucijskih sustava u tom području postupno ukinu.

↓ 2009/72/EZ
⇒ novo

Članak ~~37.27.~~

Obveza povjerljivosti operatora distribucijskih sustava

Ne dovodeći u pitanje članak ~~30.55.~~, ni bilo koju drugu pravnu obvezu otkrivanja informacija, operator distribucijskog sustava čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija dobivenih tijekom obavljanja svojih djelatnosti i sprečava da se informacije o vlastitim djelatnostima, koje mogu biti komercijalno korisne, otkriju na diskriminacijski način.

Članak ~~38.28.~~

Zatvoreni distribucijski sustavi

1. Države članice mogu predvidjeti da nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna tijela klasificiraju sustav koji distribuira električnu energiju unutar zemljopisno ograničene industrijske ili trgovačke lokacije ili lokacije sa zajedničkim uslugama i koji, ne dovodeći u pitanje stavak 4., ne opskrbljuje kupce iz kategorije kućanstvo, kao zatvoren distribucijski sustav:
 - (a) ako su, iz specifičnih tehničkih ili sigurnosnih razloga, djelatnosti ili proizvodni proces korisnika tog sustava integrirani; ili
 - (b) ako taj sustav primarno distribuira električnu energiju vlasniku ili operatoru sustava ili njihovim povezanim poduzećima.
2. Države članice mogu predvidjeti da nacionalna regulatorna tijela izuzmu operatora zatvorenog distribucijskog sustava od:
 - (a) zahtjeva na temelju članka ~~31.25.~~ stavka 5. da nabavlja energiju koju koristi za pokrivanje gubitaka energije i za ~~rezervne kapacitete~~ ⇒ nefrekvencijske pomoćne usluge ⇐ u svojem sustavu u skladu s transparentnim, nediskriminacijskim i tržišno utemeljenim postupcima;
 - (b) zahtjeva na temelju članka ~~6.22.~~ stavka 1. da tarife ili metodologije koje su temelj za njihovo izračunavanje budu odobrene prije stupanja na snagu u skladu s člankom ~~37.59.~~ stavkom 1.
3. Kada je izuzeće odobreno na temelju stavka 2., primjenjive tarife ili metodologije koje su temelj za njihovo izračunavanje ocjenjuju se i odobravaju u skladu s člankom ~~37.59.~~ stavkom 1. na zahtjev korisnika zatvorenog distribucijskog sustava.
4. Uzgredno korištenje od strane malog broja kućanstava koja su zaposlenjem ili na sličan način u vezi s vlasnikom distribucijskog sustava i nalaze se unutar područja

koje opslužuje zatvoreni distribucijski sustav ne sprečava odobravanje izuzeća na temelju stavka 2.

↓ novo

5. Zatvoreni distribucijski sustavi smatraju se distribucijskim sustavima u svrhu ove Direktive.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

~~Članak 39.29.~~

Kombinirani operator

Članak ~~3526.~~ stavak 1. ne sprečava rad kombiniranog operatora prijenosnog sustava i distribucijskog sustava pod uvjetom da je taj operator usklađen s člankom ~~439.~~ stavkom 1., ili člancima ~~4413.~~ i ~~4514.~~, ili ~~poglavljem V.~~ odjeljkom 3. poglavlja VI. ili potpada pod članak ~~6644.~~ stavak 2.

Poglavlje ~~IV~~ V.

~~RAD PRIJENOSNOG SUSTAVA~~ ☒ OPĆA PRAVILA PRIMJENJIVA NA OPERATORA PRIJENOSNOG SUSTAVA ☒

~~Članak 40.42.~~

Zadaci operatora prijenosnog sustava

1. Svaki operator prijenosnog sustava odgovoran je za:
 - (a) osiguravanje dugoročne sposobnosti sustava da udovoljava razumnoj potražnji za prijenosom električne energije, pogon, održavanje i razvoj na temelju ekonomskih uvjeta sigurnih, pouzdanih i učinkovitih prijenosnih sustava, vodeći računa o zaštiti okoliša☞, u bliskoj suradnji sa susjednim operatorima prijenosnih sustava i operatorima distribucijskih sustava☞;
 - (b) osiguravanje prikladnih sredstava za ~~udovoljavanje obveza pružanja usluge~~ ☒ ispunjavanje svojih obveza ☒;
 - (c) doprinošenje sigurnosti opskrbe kroz prikladne kapacitete prijenosa i pouzdanost sustava;
 - (d) upravljanje tokovima električne energije u sustavu, vodeći računa o razmjenama s drugim međusobno povezanim sustavima. U tu je svrhu operator prijenosnog sustava odgovoran za osiguravanje sigurnog, pouzdanog i učinkovitog elektroenergetskog sustava i u tom kontekstu za osiguravanje dostupnosti svih nužnih pomoćnih usluga,

uključujući one koje se pružaju ~~kao odgovor na potražnju~~ u okviru upravljanja potrošnjom ⇔ i skladištenja energije ⇐, u onoj mjeri u kojoj takva dostupnost nije ovisna ni o jednom drugom prijenosnom sustavu s kojim je njegov sustav međusobno povezan;

- (e) pružanje informacija operatoru bilo kojeg drugog sustava, s kojim je njegov sustav međusobno povezan, dostatnih za osiguravanje sigurnog i učinkovitog rada, koordiniranog razvoja i interoperabilnosti međusobno povezanog sustava;
- (f) osiguravanje nediskriminacije među korisnicima sustava ili kategorijama korisnika sustava, posebno u korist svojih povezanih poduzeća;
- (g) pružanje informacija korisnicima sustava koje su im potrebne za učinkovit pristup sustavu; i
- (h) naplatu naknada i plaćanja za zagušenje na temelju mehanizma kompenzacije između operatora prijenosnih ~~sustava~~ sustava, u skladu s člankom ~~46~~⁴³. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], dodjeljivanje i upravljanje pristupom treće strane i davanje obrazloženih objašnjenja za odbijanje takvog pristupa, što prate nacionalna regulatorna tijela; pri obavljanju svojih zadataka na temelju ovog članka operatori prijenosnih ~~sustava~~ sustava ponajprije olakšavaju integraciju tržišta;

↓ novo

- (i) javnu nabavu pomoćnih usluga od sudionika na tržištu radi osiguranja operativne sigurnosti;
 - (j) donošenje okvira za suradnju i koordinaciju među regionalnim operativnim središtima.
2. Države članice mogu predvidjeti da se jedna ili više odgovornosti iz točaka od (a) do (j) stavka 1. dodijeli operatoru prijenosnog sustava koji nije onaj koji posjeduje prijenosni sustav, a na kojeg bi se inače primjenjivale predmetne odgovornosti. Za operatora prijenosnog sustava kojem se dodijele zadaci certificirat će se da je vlasnički razdvojen i da ispunjava zahtjeve iz članka 43., ali da ne mora posjedovati prijenosni sustav za koji je odgovoran. Operator prijenosnog sustava koji posjeduje prijenosni sustav mora ispunjavati zahtjeve iz poglavlja VI. i biti certificiran u skladu s člankom 43.
3. Pri izvršavanju zadataka iz stavka 1. operator prijenosnog sustava uzima u obzir funkcije koje izvršavaju regionalna operativna središta i, kad je to potrebno, surađuje sa susjednim operatorima prijenosnih sustava.
4. Pri izvršavanju zadataka iz stavka 1. točke (i) operator prijenosnog sustava osigurava sljedeće pri nabavi usluga uravnoteženja i, osim ako je drugačije opravdano analizom troškova i koristi, nefrekvencijskih pomoćnih usluga:
- (a) da je nabava transparentna, nediskriminacijska i temeljena na tržištu;
 - (b) da se njome osigurava stvarno sudjelovanje svih sudionika na tržištu, što uključuje proizvođače energije iz obnovljivih izvora, upravljanje potrošnjom, postrojenja za skladištenje energije i agregatore, posebno tako što se od regulatornih tijela ili operatorâ prijenosnih sustava zahtijeva da u bliskoj suradnji sa svim sudionicima na

tržištu i na temelju tehničkih zahtjeva za ta tržišta i kapaciteta svih sudionika na tržištu utvrde tehničke modalitete za sudjelovanje na tim tržištima.

5. Operatori prijenosnih sustava ne smiju posjedovati sredstva koja pružaju pomoćne usluge osim pod uvjetima utvrđenima člankom 54.

~~Članak 15.~~

~~Dispečiranje i uravnoteženje~~

- ~~1. Ne dovodeći u pitanje opskrbu električnom energijom na temelju ugovornih obveza, uključujući one koje proizlaze iz specifikacija javnog natječaja, operator prijenosnog sustava odgovoran je, kada ima takvu funkciju, za dispečiranje proizvodnih postrojenja na svojem području i za određivanje uporabe spojnih vodova s drugim sustavima.~~
- ~~2. Dispečiranje proizvodnih postrojenja i uporaba spojnih vodova određuju se na temelju kriterija koje odobravaju nacionalna regulatorna tijela kada su nadležna i koji moraju biti objektivni, objavljeni i primijenjeni na nediskriminacijski način, osiguravajući ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Kriteriji uzimaju u obzir ekonomsku prednost električne energije iz raspoloživih proizvodnih postrojenja ili prijenosa putem spojnih vodova i tehnička ograničenja sustava.~~
- ~~3. Država članica od operatora sustava zahtijeva da djeluju u skladu s člankom 16. Direktive 2009/28/EZ pri dispečiranju proizvodnih postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije. Od operatora sustava također mogu zahtijevati davanje prednosti pri dispečiranju proizvodnih postrojenja koja proizvode kombiniranu toplinsku i električnu energiju.~~
- ~~4. Država članica može, zbog sigurnosti opskrbe, naložiti da se prioritet daje dispečiranju proizvodnih postrojenja koja za gorivo koriste vlastite izvore primarne energije, u mjeri koja ni u jednoj kalendarskoj godini ne premašuje 15 % sveukupne primarne energije nužne za proizvodnju električne energije potrošene u predmetnoj državi članici.~~
- ~~5. Regulatorna tijela, kada su države članice tako predvidjele, ili države članice, zahtijevaju od operatora prijenosnog sustava da se usklade s minimalnim standardima za održavanje i razvoj prijenosnog sustava, uključujući kapacitete međusobnog povezivanja.~~
- ~~6. Operatori prijenosnog sustava nabavljaju energiju, koju koriste za pokrivanje gubitaka energije i za rezervne kapacitete u svojem sustavu, u skladu s transparentnim, nediskriminacijskim i tržišno utemeljenim postupcima, uvijek kada imaju takvu funkciju.~~
- ~~7. Pravila uravnoteživanja elektroenergetskog sustava koja donose operatori prijenosnog sustava moraju biti objektivna, transparentna i nediskriminacijska, uključujući pravila za obračunavanje naknada za energetska neravnotežu korisnicima njihovog sustava. Uvjeti, uključujući pravila i tarife, pružanja takvih usluga od strane operatora prijenosnog sustava utvrđuju se na temelju metodologije usklađene s člankom 37. stavkom 6. na nediskriminacijski način koji odražava troškove te se objavljuju.~~

Članak ~~41.16~~

Zahtjevi povjerljivosti ☒ i transparentnosti ☒ za operatore prijenosnih sustava i vlasnike prijenosnih sustava

1. Ne dovodeći u pitanje članak ~~5530~~, ni bilo koju drugu pravnu obvezu otkrivanja informacija, svaki operator prijenosnog sustava i svaki vlasnik prijenosnog sustava čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija dobivenih tijekom obavljanja svojih djelatnosti i sprečava da se informacije o vlastitim djelatnostima, koje mogu biti komercijalno korisne, otkriju na diskriminacijski način. Posebno ne otkriva nikakve komercijalno osjetljive informacije ostalim dijelovima poduzeća, osim ako je to potrebno za provedbu poslovne transakcije. Radi osiguravanja potpunog poštovanja pravila o razdvajanju informacija, države članice osiguravaju da vlasnik prijenosnog sustava i ostali dijelovi poduzeća ne koriste zajedničke usluge kao što su zajedničke pravne usluge, osim čisto administrativnih funkcija ili funkcija informacijske tehnologije.
2. Operatori prijenosnih sustava, u kontekstu prodaje ili nabave električne energije od strane povezanih poduzeća, ne smiju zlorabiti komercijalno osjetljive informacije dobivene od trećih strana prilikom osiguravanja pristupa sustavu ili pregovaranja o njemu.
3. Informacije potrebne za stvarno tržišno natjecanje i učinkovito funkcioniranje tržišta objavljuju se. Ta obveza ne dovodi u pitanje čuvanje povjerljivosti komercijalno osjetljivih informacija.

Članak ~~42.23~~

Ovlasti za donošenje odluka o priključivanju nove elektrane na prijenosni sustav

1. Operator prijenosnog sustava utvrđuje i objavljuje transparentne i učinkovite postupke za nediskriminacijsko priključivanje novih elektrana ⇒ i postrojenja za skladištenje energije ⇐ na prijenosni sustav. Ti postupci podliježu odobrenju nacionalnih regulatornih tijela.
2. Operator prijenosnog sustava nije ovlašten odbiti priključivanje nove elektrane ⇒ ili postrojenja za skladištenje energije ⇐ na temelju mogućih budućih ograničenja u raspoloživim mrežnim kapacitetima, kao što je zagušenje u udaljenim dijelovima prijenosnog sustava. Operator prijenosnog sustava pruža potrebne informacije.
3. Operator prijenosnog sustava nije ovlašten odbiti novo priključno mjesto na temelju toga što bi to dovelo do dodatnih troškova povezanih s nužnim povećanjem kapaciteta elemenata sustava koji se nalaze u blizini priključnog mjesta.

☒ Poglavlje VI.

RAZDVAJANJE OPERATORA PRIJENOSNOG SUSTAVA ☒

☒ ODJELJAK 1.

RAZDVAJANJE VLASNIŠTVA ☒

Članak 43.9.

Razdvajanje ☒ vlasništva nad ☒ prijenosnim sustavom i operatora prijenosnog sustava

1. Države članice osiguravaju da ~~od 3. ožujka 2012.:~~
 - (a) svako poduzeće koje posjeduje prijenosni sustav djeluje kao operator prijenosnog sustava;
 - (b) ista osoba ili osobe nemaju pravo:
 - (1) ni izravno ni neizravno provoditi kontrolu nad poduzećem koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe, ni izravno ni neizravno provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad operatorom prijenosnog sustava ili nad prijenosnim sustavom;
 - (2) ni izravno ni neizravno provoditi kontrolu nad operatorom prijenosnog sustava ili nad prijenosnim sustavom, ni izravno ni neizravno provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad poduzećem koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe;
 - (c) ista osoba ili osobe nisu ovlaštene imenovati članove nadzornog odbora, administrativnog odbora ili tijela koja pravno zastupaju poduzeće, operatora prijenosnog sustava ili prijenosni sustav, ni izravno ni neizravno provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad poduzećem koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe; i
 - (d) ista osoba nije ovlaštena biti članom nadzornog odbora, administrativnog odbora ili tijela koja pravno zastupaju poduzeće, kako poduzeća koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe tako i operatora prijenosnog sustava ili prijenosnog sustava.
2. Prava iz stavka 1. točaka (b) i (c) posebno uključuju:
 - (a) ovlast korištenja glasačkih prava;
 - (b) ovlast imenovanja članova nadzornog odbora, administrativnog odbora ili tijela koja pravno zastupaju poduzeće; ili
 - (c) posjedovanje većinskog udjela.
3. Za potrebe stavka 1. točke (b), pojam „poduzeće koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe” uključuje „poduzeće koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje i opskrbe” u smislu Direktive 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁴ ~~od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog~~

⁵⁴

Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina (SL L 211, 14.8.2009., str. 94.).

~~plina~~, a izrazi „operator prijenosnog sustava” i „prijenosni sustav” uključuju „operatora transportnog sustava” i „transportni sustav” u smislu te Direktive.

~~4. Države članice mogu dopustiti odstupanja od stavka 1. točaka (b) i (c) do 3. ožujka 2013., pod uvjetom da operatori prijenosnog sustava nisu dio vertikalno integriranog poduzeća.~~

4. ~~5.~~ Obveza navedena u stavku 1. točki (a) smatra se ispunjenom u slučaju kada su dva ili više poduzeća koja posjeduju prijenosne sustave stvorila zajednički pothvat koji djeluje kao operator prijenosnog sustava u dvije ili više država članica za predmetne prijenosne sustave. Nijedno drugo poduzeće ne može biti dio zajedničkog pothvata, osim ako je odobreno na temelju članka ~~4413.~~ kao neovisni operator sustava ili kao neovisni operator prijenosnog sustava za potrebe ~~odjeljka 3. poglavlja V.~~
5. ~~6.~~ Za potrebe provedbe ovog članka, u slučaju kada je osoba iz stavka 1. točaka (b), (c) i (d) država članica ili drugo javno tijelo, dva odvojena javna tijela koja provode kontrolu nad operatorom prijenosnog sustava ili nad prijenosnim sustavom s jedne strane te nad poduzećem koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe s druge strane, ne smatraju se istom osobom ili osobama.
6. ~~7.~~ Države članice osiguravaju da se ni komercijalno osjetljive informacije iz članka ~~4116.~~ u posjedu operatora prijenosnog sustava koji je bio dijelom vertikalno integriranog poduzeća, ni osoblje takvog operatora prijenosnog sustava, ne prenose poduzećima koja obavljaju bilo koju od funkcija proizvodnje i opskrbe.
7. ~~8.~~ Ako 3. rujna 2009. prijenosni sustav pripada vertikalno integriranom poduzeću, država članica može odlučiti ne primijeniti stavak 1.

U takvom slučaju predmetna država članica:

- (a) određuje neovisnog operatora sustava u skladu s člankom ~~4413.~~; ili
 - (b) poštuje odredbe ~~odjeljka 3. poglavlja V.~~
8. ~~9.~~ Ako 3. rujna 2009. prijenosni sustav pripada vertikalno integriranom poduzeću i postoje rješenja koja jamče učinkovitiju neovisnost operatora prijenosnog sustava nego odredbe ~~odjeljka 3. poglavlja V.~~, država članica može odlučiti ne primijeniti stavak 1.
 - ~~9.~~ ~~10.~~ Prije nego što neko poduzeće bude odobreno i određeno za operatora prijenosnog sustava na temelju stavka 8. ~~9. ovog članka~~, ono se certificira u skladu s postupcima utvrđenima u članku ~~5210.~~ stavcima 4., 5. i 6. ove Direktive i u članku ~~483.~~ [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], na temelju čega Komisija provjerava jamče li ~~jasno~~ postojeća rješenja ~~učinkovitiju~~ ustvarniju neovisnost operatora prijenosnog sustava nego odredbe ~~odjeljka 3. poglavlja V.~~
 10. ~~11.~~ Vertikalno integrirana poduzeća koja posjeduju prijenosni sustav ni u kojem slučaju nisu spriječena da poduzmu korake za usklađivanje sa stavkom 1.
 11. ~~12.~~ Poduzeća koja obavljaju bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe ni u kojem slučaju nemaju mogućnost izravno ili neizravno preuzeti kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad razdvojenim operatorima prijenosnih ~~sustava~~ sustava u državama članicama koje primjenjuju stavak 1.

✕ ODJELJAK 2. NEOVISNI OPERATOR SUSTAVA ✕

Članak ~~44.43~~

Neovisni operator sustava

1. Ako 3. rujna 2009. prijenosni sustav pripada vertikalno integriranom poduzeću, države članice mogu odlučiti ne primijeniti članak ~~439~~, stavak 1. i odrediti neovisnog operatora sustava na temelju prijedloga vlasnika prijenosnog sustava. Takvo određivanje podliježe odobrenju Komisije.
2. Država članica može odobriti i odrediti neovisnog operatora sustava samo u slučaju kada je:
 - (a) kandidat za operatora dokazao da poštuje zahtjeve članka ~~439~~, stavka 1. točaka (b), (c) i (d);
 - (b) kandidat za operatora dokazao da na raspolaganju ima potrebne financijske, tehničke, fizičke i ljudske resurse za provođenje svojih zadataka na temelju članka ~~4012~~;
 - (c) kandidat za operatora preuzeo obvezu usklađivanja s desetogodišnjim planom razvoja mreže koji prati regulatorno tijelo;
 - (d) vlasnik prijenosnog sustava dokazao da je sposoban uskladiti se s obvezama na temelju stavka 5. U tu svrhu osigurava sve nacрте ugovornih rješenja dogovorenih s poduzećem kandidatom i bilo kojim drugim odgovarajućim subjektom; i
 - (e) kandidat za operatora dokazao je da je sposoban uskladiti se s obvezama na temelju [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], uključujući suradnju operatora prijenosnih ~~sustava~~ sustava na europskoj i regionalnoj razini.
3. Poduzeća koja je regulatorno tijelo certificiralo kao usklađena sa zahtjevima članka ~~5311~~, i stavka 2. ovog članka države članice odobravaju i određuju za neovisne operatore sustava. Primjenjuje se postupak certificiranja iz članka ~~5210~~, ove Direktive i članka ~~483~~, [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili iz članka ~~5311~~, ove Direktive.
4. Svaki neovisni operator sustava odgovoran je za dodjeljivanje i upravljanje pristupom treće strane, uključujući naplatu naknada za pristup, naknada za zagušenje i plaćanja na temelju mehanizma kompenzacije između operatora prijenosnih ~~sustava~~ sustava u skladu s člankom ~~4612~~, [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], kao i za pogon, održavanje i razvoj prijenosnog sustava te za osiguravanje dugoročne sposobnosti sustava da udovolji razumnoj potražnji kroz investicijsko planiranje. Prilikom razvijanja prijenosnog sustava neovisni operator sustava odgovoran je za planiranje (uključujući postupak odobravanja), izgradnju i puštanje u pogon nove infrastrukture. U tu svrhu neovisni operator sustava djeluje kao operator prijenosnog sustava u skladu s ovim ~~odjeljkom poglavljem~~. Vlasnik prijenosnog sustava nije odgovoran za dodjeljivanje i upravljanje pristupom treće strane, ni za investicijsko planiranje.
5. Kada je neovisni operator sustava određen, vlasnik prijenosnog sustava:
 - (a) u potrebnoj mjeri surađuje s neovisnim operatorom sustava te mu pruža podršku za ispunjenje njegovih zadataka, uključujući posebno pružanje svih relevantnih informacija;

- (b) financira ulaganja o kojima je odluku donio neovisni operator sustava i koje je odobrilo regulatorno tijelo ili daje svoju suglasnost za ulaganje od strane bilo koje zainteresirane strane uključujući neovisnog operatora sustava. Odgovarajući financijski aranžmani podliježu odobravanju od strane regulatornog tijela. Prije takvog odobrenja regulatorno tijelo savjetuje se s vlasnikom prijenosnog sustava zajedno s drugim zainteresiranim stranama;
 - (c) osigurava pokrivanje odgovornosti koja se odnosi na osnovna sredstva mreže, isključujući odgovornost koja se odnosi na zadatke neovisnog operatora sustava; i
 - (d) osigurava jamstva radi olakšavanja financiranja bilo kojeg proširenja mreže, uz izuzetak onih ulaganja kod kojih je, na temelju točke (b), dao svoju suglasnost za financiranje od strane bilo koje zainteresirane strane, uključujući neovisnog operatora sustava.
6. Uz blisku suradnju s regulatornim tijelom, odgovarajućem nacionalnom tijelu za tržišno natjecanje dodjeljuju se sve odgovarajuće ovlasti za učinkovito praćenje usklađenosti vlasnika prijenosnog sustava s njegovim obvezama na temelju stavka 5.

~~Članak 45.44~~

Razdvajanje vlasnika prijenosnog sustava

- 1. Vlasnik prijenosnog sustava, kada je imenovan neovisni operator sustava, koji je dio vertikalno integriranog poduzeća neovisan je, barem u smislu svojeg pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka, od drugih djelatnosti koje se ne odnose na prijenos.
- 2. Radi osiguravanja neovisnosti vlasnika prijenosnog sustava iz stavka 1., primjenjuju se sljedeći minimalni kriteriji:
 - (a) osobe odgovorne za upravljanje vlasnikom prijenosnog sustava ne sudjeluju u strukturama integriranog elektroenergetskog poduzeća koje su odgovorne, izravno ili neizravno, za svakodnevni ~~rad~~ odvijanje proizvodnje, distribucije i opskrbe električnom energijom;
 - (b) poduzimaju se odgovarajuće mjere za osiguravanje da se profesionalni interesi osoba odgovornih za upravljanje vlasnikom prijenosnog sustava uzimaju u obzir, na način koji osigurava njihovu sposobnost neovisnog djelovanja; i
 - (c) vlasnik prijenosnog sustava uvodi program usklađenosti koji predviđa mjere poduzete za osiguravanje da diskriminacijsko ponašanje bude isključeno te za osiguravanje odgovarajućeg praćenja poštovanja tog programa. Program usklađenosti predviđa specifične obveze zaposlenika da postignu te ciljeve. Godišnje izvješće o poduzetim mjerama osoba ili tijelo odgovorno za praćenje programa usklađenosti podnosi regulatornom tijelu te se objavljuje.

~~3. Komisija može donijeti smjernice za osiguravanje potpune i stvarne usklađenosti vlasnika prijenosnog sustava sa stavkom 2. ovog članka. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 46. stavak 2.~~

POGLAVLJE V. Odjeljak 3. **NEOVISNI OPERATOR PRIJENOSA**

Članak ~~46.47.~~

Osnovna sredstva, oprema, osoblje i identitet

1. Operatori prijenosnih ~~h~~ sustava opremljeni su svim ljudskim, tehničkim, fizičkim i financijskim resursima potrebnima za ispunjavanje njihovih obveza na temelju ove Direktive i obavljanje djelatnosti prijenosa električne energije, a posebno:
 - (a) sredstva koja su potrebna za djelatnost prijenosa električne energije, uključujući prijenosni sustav, u vlasništvu su operatora prijenosnog sustava;
 - (b) osoblje potrebno za djelatnost prijenosa električne energije, uključujući provođenje svih korporativnih zadataka, zaposlenici su operatora prijenosnog sustava;
 - (c) najam osoblja i pružanje usluga, za bilo koji drugi dio odnosno iz bilo kojeg drugog dijela vertikalno integriranog poduzeća zabranjeno je. Operator prijenosnog sustava može, međutim, pružati usluge vertikalno integriranom poduzeću:

ako pružanje tih usluga ne diskriminira međusobno korisnike sustava, dostupno je svim korisnicima sustava po jednakim uvjetima i ne ograničuje, narušava niti sprečava tržišno natjecanje u proizvodnji ili opskrbi; i

ako je uvjete pružanja tih usluga odobrilo regulatorno tijelo;
 - (d) ne dovodeći u pitanje odluke nadzornog tijela na temelju članka ~~4920.~~, vertikalno integrirano poduzeće operatoru prijenosnog sustava pravodobno stavlja na raspolaganje odgovarajuće financijske resurse za buduće investicijske projekte i/ili za zamjenu postojećih sredstava, nakon odgovarajućeg zahtjeva operatora prijenosnog sustava.
2. Djelatnost prijenosa električne energije uključuje, pored onih navedenih u članku ~~4042.~~, najmanje sljedeće zadatke:
 - (a) zastupanje operatora prijenosnog sustava i kontakti s trećim stranama i regulatornim tijelima;
 - (b) zastupanje operatora prijenosnog sustava unutar Europske mreže operatora prijenosnog sustava za električnu energiju (ENTSO za električnu energiju);
 - (c) dodjeljivanje i upravljanje pristupom trećih strana na nediskriminacijskoj osnovi između korisnika sustava ili kategorija korisnika sustava;
 - (d) ubiranje svih naknada povezanih s prijenosnim sustavom, uključujući naknade za pristup, ~~⇒ i naknade za pomoćne usluge ⇐ naknade uravnoteženja za pomoćne usluge kao što su nabava usluga (troškovi uravnoteženja, energija za gubitke);~~
 - (e) pogon, održavanje i razvoj sigurnog, učinkovitog i ekonomičnog prijenosnog sustava;
 - (f) investicijsko planiranje koje osigurava dugoročnu sposobnost sustava da udovolji razumnoj potražnji te koje jamči sigurnost opskrbe;
 - (g) ustanovljavanje odgovarajućih zajedničkih pothvata, uključujući s jednim operatorom prijenosnog sustava ili više ~~njih~~ operatora prijenosnog sustava, burzama

električne energije te drugim odgovarajućim sudionicima za postizanje ciljeva razvoja stvaranja regionalnih tržišta ili olakšavanja procesa liberalizacije; i

- (h) sve korporativne usluge, uključujući pravne usluge, računovodstvene usluge i usluge informacijske tehnologije.
- 3. Operatori prijenosnih sustava organizirani su u pravnom obliku navedenom u članku 1. Direktive 2009/101/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁵ ~~Direktive Vijeća 68/151/EEZ~~⁽⁴⁹⁾.
- 4. Operator prijenosnog sustava ne smije s obzirom na svoj korporativni identitet, komunikaciju, politiku marke i poslovne prostore stvarati zabunu u pogledu identiteta vertikalno integriranog poduzeća ili bilo kojeg njegovog dijela.
- 5. Operator prijenosnog sustava ne smije dijeliti sustave ili opremu informacijske tehnologije, fizičke prostore i sustave sigurnog pristupa ni s jednim dijelom vertikalno integriranog poduzeća ni koristiti iste savjetnike ni vanjske ugovaratelje za sustave ili opremu informacijske tehnologije te sustave sigurnog pristupa.
- 6. Reviziju računa operatora prijenosnih sustava provodi revizor koji je različit od onog koji provodi reviziju vertikalno integriranog poduzeća ili bilo kojeg njegovog dijela.

Članak ~~47. 48.~~

Neovisnost operatora prijenosnog sustava

- 1. Ne dovodeći u pitanje odluke nadzornog tijela na temelju članka ~~49. 20.~~, operator prijenosnog sustava ima:
 - (a) stvarna prava donošenja odluka, neovisna o vertikalno integriranom poduzeću, u pogledu sredstava potrebnih za pogon, održavanje ili razvoj prijenosnog sustava; i
 - (b) ovlast za pribavljanje novca na tržištu kapitala, posebno putem zajmova i povećanja kapitala.
- 2. Operator prijenosnog sustava osigurava da u svakom trenutku raspolaže resursima koji su mu potrebni za ispravno i učinkovito provođenje djelatnosti prijenosa te za razvoj i održavanje učinkovitog, sigurnog i ekonomičnog prijenosnog sustava.
- 3. ☒ Vertikalno integrirano poduzeće i njegova poduzeća kćeri ~~☒ Poduzeća kćeri vertikalno integriranog poduzeća koja~~ obavljaju funkcije proizvodnje ili opskrbe ne smiju biti vlasnici nikakvog izravnog ni neizravnog udjela u operatoru prijenosnog sustava. Operator prijenosnog sustava ne smije biti vlasnik nikakvog izravnog ni neizravnog udjela ni u jednom poduzeću kćeri vertikalno integriranog poduzeća koje obavlja funkcije proizvodnje ili opskrbe, niti primati dividende niti bilo koju drugu financijsku korist od tog poduzeća kćeri.
- 4. Sveukupna upravljačka struktura i statut operatora prijenosnog sustava osiguravaju stvarnu neovisnost operatora prijenosnog sustava u skladu s ovim poglavljem ☒ odjeljkom ☒ . Vertikalno integrirano poduzeće ne smije određivati, izravno ni

⁵⁵ Direktiva 2009/101/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o usklađivanju zaštitnih mjera koje, radi zaštite interesa članova i trećih strana, države članice zahtijevaju za trgovačka društva u smislu članka 48. stavka 2. Ugovora, s ciljem izjednačavanja takvih zaštitnih mjera (SL L 258, 1.10.2009., str. 11.)

neizravno, konkurentno ponašanje operatora prijenosnog sustava u vezi sa svakodnevnim djelatnostima operatora prijenosnog sustava i upravljanjem mrežom, ni u vezi s djelatnostima nužnima za pripremu desetogodišnjeg plana razvoja mreže razvijenog na temelju članka ~~51~~22.

5. Pri ispunjavanju svojih zadataka iz članka ~~40~~ 42 i članka ~~46~~ 47, stavka 2. ove Direktive te u skladu s $\Rightarrow$ obvezama utvrđenima u $\Leftarrow$ člancima 14., ~~15.~~ 16., ~~17.~~ 17. i 47. ~~48~~ [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], operatori prijenosnih ~~sustava~~ sustava ne smiju diskriminirati različite osobe ili subjekte i ne smiju ograničavati, narušavati ni sprečavati tržišno natjecanje u području proizvodnje ili opskrbe.
6. Svi komercijalni i financijski odnosi između vertikalno integriranog poduzeća i operatora prijenosnog sustava, uključujući zajmove operatora prijenosnog sustava vertikalno integriranom poduzeću, u skladu su s tržišnim uvjetima. Operator prijenosnog sustava vodi detaljnu evidenciju takvih komercijalnih i financijskih odnosa te je na zahtjev stavlja na raspolaganje regulatornom tijelu.
7. Operator prijenosnog sustava regulatornom tijelu podnosi na odobrenje sve komercijalne i financijske sporazume s vertikalno integriranim poduzećem.
8. Operator prijenosnog sustava obavješćuje regulatorno tijelo o financijskim resursima iz članka ~~46~~47, stavka 1. točke (d), dostupnima za buduće investicijske projekte i/ili za zamjenu postojećih sredstava.
9. Vertikalno integrirano poduzeće suzdržava se od bilo kojeg djelovanja kojim se sprečava ili ometa operatora prijenosnog sustava u izvršavanju njegovih obveza iz ovog poglavlja i ne smije od operatora prijenosnog sustava zahtijevati da od vertikalno integriranog poduzeća traži dopuštenje za ispunjavanje tih obveza.
10. Poduzeće koje je regulatorno tijelo certificiralo kao usklađeno sa zahtjevima ovog poglavlja predmetna država članica odobrava i određuje kao operatora prijenosnog sustava. Primjenjuje se postupak certificiranja iz članka ~~52~~49 ove Direktive i [članka ~~348.~~ preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili iz članka ~~53~~44 ove Direktive.

Članak ~~48.~~49

Neovisnost osoblja i posloводства operatora prijenosnog sustava

1. Odluke o imenovanju i ponovnom imenovanju, radnim uvjetima uključujući naknade te prestanku mandata osoba odgovornih za upravljanje i/ili članova administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava donosi nadzorno tijelo operatora prijenosnog sustava imenovano u skladu s člankom ~~49~~20.
2. O identitetu i uvjetima mandata, trajanja i prestanka mandata osoba koje je nadzorno tijelo nominiralo za imenovanje ili ponovno imenovanje kao osobe odgovorne za izvršno upravljanje i/ili kao članove administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava, te o razlozima za bilo koji prijedlog odluke o prestanku takvog mandata, obavješćuje se regulatorno tijelo. Ti uvjeti i odluke iz stavka 1. postaju obavezujuće samo ako regulatorno tijelo ne stavi prigovor u roku od tri tjedna od obavijesti.
Regulatorno tijelo može staviti prigovor na odluke iz stavka 1.:
 - (a) ako se pojave sumnje u profesionalnu neovisnost nominirane osobe odgovorne za upravljanje i/ili člana administrativnih tijela; ili

- (b) ako, u slučaju prijevremenog prestanka mandata, postoje sumnje u opravdanost takvog prijevremenog prestanka.
3. U razdoblju od tri godine prije imenovanja osoba odgovornih za upravljanje i/ili članova administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava koji podliježu ovom stavku ne smije se imati nikakav profesionalni položaj ni odgovornost, interes ni poslovni odnos, izravan ni neizravan, s vertikalno integriranim poduzećem ni s bilo kojim njegovim dijelom ni njegovim vlasnicima kontrolnog udjela, osim operatora prijenosnog sustava.
4. Osobe odgovorne za upravljanje i/ili članovi administrativnih tijela te zaposlenici operatora prijenosnog sustava ne smiju imati nikakav drugi profesionalni položaj ni odgovornost, interes ni poslovni odnos, izravan ni neizravan, s bilo kojim drugim dijelom vertikalno integriranog poduzeća ni s njegovim vlasnicima kontrolnog udjela.
5. Osobe odgovorne za upravljanje i/ili članovi administrativnih tijela te zaposlenici operatora prijenosnog sustava ne smiju imati nikakav interes, niti ikakve financijske koristi, izravne ni neizravne, ni od jednog dijela vertikalno integriranog poduzeća osim operatora prijenosnog sustava. Njihova naknada ne smije ovisiti o djelatnostima ni rezultatima vertikalno integriranog poduzeća, osim onih koji se odnose na operatora prijenosnog sustava.
6. Osobama odgovornima za upravljanje i/ili članovima administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava koji osporavaju prijevremeni prestanak svojih mandata jamče se stvarna prava na žalbu regulatornom tijelu.
7. Nakon prestanka njihovog mandata kod operatora prijenosnog sustava, osobe odgovorne za njegovo upravljanje i/ili članovi njegovih administrativnih tijela ne smiju imati nikakav profesionalni položaj ni odgovornost, interes ni poslovni odnos ni s jednim dijelom vertikalno integriranog poduzeća osim operatora prijenosnog sustava, ni s njegovim vlasnicima kontrolnog udjela, tijekom razdoblja od najmanje četiri godine.
8. Stavak 3. primjenjuje se na većinu osoba odgovornih za upravljanje i/ili članova administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava.
- Osobe odgovorne za upravljanje i/ili članovi administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava koji ne podliježu stavku 3. ne smiju se baviti djelatnostima upravljanja ni drugim odgovarajućim djelatnostima u vertikalno integriranom poduzeću tijekom razdoblja od najmanje šest mjeseci prije njihovog imenovanja.
- Prvi podstavak ovog stavka i stavci od 4. do 7. primjenjuju se na sve osobe koje pripadaju izvršnom upravljanju i one koje su njima izravno odgovorne za pitanja povezana s radom, održavanjem ili razvojem mreže.

Članak ~~49.20.~~
Nadzorno tijelo

1. Operator prijenosnog sustava ima nadzorno tijelo koje je zaduženo za donošenje odluka koje mogu imati značajan utjecaj na vrijednost vlasnika udjela unutar operatora prijenosnog sustava, posebno odluka koje se odnose na odobravanje godišnjih i dugoročnih financijskih planova, razinu zaduženosti operatora prijenosnog sustava i iznos dividendi raspodijeljenih vlasnicima udjela. Odluke koje

su u nadležnosti nadzornog tijela ne uključuju one koje su povezane sa svakodnevnim djelatnostima operatora prijenosnog sustava i upravljanjem mrežom te s djelatnostima nužnima za pripremanje desetogodišnjeg plana razvoja mreže razvijenog na temelju članka ~~51.22~~.

2. Nadzorno tijelo sastavljeno je od članova koji zastupaju vertikalno integrirano poduzeće, članova koji zastupaju vlasnike udjela treće strane i, kada to predviđa odgovarajuće zakonodavstvo države članice, članova koji zastupaju druge zainteresirane stranke kao što su zaposlenici operatora prijenosnog sustava.
3. Članak ~~48.19~~, stavak 2. prvi podstavak i članak ~~48.19~~, stavci od 3. do 7. primjenjuju se na najmanje polovicu članova nadzornog tijela, umanjenu za jednog člana.

Članak ~~48.19~~, stavak 2. drugi podstavak točka (b) primjenjuje se na sve članove nadzornog tijela.

Članak ~~50.21~~

Program usklađenosti i službenik odgovoran za usklađenost

1. Države članice osiguravaju da operatori prijenosnih ~~hoo~~ sustava uvedu i provode program usklađenosti koji utvrđuje mjere poduzete da se osigura da diskriminacijsko ponašanje bude isključeno te da se osigura odgovarajuće praćenje usklađenosti s tim programom. Program usklađenosti predviđa specifične obveze zaposlenika da postignu te ciljeve. Podliježe odobrenju regulatornog tijela. Ne dovodeći u pitanje ovlasti nacionalnog regulatora, usklađenost s programom neovisno prati službenik odgovoran za usklađenost.
2. Službenika odgovornog za usklađenost imenuje nadzorno tijelo, podložno odobrenju regulatornog tijela. Regulatorno tijelo može odbiti odobrenje službenika odgovornog za usklađenost samo zbog nedostatka neovisnosti ili stručnosti. Službenik odgovoran za usklađenost može biti fizička ili pravna osoba. Članak ~~48.19~~, stavci 2. do 8. primjenjuju se na službenika odgovornog za usklađenost.
3. Službenik odgovoran za usklađenost zadužen je za:
 - (a) praćenje provedbe programa usklađenosti;
 - (b) razradu godišnjeg izvješća u kojem se navode mjere poduzete radi provedbe programa usklađenosti i njegovo podnošenje regulatornom tijelu;
 - (c) izvješćivanje nadzornog tijela i davanje preporuka o programu usklađenosti i njegovoj provedbi;
 - (d) obavješćivanje regulatornog tijela o svim značajnim kršenjima koja se odnose na provedbu programa usklađenosti i
 - (e) izvješćivanje regulatornog tijela o svim komercijalnim i financijskim odnosima između vertikalno integriranog poduzeća i operatora prijenosnog sustava.
4. Službenik odgovoran za usklađenost podnosi regulatornom tijelu predložene odluke o investicijskom planu ili o pojedinim ulaganjima u mrežu. To se događa najkasnije kada ih poslovodstvo i/ili nadležno administrativno tijelo operatora prijenosnog sustava podnosi nadzornom tijelu.

5. Kada vertikalno integrirano poduzeće, na općoj skupštini ili glasovima članova nadzornog tijela koje je imenovalo, spriječi donošenje odluke čime se sprečavaju ili odgađaju ulaganja koja su se na temelju desetogodišnjeg plana razvoja mreže trebala izvršiti tijekom sljedeće tri godine, službenik odgovoran za usklađenost o tome izvješćuje regulatorno tijelo koje zatim postupa u skladu s člankom 51.22.
6. Uvjeti mandata ili uvjeti radnog odnosa službenika odgovornog za usklađenost, uključujući trajanje njegovog mandata, podliježu odobrenju regulatornog tijela. Ti uvjeti osiguravaju neovisnost službenika odgovornog za usklađenost, uključujući tako da mu se osiguraju svi resursi potrebni za izvršavanje njegovih zadaća. Tijekom svojeg mandata službenik odgovoran za usklađenost ne smije imati nikakav drugi profesionalni položaj, odgovornost ni interes, izravan ni neizravan, ni u jednom dijelu vertikalno integriranog poduzeća ni s njim, ni s njegovim vlasnicima kontrolnog udjela.
7. Službenik odgovoran za usklađenost redovito izvješćuje regulatorno tijelo usmeno ili pismeno i ima pravo redovito, usmeno ili pismeno, izvješćivati nadzorno tijelo operatora prijenosnog sustava.
8. Službenik odgovoran za usklađenost može prisustvovati svim sastancima posloводства ili administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava te onima nadzornog tijela i opće skupštine. Službenik odgovoran za usklađenost prisustvuje svim sastancima na kojima se obrađuju sljedeća pitanja:
 - (a) uvjeti za pristupanje mreži, kako je definirano u [preinačenoj Uredbi 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], posebno oni koji se odnose na tarife, usluge pristupa trećih strana, dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjem, transparentnost, ~~uravnoteženje~~ ⇒ pomoćne usluge ⇐ i sekundarna tržišta;
 - (b) projekti pokrenuti radi pogona, održavanja i razvoja prijenosnog sustava, uključujući ulaganja u međusobno povezivanje i priključke;
 - (c) nabava ili prodaja energije potrebne za rad prijenosnog sustava.
9. Službenik odgovoran za usklađenost prati usklađenost operatora prijenosnog sustava s člankom 41.46.
10. Službenik odgovoran za usklađenost ima pristup svim odgovarajućim podacima i uredima operatora prijenosnog sustava te svim informacijama nužnim za izvršavanje ~~svojnjegovog~~ zadatka.
11. Nakon prethodnog odobrenja regulatornog tijela nadzorno tijelo može razriješiti službenika odgovornog za usklađenost. Službenika odgovornog za usklađenost razriješuje zbog nedostatka neovisnosti ili stručnosti na zahtjev regulatornog tijela.
12. Službenik odgovoran za usklađenost ima pristup uredima operatora prijenosnog sustava bez prethodne najave.

Članak 51.22

Razvoj mreže i ovlasti za donošenje odluka o ulaganjima

1. ~~Svake godine~~ ⇒ Barem svake dvije godine ⇐ operatori prijenosnih ~~hoo~~ sustava podnose regulatornom tijelu desetogodišnji plan razvoja mreže utemeljen na postojećoj i predviđenoj ponudi i potražnji, nakon što su se savetovali sa svim

odgovarajućim zainteresiranim stranama. Taj plan razvoja mreže sadrži učinkovite mjere radi jamčenja primjerenosti sustava i sigurnosti opskrbe.

2. Desetogodišnji plan razvoja mreže posebno:
 - (a) sudionicima na tržištu ukazuje na glavnu prienosnu infrastrukturu koju treba izgraditi ili dograditi tijekom sljedećih deset godina;
 - (b) sadrži sva ulaganja o kojima je odluka već donesena i identificira nova ulaganja koja treba izvršiti u sljedeće tri godine; i
 - (c) predviđa vremenski okvir za sve investicijske projekte.
3. Pri razradi desetogodišnjeg plana razvoja mreže operator prienosnog sustava daje razumne pretpostavke o razvoju proizvodnje, opskrbe, ⇨ skladištenja energije, ⇦ potrošnje i razmjena s drugim zemljama, vodeći računa o investicijskim planovima za regionalne mreže i mreže na razini cijele ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒.
4. Regulatorno tijelo savjetuje se sa svim postojećim ili potencijalnim korisnicima sustava o desetogodišnjem planu razvoja mreže na otvoren i transparentan način. Od osoba ili poduzeća koji tvrde da su potencijalni korisnici sustava može se zahtijevati da potkrijepe takve tvrdnje. Regulatorno tijelo objavljuje rezultat procesa savjetovanja, posebno moguće potrebe za ulaganjima.
5. Regulatorno tijelo razmatra pokriva li desetogodišnji plan razvoja mreže sve potrebe za ulaganjima identificirane tijekom procesa savjetovanja te je li usklađen s neobvezujućim desetogodišnjim planom razvoja mreže na razini cijele ☒ Unije ☒ ~~Zajednice~~ (plan razvoja mreže na razini cijele ☒ Unije ☒ ~~Zajednice~~) iz [članka ~~278. stavka 3.~~ stavka 1. točke (b) [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2]. Pojavi li se ikakva sumnja u usklađenost s planom razvoja mreže na razini cijele ☒ Unije ☒ ~~Zajednice~~, regulatorno tijelo savjetuje se s Agencijom. Regulatorno tijelo može od operatora prienosnog sustava zahtijevati da izmijeni svoj desetogodišnji plan razvoja mreže.
6. Regulatorno tijelo prati i ocjenjuje provedbu desetogodišnjeg plana razvoja mreže.
7. U okolnostima u kojima operator prienosnog sustava, osim zbog viših razloga koji su izvan njegove kontrole, ne izvrši ulaganje koje se na temelju desetogodišnjeg plana razvoja mreže trebalo izvršiti tijekom sljedeće tri godine, države članice osiguravaju da se od regulatornog tijela zahtijeva da poduzme najmanje jednu od sljedećih mjera za osiguravanje provođenja predmetnog ulaganja, ako je takvo ulaganje još uvijek relevantno na temelju najnovijeg desetogodišnjeg plana razvoja mreže:
 - (a) od operatora prienosnog sustava zahtijeva izvršenje predmetnih ulaganja;
 - (b) organizira natječajni postupak za predmetno ulaganje, otvoreno bilo kojem investitoru; ili
 - (c) obveže operatora prienosnog sustava da prihvati povećanje kapitala za financiranje nužnih ulaganja i omogućiti neovisnim investitorima sudjelovanje u kapitalu.Kada regulatorno tijelo iskoristi svoje ovlasti na temelju prvog podstavka točke (b), može obvezati operatora prienosnog sustava da pristane na jedno ili više od sljedećega:
 - financiranje od strane bilo koje treće strane;
 - izgradnju od strane bilo koje treće strane;

- da sam izgradi predmetna nova osnovna sredstva;
- da sam obavlja pogon predmetnih novih osnovnih sredstava.

Operator prijenosnog sustava investitorima osigurava sve informacije potrebne za realizaciju ulaganja, priključuje nova osnovna sredstva na prijenosnu mrežu i općenito ulaže sve napore radi olakšavanja provedbe investicijskog projekta.

Odgovarajući financijski aranžmani podliježu odobrenju regulatornog tijela.

8. Kada regulatorno tijelo iskoristi svoje ovlasti na temelju stavka 7. prvog podstavka, odgovarajući tarifni propisi pokrivaju troškove predmetnih ulaganja.

✠ ODJELJAK 4.

ODREĐIVANJE I CERTIFICIRANJE OPERATORA PRIJENOSNI~~HO~~ SUSTAVA ✠

Članak ~~52.40.~~

Određivanje i certificiranje operatora prijenosni~~ho~~ sustava

1. Prije nego što neko poduzeće bude odobreno i određeno za operatora prijenosnog sustava certificira se u skladu s postupcima utvrđenima u stavcima 4., 5. i 6. ovog članka i u članku ~~483.~~ [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2].
2. Poduzeća ~~koja su vlasnici prijenosnog sustava i~~ koje je nacionalno regulatorno tijelo certificiralo kao poduzeća usklađena sa zahtjevima članka ~~439.~~, na temelju donjeg postupka certificiranja, države članice odobravaju i određuju za operatore prijenosni~~ho~~ sustava. O određivanju operatora prijenosni~~ho~~ sustava obavješćuje se Komisija i objavljuje se u *Službenom listu Europske unije*.
3. Operatori prijenosni~~ho~~ sustava obavješćuju regulatorno tijelo o bilo kojim planiranim transakcijama koje mogu zahtijevati ponovnu procjenu njihove usklađenosti sa zahtjevima članka ~~439.~~
4. Regulatorna tijela prate neprekidnu usklađenost operatora prijenosni~~ho~~ sustava sa zahtjevima članka ~~439.~~ Radi osiguravanja takve usklađenosti pokreću postupak certificiranja:
 - (a) po primitku obavijesti od operatora prijenosnog sustava na temelju stavka 3.;
 - (b) na vlastitu inicijativu kada imaju saznanja da planirana promjena u pravima ili utjecaju na vlasnike prijenosni~~ho~~ sustava ili operatore prijenosni~~ho~~ sustava može dovesti do povrede članka ~~439.~~, ili kada imaju razloga vjerovati da je moglo doći do takve povrede; ili
 - (c) na obrazloženi zahtjev Komisije.
5. Regulatorna tijela donose odluku o certificiranju operatora prijenosnog sustava unutar razdoblja od četiri mjeseca od dana obavijesti operatora prijenosnog sustava ili od dana zahtjeva Komisije. Po isteku tog razdoblja certificiranje se smatra odobrenim. Izričita ili prešutna odluka regulatornog tijela stupa na snagu tek nakon zaključenja postupka predviđenog u stavku 6.
6. O izričitoj ili prešutnoj odluci o certificiranju operatora prijenosnog sustava regulatorno tijelo odmah obavješćuje Komisiju, zajedno sa svim odgovarajućim informacijama u vezi s tom odlukom. Komisija postupa u skladu s postupkom

utvrđenim u [članku ~~483~~, preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2].

7. Regulatorna tijela i Komisija mogu zahtijevati od operatora prijenosnih sustava i poduzeća koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe bilo koju informaciju relevantnu za ispunjenje njihovih zadataka na temelju ovog članka.
8. Regulatorna tijela i Komisija čuvaju povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

Članak ~~53.44~~

Certificiranje u vezi s trećim zemljama

1. Ako certificiranje zahtijeva vlasnik prijenosnog sustava ili operator prijenosnog sustava koji je pod kontrolom osobe ili osoba iz treće zemlje ili trećih zemalja, regulatorno tijelo o tome obavješćuje Komisiju.

Regulatorno tijelo također odmah obavješćuje Komisiju o bilo kojim okolnostima koje bi za posljedicu mogle imati da neka osoba ili osobe iz treće zemlje ili trećih zemalja steknu kontrolu nad prijenosnim sustavom ili operatorom prijenosnog sustava.
2. Operator prijenosnog sustava obavješćuje regulatorno tijelo o bilo kojim okolnostima koje bi za posljedicu mogle imati da neka osoba ili osobe iz treće zemlje ili trećih zemalja steknu kontrolu nad prijenosnim sustavom ili operatorom prijenosnog sustava.
3. Regulatorno tijelo donosi nacrt odluke o certificiranju operatora prijenosnog sustava unutar razdoblja od četiri mjeseca od dana obavijesti operatora prijenosnog sustava. Ono odbija certificiranje ako nije dokazano:
 - (a) da je predmetni subjekt usklađen sa zahtjevima članka ~~439~~; i
 - (b) regulatornom tijelu ili drugom nadležnom tijelu koje je odredila država članica, da dodjela certifikata neće ugroziti sigurnost opskrbe država članica i ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ energijom. Pri razmatranju tog pitanja regulatorno tijelo ili drugo tako određeno nadležno tijelo vodi računa o:
 - pravima i obvezama ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ u pogledu te treće zemlje koje proizlaze iz međunarodnog prava, uključujući bilo koji sporazum sklopljen s jednom ili više trećih zemalja u kojem je ~~Zajednica~~ ☒ Unija ☒ jedna od stranaka i koji se bavi pitanjima sigurnosti opskrbe energijom;
 - pravima i obvezama država članica u pogledu te treće zemlje koje proizlaze iz sporazuma sklopljenih s njom, u onoj mjeri u kojoj su usklađene s pravom ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒; i
 - drugim specifičnim činjenicama i okolnostima tog slučaja i predmetne treće zemlje.
4. Regulatorno tijelo o odluci odmah obavješćuje Komisiju, zajedno sa svim odgovarajućim informacijama u vezi s tom odlukom.
5. Države članice predviđaju da regulatorno tijelo ili određeno nadležno tijelo iz stavka 3. točke (b), prije no što regulatorno tijelo donese odluku o certificiranju, od Komisije zahtijeva mišljenje o tome:

- (a) je li predmetni subjekt usklađen sa zahtjevima članka ~~439~~; i
- (b) neće li odobrenje certifikata ugroziti sigurnost opskrbe ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ energijom.
6. Komisija razmatra zahtjev iz stavka 5. čim ga primi. Unutar razdoblja od dva mjeseca od primitka zahtjeva ona daje svoje mišljenje nacionalnom regulatornom tijelu ili, ako je zahtjev podnijelo određeno nadležno tijelo, tom tijelu.
- Pri sastavljanju mišljenja Komisija može zahtijevati mišljenja Agencije, predmetne države članice i zainteresiranih stranaka. Kada Komisija pošalje takav zahtjev, dvomjesečno se razdoblje produljuje za dva mjeseca.
- Ne dobije li se mišljenje Komisije unutar razdoblja iz prvog i drugog podstavka, smatra se da Komisija nema primjedbi na odluku regulatornog tijela.
7. Prilikom procjenjivanja hoće li kontrola od strane osobe ili osoba iz treće zemlje ili trećih zemalja ugroziti sigurnost opskrbe ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ električnom energijom, Komisija vodi računa o:
- (a) specifičnim činjenicama tog slučaja i predmetne treće zemlje ili trećih zemalja; i
- (b) pravima i obvezama ~~Zajednice~~ ☒ Europske unije ☒ u pogledu te treće zemlje koje proizlaze iz međunarodnog prava, uključujući bilo koji sporazum sklopljen s jednom ili više trećih zemalja u kojem je ~~Zajednica~~ ☒ Unija ☒ jedna od stranaka i koji se bavi pitanjima sigurnosti opskrbe.
8. Unutar razdoblja od dva mjeseca od isteka razdoblja iz stavka 6., nacionalno regulatorno tijelo donosi svoju konačnu odluku o certificiranju. Pri donošenju svoje konačne odluke nacionalno regulatorno tijelo u najvećoj mogućoj mjeri uzima u obzir mišljenje Komisije. U svakom slučaju, države članice imaju pravo odbiti certificiranje ako dodjela certifikata ugrožava sigurnost opskrbe države članice energijom ili sigurnost opskrbe druge države članice energijom. Ako je država članica odredila drugo nadležno tijelo za procjenu stavka 3. točke (b), može zahtijevati da nacionalno regulatorno tijelo svoju konačnu odluku donese u skladu s procjenom tog nadležnog tijela. Konačna odluka nacionalnog regulatornog tijela i mišljenje Komisije objavljuju se zajedno. Ako se konačna odluka razlikuje od mišljenja Komisije, predmetna država članica predviđa i objavljuje zajedno s tom odlukom razloge za donošenje takve odluke.
9. Ništa iz ovog članka ne utječe na pravo države članice da, u skladu s pravom ☒ Unije ☒ ~~Zajednice~~, provodi nacionalni pravni nadzor radi zaštite legitimnih interesa javne sigurnosti.
- ~~10. Komisija može donijeti smjernice kojima se utvrđuju pojedinosti postupka za primjenu ovog članka. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 46. stavka 2.~~
10. ~~11.~~ Ovaj članak, uz izuzetak stavka 3. točke (a), također se primjenjuje na države članice koje podliježu odstupanju na temelju članka ~~6644~~.

Članak 54.

Vlasništvo operatora prijenosnih sustava nad postrojenjima za skladištenje i njihovo pružanje pomoćnih usluga

1. Operatorima prijenosnih sustava nije dopušteno posjedovati postrojenja za skladištenje energije ni njima upravljati, kao ni izravno posjedovati ili neizravno kontrolirati osnovna sredstva koja pružaju pomoćne usluge.
2. Odstupajući od stavka 1. države članice mogu operatorima prijenosnih sustava dopustiti da posjeduju postrojenja za skladištenje ili osnovna sredstva koja pružaju nefrekvencijske pomoćne usluge ili da tim postrojenjima ili osnovnim sredstvima upravljaju ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (a) druge strane nakon otvorenog i transparentnog postupka javnog natječaja nisu operatoru prijenosnog sustava izrazile interes da posjeduju ili kontroliraju takva postrojenja koja nude usluge skladištenja i/ili nefrekvencijske pomoćne usluge ni da njima upravljaju;
 - (b) takva su postrojenja ili nefrekvencijske pomoćne usluge potrebni da bi operatori prijenosnih sustava mogli ispuniti svoje obveze u skladu s ovom Direktivom u vezi s učinkovitim, pouzdanim i sigurnim radom prijenosnog sustava i ne koriste se za prodaju električne energije na tržištu i
 - (c) regulatorno tijelo procijenilo je nužnost takvog odstupanja uzimajući u obzir uvjete iz točaka (a) i (b) ovog stavka i dalo je svoje odobrenje.
3. O odluci o odobrenju odstupanja obavješćuju se Agencija i Komisija i pritom im se dostavljaju relevantne informacije o zahtjevu i razlozima za odobrenje odstupanja.
4. Operator prijenosnog sustava redovito ili barem svakih pet godina provodi javno savjetovanje o potrebnim uslugama skladištenja kako bi se provjerilo jesu li sudionici na tržištu zainteresirani ulagati u takva postrojenja i kako bi okončao vlastite aktivnosti skladištenja ako treće strane mogu troškovno učinkovito pružiti uslugu.

POGLAVLJE VII. Odjeljak 5.
Razdvajanje i transparentnost računa

Članak ~~55.30.~~

Pravo na pristup računima

1. Države članice ili bilo koje nadležno tijelo koje one odrede, uključujući regulatorna tijela iz članka ~~5735.~~ imaju, u mjeri u kojoj je to potrebno za izvršavanje njihovih funkcija, pravo na pristup računima elektroenergetskih poduzeća kako je navedeno u članku ~~5634.~~

2. Države članice i bilo koje određeno nadležno tijelo, uključujući regulatorna tijela, čuvaju povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija. Države članice mogu predvidjeti otkrivanje takvih informacija kada je to potrebno da nadležna tijela izvršavaju svoje funkcije.

~~Članak 56.34~~
Razdvajanje računa

1. Države članice poduzimaju potrebne korake za osiguravanje da se računi elektroenergetskih poduzeća vode u skladu sa stavcima 2. i 3.
2. Elektroenergetska poduzeća, bez obzira na njihov sustav vlasništva ili pravni oblik, sastavljaju, podnose na reviziju i objavljuju svoje godišnje financijske izvještaje u skladu s pravilima nacionalnog zakonodavstva koja se odnose na godišnje financijske izvještaje društava s ograničenom odgovornošću donesenima na temelju ~~☒ Direktive 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁶ ☒ Četvrte direktive Vijeća 78/660/EEZ od 25. srpnja 1978. koja se temelji na članku 44. stavku 2. točki (g)⁵⁷ Ugovora o godišnjim financijskim izvještajima određenih vrsta trgovačkih društava⁵⁸.~~
- Poduzeća koja nemaju zakonsku obvezu objavljivanja svojih godišnjih financijskih izvještaj drže njihovu kopiju na raspolaganju javnosti u svojim sjedištima.
3. Elektroenergetska poduzeća u svojem internom računovodstvu vode odvojene račune za svaku od svojih djelatnosti prijenosa i distribucije kao što bi se od njih zahtijevalo kada bi predmetne djelatnosti obavljala odvojena poduzeća, radi izbjegavanja diskriminacije, unakrsnog subvencioniranja i narušavanja tržišnog natjecanja. Ona također vode račune, koji mogu biti konsolidirani, za druge elektroenergetske djelatnosti koje nisu povezane s prijenosom ili distribucijom. ~~Do 1. srpnja 2007. vode odvojene račune za djelatnosti opskrbe povlaštenih kupaca i djelatnosti opskrbe nepovlaštenih kupaca.~~ U računu se specificiraju prihodi od vlasništva nad prijenosnim ili distribucijskim sustavom. Prema potrebi vode konsolidirane račune za druge, neelektroenergetske djelatnosti. Interni računi uključuju bilancu i račun dobiti i gubitka za svaku od djelatnosti.
4. Revizija iz stavka 2. posebno provjerava poštovanje obveze izbjegavanja diskriminacije i unakrsnog subvencioniranja iz stavka 3.

⁵⁶ Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (SL L 182, 29.6.2013., str. 19.).

⁵⁷ Naslov Direktive 78/660/EEZ prilagođen je kako bi se uzelo u obzir renumeriranje članaka Ugovora o osnivanju Europske zajednice u skladu s člankom 12. Ugovora iz Amsterdama, izvorno se pozivalo na članak 54. stavak 3. točku (g).

⁵⁸ SL L 222, 14.8.1978., str. 11.

~~POGLAVLJE VIII.~~

~~ORGANIZACIJA PRISTUPA SUSTAVU~~

POGLAVLJE VIII. NACIONALNA REGULATORNA TIJELA

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

Članak ~~57.35~~

Određivanje i neovisnost regulatornih tijela

1. Svaka država članica određuje jedno nacionalno regulatorno tijelo na nacionalnoj razini.
2. Stavkom 1. ~~ovog članka~~ ne dovodi se u pitanje određivanje drugih regulatornih tijela na regionalnoj razini unutar država članica, pod uvjetom da postoji jedan viši predstavnik za potrebe zastupanja i kontaktiranja na razini ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ unutar Odbora regulatora Agencije u skladu s člankom ~~1422.~~ stavkom 1. [preinačene Uredbe 713/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 863/2].
3. Odstupajući od stavka 1. ~~ovog članka~~, država članica može odrediti regulatorna tijela za male sustave u zemljopisno odvojenoj regiji čija je potrošnja u 2008. godini sudjelovala s manje od 3 % u ukupnoj potrošnji države članice čiji je dio. Ovim se odstupanjem ne dovodi u pitanje imenovanje jednog višeg predstavnika za potrebe zastupanja i kontaktiranja na razini ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ unutar Odbora regulatora Agencije u skladu s [člankom ~~2244.~~ stavkom 1. preinačene Uredbe 713/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 863/2].
4. Države članice jamče neovisnost regulatornog tijela i osiguravaju njegovo objektivno i transparentno izvršavanje ovlasti. U tu svrhu države članice osiguravaju da regulatorno tijelo pri provođenju regulatornih zadataka koji su mu povjereni ovom Direktivom i povezanim zakonodavstvom:
 - (a) bude pravno odvojeno i funkcionalno neovisno o bilo kojem drugom javnom ili privatnom subjektu;
 - (b) osigurava da njegovo osoblje i osobe odgovorne za upravljanje njime:
 - i. djeluju neovisno o bilo kojim tržišnim interesima i
 - ii. ne traže niti primaju izravne upute ni od koje vlade ni drugog javnog ni fizičkog subjekta pri provođenju regulatornih zadataka. Ovaj zahtjev ne dovodi u pitanje blisku suradnju, kako je odgovarajuće, s drugim relevantnim nacionalnim tijelima ni smjernice opće politike koje donosi vlada, a koje nisu povezane s regulatornim ovlastima i dužnostima na temelju članka ~~5937.~~
5. Radi zaštite neovisnosti regulatornog tijela, države članice posebno osiguravaju ~~da sljedeće~~:

- (a) regulatorno tijelo može donositi autonomne odluke, neovisno o bilo kojem političkom tijelu te da mu se zasebno godišnje dodjeljuju proračunska sredstva, uz autonomiju u izvršavanju dodijeljenih proračunskih sredstava, kao i prikladne ljudske i financijske resurse za izvršavanje njegovih dužnosti i
- (b) članovi upravljačkog odbora regulatornog tijela ili, u nedostatku takvog odbora, najviše rukovodstvo regulatornog tijela imenuju se na utvrđeno razdoblje od pet do sedam godina, uz mogućnost jednog produljenja;

↓ novo

- (c) članovi odbora regulatornog tijela odnosno, ako odbora nema, najviše rukovodstvo regulatornog tijela imenuju se na temelju objektivnih, transparentnih i objavljenih kriterija te neovisnog i nepristranog postupka, čime se osigurava da kandidati raspolažu potrebnim vještinama i iskustvom za svaki relevantni položaj u nacionalnom regulatornom tijelu i da se održe parlamentarna saslušanja;
- (d) odredbe o sukobu interesa uvedene su, a obveze čuvanja povjerljivosti vrijede i nakon mandata članova odbora regulatornog tijela odnosno, ako odbora nema, najvišeg rukovodstva regulatornog tijela u nacionalnom regulatornom tijelu;
- (e) članovi odbora regulatornog tijela odnosno, ako odbora nema, najviše rukovodstvo regulatornog tijela mogu biti otpušteni samo na temelju važećih kriterija transparentnosti.

↓ 2009/72/EZ

U vezi s prvim podstavkom točkom (b) države članice osiguravaju odgovarajući sustav rotacije za upravljački odbor ili najviše rukovodstvo. Članovi upravljačkog odbora ili, u nedostatku takvog odbora, članovi najvišeg rukovodstva mogu biti razriješeni dužnosti tijekom mandata samo ako prestanu ispunjavati uvjete navedene u ovom članku ili ako su počinili propust u radu na temelju nacionalnog prava.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~58.36~~ **Opći ciljevi regulatornog tijela**

Pri izvršavanju regulatornih zadataka navedenih u ovoj Direktivi regulatorno tijelo poduzima sve razumne mjere za ostvarivanje sljedećih ciljeva u okviru svojih dužnosti i ovlasti kako je utvrđeno člankom ~~59.37~~, uz blisko savjetovanje, prema potrebi, s drugim relevantnim nacionalnim tijelima, uključujući tijela za tržišno natjecanje ⇔ i tijela iz susjednih zemalja, što uključuje treće zemlje ⇐, i ne dovodeći u pitanje njihove nadležnosti:

- (a) promicanje, uz blisku suradnju s Agencijom, regulatornim tijelima drugih država članica i Komisijom, konkurentnog, ⇔ fleksibilnog, ⇐ sigurnog i ekološki održivog unutarnjeg tržišta električne energije unutar ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ i stvarnog

otvaranja tržišta svim kupcima i opskrbljivačima u ~~Zajednici~~ ☒ Uniji ☒ te osiguravanje odgovarajućih uvjeta za učinkovit i pouzdan rad elektroenergetskih mreža, uzimajući u obzir dugoročne ciljeve;

- (b) razvijanje konkurentnih i ispravno funkcionirajućih regionalnih $\Rightarrow$ prekograničnih $\Leftarrow$ tržišta unutar ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ s obzirom na postizanje ciljeva iz točke (a);
- (c) eliminiranje ograničenja trgovanja električnom energijom među državama članicama, uključujući razvoj odgovarajućih prekograničnih prijenosnih kapaciteta radi zadovoljenja potražnje i unaprijeđivanje integracije nacionalnih tržišta, čime se pospješuju elektroenergetski tokovi na cijelom području ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒.
- (d) doprinošenje postizanju razvoja, na troškovno najučinkovitiji način, sigurnih, pouzdanih i učinkovitih nediskriminacijskih sustava usmjerenih prema potrošaču te promicanje primjerenosti sustava i, u skladu s općim ciljevima energetske politike, energetske učinkovitosti, kao i integriranja velike i male proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i distribuirane proizvodnje kako u prijenosnim tako i u distribucijskim mrežama $\Rightarrow$ i olakšavanju njihova funkcioniranja u vezi s drugim plinskim ili toplinskim mrežama $\Leftarrow$;
- (e) olakšavanje pristupa mreži novim proizvodnim kapacitetima $\Rightarrow$ i postrojenjima za skladištenje energije $\Leftarrow$, posebno ukidanjem prepreka koje bi mogle spriječiti pristup novim sudionicima na tržištu i električnoj energiji iz obnovljivih izvora energije;
- (f) osiguravanje dodjeljivanja odgovarajućih poticaja operatorima sustava i korisnicima sustava, kako kratkoročno tako i dugoročno, radi povećanja učinkovitosti $\Rightarrow$, posebno energetske učinkovitosti, $\Leftarrow$ rada sustava i poticanja integracije tržišta;
- (g) osiguravanje koristi za kupce kroz učinkovito funkcioniranje njihovih nacionalnih tržišta, promicanje stvarnog tržišnog natjecanja i doprinos osiguravanju zaštite potrošača;
- (h) doprinošenje postizanju visokih standarda univerzalnih usluga i javne usluge u opskrbi električnom energijom, doprinošenje zaštiti ugroženih kupaca i doprinošenje usklađenosti potrebnih postupaka razmjene podataka za kupce koji mijenjaju opskrbljivača.

Članak 59.37.

Dužnosti i ovlasti regulatornog tijela

1. Regulatorno tijelo ima sljedeće dužnosti:
 - (a) određivanje ili odobravanje tarifa za prijenos ili distribuciju ~~ili~~ ☒ i ☒ njihovih metodologija, u skladu s transparentnim kriterijima;
 - (b) osiguravanje da operatori prijenosnih ~~sustava~~ i distribucijskih ~~sustava~~ i, prema potrebi, vlasnici sustava, kao i elektroenergetska poduzeća $\Rightarrow$ i drugi sudionici na tržištu $\Leftarrow$, ispunjavaju svoje obveze na temelju ove Direktive $\Rightarrow$, [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], mrežnih pravila donesenih u skladu s člancima 54. i 55. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] i smjernica donesenih u skladu s člankom 57. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] $\Leftarrow$ i drugog relevantnog zakonodavstva ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒, uključujući u pogledu prekograničnih pitanja;

↓ novo

- (c) odobravanje proizvoda i postupka nabave za nefrekvencijske pomoćne usluge;
- (d) provođenje mrežnih pravila i smjernica donesenih u skladu s člancima od 54. do 57. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] uporabom nacionalnih mjera ili, gdje je to potrebno, koordiniranih regionalnih mjera ili mjera na razini Unije;

↓ 2009/72/EZ

⇒ novo

- (e) ~~e)~~ suradnja na prekograničnim pitanjima s regulatornim tijelom ili tijelima predmetne države članice i s Agencijom ⇒ , posebno sudjelovanjem u radu Odbora regulatora Agencije u skladu s člankom 22. [preinačene Uredbe 713/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 863/2]⇐;
- (f) ~~f)~~ poštovanje i provedba bilo koje odgovarajuće pravno obvezujuće odluke Agencije i Komisije;

↓ novo

- (g) osiguravanje da se kapaciteti interkonekcijskih vodova stave maksimalno na raspolaganje u skladu s člankom 14. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2];

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

- (h) ~~e)~~ podnošenje godišnjeg izvješća o svojim aktivnostima i izvršavanju svojih obveza odgovarajućim tijelima država članica, Agenciji i Komisiji. Takva izvješća sadržavaju poduzete mjere i postignute rezultate u pogledu svakog od zadataka navedenih u ovom članku;
- (i) ~~f)~~ osiguravanje da između djelatnosti prijenosa, distribucije i opskrbe ne postoje unakrsne subvencije;
- (j) ~~e)~~ praćenje investicijskih planova operatora prijenosnih ~~h)~~ sustava te uključivanje ocjene investicijskih planova operatora prijenosnih ~~h)~~ sustava u godišnje izvješće s obzirom na njihovu dosljednost s planom razvoja mreže na razini cijele ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~ iz članka ~~278.~~ stavka ~~13.~~ točke (b) [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ~~Uredbe (EZ) br. 714/2009~~; takva ocjena može uključivati preporuke za izmjenu tih investicijskih planova;

↓ novo

- (k) mjerenje rezultata operatora prijenosnih sustava i operatora distribucijskih sustava u vezi s razvojem pametne mreže kojom se promiču energetska učinkovitost i

integracija energije iz obnovljivih izvora koje se temelji na ograničenom nizu pokazatelja na razini Unije i objavljivanje nacionalnog izvješća svake dvije godine, među ostalim prema potrebi i preporuka za poboljšanje;

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

- (l) ~~h) utvrđivanje ili odobravanje standarda i zahtjeva za kvalitetu usluge i opskrbe ili doprinos tome zajedno s drugim nadležnim tijelima te praćenje poštovanja pravila sigurnosti i pouzdanosti mreže i ocjenjivanje njihove učinkovitosti u prošlom razdoblju te utvrđivanje ili odobravanje standarda i zahtjeva za kvalitetu usluge i opskrbe ili doprinos tome zajedno s drugim nadležnim tijelima;~~
- (m) ~~(i)~~ praćenje stupnja transparentnosti, uključujući veleprodajne cijene, i osiguravanje usklađenosti elektroenergetskih poduzeća s obvezama transparentnosti;
- (n) ~~h)~~ praćenje stupnja i učinkovitosti otvaranja tržišta i tržišnog natjecanja na razinama veleprodaje i maloprodaje, uključujući burze električne energije, cijene za kupce iz kategorije kućanstvo uključujući sustave predujma, stope promjene opskrbljivača, stope isključivanja, pružanje usluga održavanja i naknade za te usluge te pritužbe kupaca iz kategorije kućanstvo, kao i bilo koje narušavanje ili ograničavanje tržišnog natjecanja, uključujući pružanje svih relevantnih informacija te upućivanje relevantnih slučajeva nadležnim tijelima za tržišno natjecanje;
- (o) ~~h)~~ praćenje pojave restriktivne ugovorne prakse, uključujući klauzule o isključivosti koje mogu spriječiti velike kupce koji nisu kućanstva da istodobno sklapaju ugovore s više opskrbljivača ili ih ograničiti u tom izboru te, prema potrebi, obavješćivanje nacionalnog tijela za tržišno natjecanje o takvoj praksi;
- ~~l) poštovanje slobode ugovaranja što se tiče ugovora o upravljanoj potrošnji i dugoročnih ugovora pod uvjetom da su usklađeni s pravom Zajednice i politikama Zajednice;~~
- (p) ~~m)~~ praćenje vremena koje je operatorima prijenosnih ~~h)~~ sustava i distribucijskih ~~h)~~ sustava potrebno za priključke i popravke;
- (q) ~~m)~~ pomoć pri osiguravanju, zajedno s drugim odgovarajućim tijelima, učinkovitosti i provedbe mjera za zaštitu potrošača, ~~uključujući onih predviđenih u Prilogu I;~~
- (r) ~~o)~~ objavljivanje preporuka, najmanje na godišnjoj razini, u vezi s usklađenošću cijena opskrbe s člankom ~~53.~~ i, prema potrebi, njihovo dostavljanje tijelima za tržišno natjecanje;
- (s) ~~m)~~ osiguravanje pristupa podacima o potrošnji kupaca, osiguravanje, za fakultativnu uporabu, lako razumljivog, usklađenog obrasca na nacionalnoj razini za podatke o potrošnji i brzog pristupa takvim podacima za sve kupce ~~h)~~ u skladu s člancima 23. i 24. ~~h)~~ na temelju Priloga I. točke (h);
- (t) ~~o)~~ praćenje provedbe pravila o ulozi i odgovornosti operatora prijenosnih ~~h)~~ sustava, operatora distribucijskih ~~h)~~ sustava, opskrbljivača i kupaca te drugih sudionika na tržištu na temelju [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ~~Uredbe (EZ) br. 714/2009;~~
- (u) ~~m)~~ praćenje ulaganja u proizvodne ⇒ i skladišne ⇐ kapacitete u vezi sa sigurnošću opskrbe;

- (v) ~~(s)~~ praćenje tehničke suradnje između ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ i operatora prijenosnih sustava trećih zemalja;

~~t) praćenje provedbe zaštitnih mjera iz članka 42.;~~

- (w) doprinošenje usklađenosti postupaka razmjene podataka za najvažnije tržišne procese na regionalnoj razini.

↓ novo

- (x) praćenje dostupnosti internetskih stranica za usporedbu, uključujući alate za usporedbu koji ispunjavaju kriterije iz članka 14. i Priloga I.

↓ 2009/72/EZ

2. Ako država članica tako predvidi, dužnosti praćenja navedene u stavku 1. mogu provoditi druga tijela, različita od regulatornog tijela. U takvom slučaju informacije dobivene takvim praćenjem stavljaju se na raspolaganje regulatornom tijelu čim je to prije moguće.

Uz očuvanje njihove neovisnosti, ne dovodeći u pitanje njihove vlastite specifične nadležnosti i dosljedno načelima bolje regulacije, regulatorno tijelo prema potrebi se savjetuje s operatorima prijenosnih sustava i, prema potrebi, blisko surađuje s drugim odgovarajućim nacionalnim tijelima pri izvršavanju dužnosti predviđenih u stavku 1.

Sva odobrenja koja regulatorno tijelo ili Agencija daju na temelju ove Direktive ne dovode u pitanje nijednu propisno utemeljenu buduću uporabu ovlasti od strane regulatornog tijela na temelju ovog članka ni bilo koje sankcije koje odrede druga odgovarajuća tijela ili Komisija.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

3. ~~4.~~ Države članice osiguravaju da regulatorna tijela dobiju ovlasti koje im omogućuju izvršavanje dužnosti iz ☒ ovog članka ☒ stavaka 1., 3. i 6. na učinkovit i brz način. U tu svrhu regulatorno tijelo raspolaže najmanje sljedećim ovlastima:

- (a) donošenja obvezujućih odluka o elektroenergetskim poduzećima;
- (b) provođenja istraga o funkcioniranju tržišta električne energije te odlučivanja i određivanja bilo kojih nužnih i razmjernih mjera za promicanje stvarnog tržišnog natjecanja i osiguravanje pravilnog funkcioniranja tržišta. Prema potrebi, regulatorno tijelo također je ovlašteno za suradnju s nacionalnim tijelom za tržišno natjecanje i regulatorima financijskih tržišta ili Komisijom u provođenju istrage koja se odnosi na pravo tržišnog natjecanja;
- (c) zahtijevanja od elektroenergetskih poduzeća bilo kojih informacija relevantnih za ispunjavanje njegovih zadataka, uključujući opravdanje za bilo koje odbijanje odobravanja pristupa mreži treće strane, i bilo kojih informacija o mjerama nužnima za pojačanje mreže;

- (d) izricanja učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija elektroenergetskim poduzećima koja ne poštuju svoje obveze na temelju ove Direktive ili bilo koje odgovarajuće pravno obvezujuće odluke regulatornog tijela ili Agencije, ili predlaganja da nadležni sud izrekne takve sankcije. To uključuje ovlast izricanja ili predlaganja izricanja sankcija od najviše 10 % godišnjeg prometa operatora prijenosnog sustava za operatora prijenosnog sustava ili od najviše 10 % godišnjeg prometa vertikalno integriranog poduzeća za vertikalno integrirano poduzeće, ovisno o slučaju, za nepoštovanje njihovih obveza na temelju ove Direktive; i
 - (e) odgovarajućih prava ~~istraživanja~~provedbe istraga i odgovarajućih ovlasti davanja uputa za rješavanje sporova na temelju ~~stavaka 11. i 12.~~ članka 60. stavaka 2. i 3.
4. ~~3.~~ Pored dužnosti koje su mu povjerene na temelju stavaka 1. i ~~3.~~ ovog članka, ako je neovisan operator sustava određen na temelju članka ~~4413.~~, regulatorno tijelo:
- (a) prati ispunjavaju li vlasnik prijenosnog sustava i neovisni operator sustava svoje obveze na temelju ovog članka i određuje sankcije za neispunjavanje u skladu sa stavkom ~~34.~~ točkom (d);
 - (b) prati odnose i komunikaciju između neovisnog operatora sustava i vlasnika prijenosnog sustava s ciljem osiguravanja da neovisni operator sustava ispunjava svoje obveze, a posebno odobrava ugovore i djeluje kao tijelo za rješavanje sporova između neovisnog operatora sustava i vlasnika prijenosnog sustava u pogledu pritužaba koje podnese bilo koja strana na temelju stavka 11.;
 - (c) ne dovodeći u pitanje postupak na temelju članka ~~4413.~~ stavka 2. točke (c), za prvi desetogodišnji plan razvoja mreže, odobrava investicijsko planiranje i višegodišnji plan razvoja mreže ~~kojegakoji godišnje~~ ⇒ barem svake dvije godine ⇐ podnosi neovisni operator sustava;
 - (d) osigurava da tarife za pristup mreži koje ubire neovisni operator sustava uključuju naknadu za vlasnika mreže ili vlasnike mreže, čime se osigurava primjerena naknada za osnovna sredstva mreže i za bilo koja nova ulaganja u njoj, pod uvjetom da se provode ekonomično i učinkovito;
 - (e) ima ovlasti za provođenje inspekcija, uključujući nenajavljene inspekcije, u prostorima vlasnika prijenosnog sustava i neovisnog operatora sustava; i
 - (f) prati uporabu naknada za zagušenje koje prikuplja neovisni operator sustava u skladu s [člankom ~~1716.~~ stavkom ~~26.~~ preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2].
5. Pored dužnosti i ovlasti koje su mu povjerene na temelju stavaka 1. i ~~34.~~ ovog članka, ako je operator prijenosnog sustava određen u skladu s odjeljkom 3. poglavlja VI, regulatornom tijelu dodjeljuju se najmanje sljedeće dužnosti i ovlasti:
- (a) izricanja sankcija u skladu sa stavkom ~~3~~ ~~4.~~ točkom (d) za diskriminacijsko ponašanje u korist vertikalno integriranog poduzeća;
 - (b) praćenja komunikacije između operatora prijenosnog sustava i vertikalno integriranog poduzeća radi osiguravanja da operator prijenosnog sustava ispunjava svoje obveze;
 - (c) djelovanja u svojstvu tijela za rješavanje sporova između vertikalno integriranog poduzeća i operatora prijenosnog sustava u pogledu bilo kojih pritužaba podnesenih na temelju članka 60. stavka 2. stavka 11.;

- (d) praćenja komercijalnih i financijskih odnosa, uključujući zajmove, između vertikalno integriranog poduzeća i operatora prijenosnog sustava;
 - (e) odobravanja svih komercijalnih i financijskih sporazuma između vertikalno integriranog poduzeća i operatora prijenosnog sustava uz uvjet da su usklađeni s tržišnim uvjetima;
 - (f) zahtijevanja opravdanja od vertikalno integriranog poduzeća po obavijesti dobivenoj od službenika odgovornog za usklađenost u skladu s člankom ~~502~~ stavkom 4. Takvo opravdanje posebno uključuje dokaze da nije došlo do diskriminacijskog ponašanja u korist vertikalno integriranog poduzeća;
 - (g) provođenja inspekcija, uključujući nenajavljene inspekcije u prostorima vertikalno integriranog poduzeća i operatora prijenosnog sustava; i
 - (h) dodjeljivanja svih ili specifičnih zadataka operatora prijenosnog sustava neovisnom operatoru sustava imenovanom u skladu s člankom ~~441~~, kada operator prijenosnog sustava stalno krši svoje obveze na temelju ove Direktive, posebno kod ponovljenog diskriminacijskog ponašanja u korist vertikalno integriranog poduzeća.
6. Regulatorna tijela odgovorna su ⇨, osim kad je za određivanje i odobravanje uvjeta i metodologija za provedbu mrežnih pravila i smjernica iz poglavlja VII. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] u skladu s člankom 5. stavkom 2. [preinačene Uredbe 713/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 863/2] zbog njihove koordinirane prirode nadležna Agencija, ⇨ za određivanje ili odobravanje, dostatno prije njihova stupanja na snagu, najmanje ⇨ nacionalnih ⇨ metodologija koje se koriste za izračun ili utvrđivanje uvjeta za:
- (a) priključak i pristup nacionalnim mrežama, uključujući tarife prijenosa i distribucije ili njihove metodologije. Te tarife ili metodologije omogućuju da se potrebna ulaganja u mreže izvrše tako da se tim ulaganjima omogući osiguravanje održivosti mreža;
 - (b) pružanje ⇨ pomoćnih ⇨ usluga ~~uravnoteženja~~ koje se obavlja na najekonomičniji mogući način i osigurava odgovarajuće poticaje da bi korisnici mreže uravnotežili predaju i preuzimanje. ⇨ Pomoćne ⇨ ~~Usluge uravnoteženja~~ pružaju se na pošten i nediskriminacijski način i temelje se na objektivnim kriterijima; i
 - (c) pristup prekograničnim infrastrukturama, uključujući postupke dodjele kapaciteta i upravljanja zagušenjem.
7. Metodologije ili uvjeti iz stavka 6. objavljuju se.
- ~~8. Pri određivanju ili odobravanju tarife ili metodologija i usluga uravnoteženja, regulatorna tijela osiguravaju da operatori prijenosnog sustava i distribucijskog sustava dobiju odgovarajuće poticaje, kako kratkoročne tako i dugoročne, za povećanje učinkovitosti, poticanje integracije tržišta i sigurnosti opskrbe te podršku povezanim istraživačkim aktivnostima.~~

⇩ novo

8. Regulatorna tijela stavljaju na raspolaganje sudionicima na tržištu detaljnu metodologiju i povezane troškove korištene za izračun odgovarajućih mrežnih tarifa kako bi se time povećala transparentnost na tržištu i kako bi sve zainteresirane strane

imale uvid u sve potrebne informacije, odluke ili prijedloge odluka o tarifama prijenosa i distribucije iz članka 60. stavka 3.

↓ 2009/72/EZ

9. Regulatorna tijela prate upravljanje zagušenjem nacionalnih elektroenergetskih sustava, uključujući ~~interkonekcijske spojeve~~ vodove, i provedbu pravila za upravljanje zagušenjem. U tu svrhu operatori prijenosnih sustava ili tržišni operatori dostavljaju nacionalnim regulatornim tijelima svoja pravila za upravljanje zagušenjem, uključujući dodjelu kapaciteta. Nacionalna regulatorna tijela mogu zahtijevati izmjene tih pravila.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak 60. ~~37.~~

⊠ Odluke i pritužbe ⊠

- ~~10.~~ Regulatorna tijela ovlaštena su zahtijevati od operatora prijenosnih sustava i distribucijskih sustava, ako je potrebno, da promijene uvjete, uključujući tarife ili metodologije iz ~~ove~~ članka ⊠ 59. ⊠, kako bi se osigurala njihova razmjernost i primjena na nediskriminacijski način ⇒, u skladu s člankom 16. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2]⇐. Kod kašnjenja s određivanjem tarifa prijenosa i distribucije, regulatorna su tijela ovlaštena odrediti ili odobriti privremene tarife ili metodologije prijenosa i distribucije i odlučiti o odgovarajućim mjerama nadoknade ako konačne tarife ili metodologije prijenosa i distribucije odstupaju od tih privremenih tarifa ili metodologija.
- ~~11.~~ Svaka stranka koja ima pritužbu na operatora prijenosnog sustava ili distribucijskog sustava u vezi s obvezama tog operatora na temelju ove Direktive može uputiti pritužbu regulatornom tijelu koje, djelujući u svojstvu tijela za rješavanje sporova, donosi odluku unutar razdoblja od dva mjeseca od primitka pritužbe. To se razdoblje može produljiti za dva mjeseca kada regulatorno tijelo zatraži dodatne informacije. To se produljeno razdoblje može dodatno produljiti uz suglasnost podnositelja pritužbe. Odluka regulatornog tijela obvezujuća je ako i sve dok ne bude ukinuta povodom žalbe.
- ~~12.~~ Svaka stranka koja je oštećena i koja ima pravo na pritužbu o odluci o metodologijama donesenoj na temelju ~~ove~~ članka ⊠ 59. ⊠ ili, kada regulatorno tijelo ima dužnost savjetovati se, u vezi s predloženim tarifama ili metodologijama, može najkasnije u roku od dva mjeseca ili u kraćem vremenskom razdoblju ako tako predvide države članice, nakon objavljivanja odluke ili prijedloga odluke, podnijeti pritužbu na preispitivanje. Takva pritužba nema suspenzivni učinak.
- ~~13.~~ Države članice stvaraju odgovarajuće i učinkovite mehanizme za reguliranje, kontrolu i transparentnost radi izbjegavanja bilo koje zlouporabe vladajućeg položaja, posebno na štetu potrošača, i bilo kojeg predatorskog ponašanja. Ti mehanizmi uzimaju u obzir odredbe Ugovora, a posebno njegov ~~102~~82.

5. ~~14.~~ Države članice osiguravaju da se poduzimaju odgovarajuće mjere, uključujući upravni ili kazneni postupak u skladu s njihovim nacionalnim pravom, protiv fizičkih ili pravnih osoba odgovornih u slučajevima nepoštovanja pravila povjerljivosti nametnutih ovom Direktivom.
6. ~~15.~~ Pritužbe iz stavaka ~~241.~~ i ~~342.~~ ne dovode u pitanje korištenje prava na žalbu na temelju prava ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ ili nacionalnog prava.
7. ~~16.~~ Odluke koje donose regulatorna tijela u cijelosti su obrazložene i opravdane kako bi se omogućio sudski nadzor. Odluke su dostupne javnosti uz istodobno očuvanje povjerljivosti komercijalno osjetljivih informacija.
8. ~~17.~~ Države članice osiguravaju postojanje odgovarajućih mehanizama na nacionalnoj razini, na temelju kojih stranka oštećena odlukom regulatornog tijela ima pravo žalbe tijelu koje je neovisno o uključenim strankama i o bilo kojoj vladi.

Članak 61. ~~38.~~

☒ Regionalna suradnja među regulatorima na prekograničnim pitanjima

☒ ~~Regulatorni režim za prekogranična pitanja~~

1. Regulatorna tijela međusobno se blisko savjetuju i surađuju ⇔ , posebno unutar Agencije, ⇐ te jedna drugima i Agenciji pružaju sve informacije potrebne za izvršavanje svojih zadataka na temelju ove Direktive. U pogledu razmijenjenih informacija, tijelo koje ih prima osigurava razinu povjerljivosti jednaku onoj koja se zahtijeva od tijela koje ih pruža.
2. Regulatorna tijela surađuju najmanje na regionalnoj razini radi:
 - (a) poticanja stvaranja operativnih rješenja radi omogućavanja optimalnog upravljanja mrežom, promicanja zajedničke razmjene električne energije i dodjele prekograničnih kapaciteta te omogućavanja primjerene razine kapaciteta međusobnog povezivanja, uključujući putem novog međusobnog povezivanja, unutar regije i između regija, da bi se omogućio razvoj stvarnog tržišnog natjecanja i poboljšanje sigurnosti opskrbe, bez diskriminiranja poduzeća za opskrbu u različitim državama članicama;

↓ novo

- (b) koordiniranja zajedničkog nadzora nad subjektima koji izvršavaju funkcije na regionalnoj razini;
- (c) koordiniranja zajedničkog nadzora nad procjenama koje se izrađuju na nacionalnoj, regionalnoj i europskoj razini, u suradnji s drugim uključenim tijelima;

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

- (d) koordiniranja razvoja svih ~~mrežnih pravilakodova mreže~~ ☒ i smjernica ☒ za odgovarajuće operatore prijenosnih ~~sustava~~ ~~os~~ sustava i druge sudionike na tržištu; i
- (e) koordiniranja razvoja pravila koja uređuju upravljanje zagušenjem.

3. Nacionalna regulatorna tijela imaju pravo međusobno sklapati sporazume o suradnji radi poticanja regulatorne suradnje.
4. Djelovanja iz stavka 2. provode se, prema potrebi, uz blisko savjetovanje s drugim relevantnim nacionalnim tijelima i ne dovodeći u pitanje njihove specifične nadležnosti.
5. Komisija ~~može~~ ☒ je ovlaštena ☒ donijeti $\Rightarrow$ delegirane akte na temelju članka 67. kako bi se uspostavile $\Leftarrow$ smjernice o opsegu dužnosti regulatornih tijela da surađuju međusobno i s Agencijom. ~~Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 46. stavka 2.~~

↓ novo

Članak 62.

Dužnosti i ovlasti regulatornih tijela u pogledu regionalnih operativnih središta

1. Regionalna regulatorna tijela zemljopisnog područja na kojem je regionalno operativno središte uspostavljeno međusobno blisko surađujući:
 - (a) odobravaju statute i poslovnike;
 - (b) odobravaju godišnji proračun;
 - (c) odobravaju postupak kooperativnog odlučivanja;
 - (d) procjenjuju raspolaže li regionalno operativno središte odgovarajućim kompetencijama i resursima i je li odgovarajuće nepristrano za neovisno izvršavanje funkcija i zadataka za koje je zaduženo, uključujući aranžmane kojima se uređuju sigurnost, odgovornost i nepredviđene situacije;
 - (e) osiguravaju usklađenost središta s obvezama iz ove Direktive i drugog relevantnog zakonodavstva Unije, konkretno u pogledu prekograničnih pitanja;
 - (f) prate izvedbu funkcija središta i o tome godišnje izvješćuju Agenciju.
2. Države članice osiguravaju da regulatorna tijela dobiju ovlasti koje im omogućuju učinkovito i brzo izvršavanje dužnosti iz stavka 1. U tu svrhu regulatorna tijela imaju najmanje sljedeće ovlasti:
 - (a) tražiti informacije od regionalnih operativnih središta;
 - (b) provoditi inspekcije, uključujući nenajavljene inspekcije, u prostorima regionalnih operativnih središta;
 - (c) izdavati zajedničke obvezujuće odluke koje se odnose na regionalna operativna središta.

Članak 63. ~~39.~~

Usklađenost ~~sa~~ ⇒ mrežnim pravilima i ⇐ smjernicama

1. Svako regulatorno tijelo i Komisija mogu zatražiti mišljenje Agencije o usklađenosti odluke koju je donijelo regulatorno tijelo ~~sa~~ ⇒ mrežnim pravilima i ⇐ smjernicama iz ove Direktive ili ☒ poglavlja VII. ☒ [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ~~Uredbe (EZ) br. 714/2009.~~
2. Agencija daje svoje mišljenje regulatornom tijelu koje ga je zatražilo, odnosno Komisiji, i regulatornom tijelu koje je donijelo predmetnu odluku, u roku od tri mjeseca od dana primitka zahtjeva.
3. Ako se regulatorno tijelo koje je donijelo odluku ne uskladi s mišljenjem Agencije u roku od četiri mjeseca od dana primitka tog mišljenja, Agencija o tome obavješćuje Komisiju.
4. Bilo koje regulatorno tijelo može obavijestiti Komisiju ako smatra da odluka značajna za prekogranično trgovanje koju je donijelo drugo regulatorno tijelo nije usklađena ~~sa~~ ⇒ mrežnim pravilima i ⇐ smjernicama iz ove Direktive ili ☒ poglavlja VII. ☒ [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ~~Uredbe (EZ) br. 714/2009~~ u roku od dva mjeseca od dana te odluke.
5. Ako Komisija, u roku od dva mjeseca od obavijesti Agencije u skladu sa stavkom 3. ili regulatornog tijela u skladu sa stavkom 4., ili na vlastitu inicijativu u roku od tri mjeseca od dana odluke, zaključi da odluka regulatornog tijela budi ozbiljnu sumnju u njezinu usklađenost ~~sa~~ ⇒ mrežnim pravilima i ⇐ smjernicama iz ove Direktive ~~ili~~ ☒ poglavlja VII. ☒ [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ~~Uredbe (EZ) br. 714/2009~~, Komisija može odlučiti dodatno ispitati taj slučaj. U takvom slučaju poziva regulatorno tijelo i stranke u postupku pred regulatornim tijelom da podnesu primjedbe.
6. Kada Komisija odluči dodatno ispitati slučaj, u roku od četiri mjeseca od dana takve odluke donosi konačnu odluku kojom:
 - (a) se ne protivi odluci regulatornog tijela; ili
 - (b) od predmetnog regulatornog tijela zahtijeva da povuče svoju odluku na temelju neusklađenosti ~~sa~~ ⇒ mrežnim pravilima i ⇐ smjernicama.
7. Ako Komisija ne donese odluku o dodatnom ispitivanju slučaja ni konačnu odluku u roku predviđenom u stavku 5., odnosno 6., smatra se da se ne protivi odluci regulatornog tijela.
8. Regulatorno tijelo usklađuje se s odlukom Komisije o povlačenju njegove odluke u roku od dva mjeseca i o tome obavješćuje Komisiju.
9. Komisija ~~može~~ ☒ je ovlaštena ☒ donijeti ⇒ delegirane akte na temelju članka 67. kako bi se uspostavile ⇐ smjernice kojima se utvrđuju pojedinosti o postupku za primjenu ovog članka. ~~Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 46. stavka 2.~~

~~Članak 64.40.~~
Vođenje evidencije

1. Države članice zahtijevaju od poduzeća za opskrbu da nacionalnim tijelima, uključujući nacionalno regulatorno tijelo, nacionalna tijela za tržišno natjecanje i Komisiju, radi izvršavanja njihovih zadataka, najmanje pet godina drže na raspolaganju relevantne podatke koji se odnose na sve transakcije u vezi s ugovorima o opskrbi električnom energijom i derivatima električne energije s veleprodajnim kupcima i operatorima prijenosnih sustava.
2. Ti podaci uključuju pojedinosti o značajkama relevantnih transakcija kao što su trajanje, pravila isporuke i namirenja, količina, datum i vrijeme izvršenja i cijene transakcije te način identificiranja predmetnog veleprodajnog kupca, kao i određene pojedinosti o svim nenamirenim ugovorima o opskrbi električnom energijom i derivatima električne energije.
3. Regulatorno tijelo može odlučiti sudionicima na tržištu učiniti dostupnima elemente tih informacija pod uvjetom da komercijalno osjetljive informacije o pojedinim sudionicima na tržištu ili o pojedinim transakcijama ne budu otkrivene. Ovaj se stavak ne primjenjuje na informacije o financijskim instrumentima koje su obuhvaćene Direktivom 2004/39/EZ.
- ~~4. Radi osiguravanja jedinstvene primjene ovog članka, Komisija može donijeti smjernice kojima se definiraju metode i modaliteti vođenja evidencije kao i oblik i sadržaj podataka koji se trebaju čuvati. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 46. stavka 2.~~
- ~~5. U pogledu transakcija derivatima električne energije poduzeća za opskrbu s veleprodajnim kupcima i operatorima prijenosnog sustava, ovaj se članak primjenjuje tek nakon što Komisija donese smjernice iz stavka 4.~~
4. ~~6.~~ Odredbama ovog članka ne stvaraju se dodatne obveze prema tijelima iz stavka 1. za subjekte obuhvaćene Direktivom 2004/39/EZ.
5. ~~7.~~ Ako tijela iz stavka 1. trebaju pristup podacima koje vode subjekti obuhvaćeni Direktivom 2004/39/EZ, zahtijevane podatke pružaju im tijela odgovorna na temelju te Direktive.

↓ 2009/72/EZ

~~POGLAVLJE X.~~

~~MALOPRODAJNA TRŽIŠTA~~

↓ 2009/72/EZ

~~Članak 41.~~ ~~Maloprodajna tržišta~~

~~Radi omogućavanja nastajanja dobro funkcionirajućih i transparentnih maloprodajnih tržišta u Zajednici, države članice osiguravaju definiranje uloga i odgovornosti operatora prijenosnog sustava, operatora distribucijskog sustava, poduzeća za opskrbu i kupaca te, prema potrebi, drugih sudionika na tržištu u pogledu ugovornih rješenja, obveza prema kupeima, pravila razmjene podataka i namirenja, vlasništva nad podacima i odgovornosti za mjerenja.~~

~~Ta se pravila objavljuju, oblikuju se s ciljem olakšavanja pristupa mreži kupeima i opskrbljivačima te podliježu ispitivanju regulatornih tijela ili drugih odgovarajućih nacionalnih tijela.~~

~~Veliki kupei koji nisu kućanstva imaju pravo istodobno sklopiti ugovor s nekoliko opskrbljivača.~~

↓ 2009/72/EZ

~~POGLAVLJE VIII~~~~XI~~.

~~ZAVRŠNE ODREDBE~~

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

~~Članak 42.~~ ~~Zaštitne mjere~~

~~U slučaju iznenadne krize na energetsom tržištu i kada su ugroženi fizička sigurnost ili sigurnost osoba, opreme ili postrojenja, ili integritet sustava, država članica može privremeno poduzeti nužne zaštitne mjere.~~

~~Te mjere moraju prouzročiti najmanji mogući poremećaj u funkcioniranju unutarnjeg tržišta i ne smiju biti opsega šireg nego što je nužno za otklanjanje iznenadnih poteškoća koje su nastale.~~

~~Predmetna država članica o tim mjerama odmah obavješćuje druge države članice i Komisiju, koja može odlučiti da predmetna država članica mora izmijeniti ili ukinuti takve mjere, u onoj~~

~~mjeri u kojoj one narušavaju tržišno natjecanje i negativno djeluju na trgovinu na način koji odstupa od zajedničkog interesa.~~

~~Članak 65.43~~

Ravnopravna tržišna pravila

1. Mjere koje države članice mogu poduzeti na temelju ove Direktive radi osiguravanja ravnopravnih tržišnih pravila moraju biti usklađene s Ugovorom, posebno njegovim člankom ~~36~~ ~~34~~, i s pravom ~~Unije~~ ~~Zajednice~~.
2. Mjere iz stavka 1. moraju biti proporcionalne, nediskriminacijske i transparentne. Te se mjere mogu početi provoditi tek nakon što Komisija bude obaviještena o njima i odobri ih.
3. Komisija djeluje na temelju obavijesti iz stavka 2. unutar dva mjeseca od primitka obavijesti. To razdoblje počinje na dan nakon primitka potpunih informacija. Ako Komisija nije djelovala unutar tog dvomjesečnog razdoblja, smatra se da se ne protivi mjerama o kojima je obaviještena.

~~Članak 66.44~~

Odstupanja

1. Države članice koje mogu dokazati, ~~nakon što ova Direktiva stupi na snagu~~, da postoje značajni problemi za rad njihovih malih izoliranih sustava, mogu zatražiti odstupanje od odgovarajućih odredaba ~~poglavlja IV., V. i VI. te članaka 4., 6., 7. i 8. IV., VI., VII. i VIII., kao i poglavlja III. kod mikro izoliranih sustava, a odnose se na obnovu, dogradnju i proširenje postojećih kapaciteta, što im Komisija može odobriti.~~ Komisija prije donošenja odluke obavješćuje države članice o tim zahtjevima, vodeći računa o poštovanju povjerljivosti. Ta se odluka objavljuje u *Službenom listu Europske unije*.
2. Članak ~~439~~ ne primjenjuje se na Cipar, ~~Luksemburg i/ili~~ Maltu. Dodatno, članci ~~6. i 35. 26., 32. i 33.~~ ne primjenjuju se na Maltu.

Za potrebe članka ~~439~~, stavka 1. točke (b), pojam „poduzeće koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe” ne uključuje krajnje kupce koji obavljaju bilo koju od funkcija proizvodnje i/ili opskrbe električnom energijom, izravno ili putem poduzeća nad kojima provode kontrolu, bilo pojedinačno ili zajednički, pod uvjetom da su krajnji kupci, uključujući njihove udjele električne energije proizvedene u kontroliranim poduzećima, u godišnjem prosjeku, neto kupci električne energije i pod uvjetom da je ekonomska vrijednost električne energije koju prodaju trećim stranama beznačajna u odnosu na njihove druge poslovne djelatnosti.

~~Članak 45.~~

~~Postupak preispitivanja~~

~~Ako u izvješću iz članka 47. stavka 6. Komisija zaključi da s obzirom na učinkovit način provođenja pristupa mreži u nekoj državi članici — koji omogućava potpuno učinkovit, nediskriminacijski i neometani pristup mreži — određene obveze nametnute poduzećima ovom Direktivom (uključujući one u pogledu pravnog razdvajanja za operatore~~

distribucijskog sustava) nisu razmjerne cilju kojem se teži, predmetna država članica može od Komisije zatražiti izuzimanje od predmetnog zahtjeva.

~~O takvom zahtjevu država članica odmah obavještuje Komisiju, zajedno sa svim relevantnim informacijama potrebnima za dokazivanje da će se zaključak iz izvješća o osiguranom stvarnom pristupu mreži i dalje održavati.~~

~~Unutar tri mjeseca od primitka obavijesti Komisija donosi mišljenje u pogledu zahtjeva predmetne države članice i, prema potrebi, podnosi prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću za izmjenu odgovarajućih odredaba ove Direktive. Komisija može u prijedlozima za izmjenu ove Direktive predložiti izuzimanje predmetne države članice od specifičnih zahtjeva, pod uvjetom da ta država članica, kako je odgovarajuće, provodi jednako učinkovite mjere.~~

~~Članak 16.~~

~~Odbor~~

~~1. Komisiji pomaže odbor.~~

~~2. Prilikom upućivanja na ovaj stavak primjenjuju se članak 5.a stavci 1. do 4. i članak 7. Odluke 1999/468/EZ, uzimajući u obzir odredbe njezinog članka 8.~~

~~Članak 17.~~

~~Izvješćivanje~~

~~1. Komisija prati i ispituje primjenu ove Direktive te Europskom parlamentu i Vijeću podnosi opće izvješće o napretku, prvi put najkasnije 4. kolovoza 2004., a nakon toga na godišnjoj osnovi. Izvješće o napretku pokriva najmanje:~~

~~(a) stečeno iskustvo i ostvareni napredak u stvaranju potpunog i u cijelosti operativnog unutarnjeg tržišta električne energije te prepreke koje su još uvijek prisutne u tom pogledu, uključujući aspekte tržišne dominacije, koncentracija na tržištu, predatorskog ili protutržišnog ponašanja i njihov učinak u smislu narušavanja tržišta;~~

~~(b) mjeru u kojoj su zahtjevi za razdvajanje i određivanje tarifa sadržani u ovoj Direktivi bili uspješni u osiguravanju poštenog i nediskriminacijskog pristupa elektroenergetskom sustavu Zajednice i istovjetnih razina tržišnog natjecanja, kao i ekonomske, ekološke i socijalne posljedice otvaranja tržišta električne energije za kupce;~~

~~(c) razmatranje pitanja koja se odnose na razine kapaciteta sustava i sigurnost opskrbe električnom energijom u Zajednici, a posebno postojeću i predviđenu ravnotežu između ponude i potražnje, uzimajući u obzir fizičke kapacitete za razmjenu među područjima;~~

~~(d) posebna pozornost dat će se mjerama poduzetima u državama članicama za pokrivanje vršne potrošnje i rješavanje podbačaja jednog ili više opskrbljivača;~~

~~(e) provedbu izuzeća predviđenog na temelju članka 26. stavka 4. radi mogućeg revidiranja praga;~~

~~(f) opću procjenu postignutog napretka što se tiče bilateralnih odnosa s trećim zemljama koje proizvode i izvoze ili prenose električnu energiju, uključujući napredak u integraciji tržišta, socijalne i ekološke posljedice trgovanja električnom energijom i pristup mrežama takvih trećih zemalja;~~

- ~~(g) potrebu za mogućim zahtjevima za usklađivanje koji nisu povezani s odredbama ove Direktive; i~~
- ~~(h) način na koji su države članice u praksi provele zahtjeve koji se odnose na označivanje energije, sadržane u članku 3. stavku 9., i način na koji su se bilo koje preporuke Komisije o tom pitanju uzele u obzir.~~

~~Prema potrebi, izvješće o napretku može posebno uključivati preporuke u pogledu opsega i modaliteta odredaba o označivanju, uključujući način navođenja uputa na postojeće referentne izvore i sadržaj tih izvora i posebno kako bi se informacije koje se odnose na utjecaj na okoliš, najmanje u pogledu emisija CO₂ i radioaktivnog otpada, iz proizvodnje električne energije iz različitih izvora energije, mogle učiniti dostupnima na transparentan, lako pristupačan i usporediv način na cijelom području Zajednice, kako bi se mjere koje države članice poduzimaju za kontroliranje točnosti informacija koje pružaju opskrbljivači mogle pojednostaviti te koje bi mjere mogle suzbiti negativne učinke vladajućeg položaja na tržištu i koncentracije na tržištu.~~

~~2. Svake dvije godine izvješće o napretku iz stavka 1. također sadrži analizu različitih mjera poduzetih u državama članicama radi ispunjavanja obveza javne usluge, zajedno s razmatranjem učinkovitosti tih mjera i, posebno, njihovim učincima na tržišno natjecanje na tržištu električne energije. To izvješće prema potrebi može uključivati preporuke o mjerama koje treba poduzeti na nacionalnoj razini za postizanje visokih standarda javne usluge ili mjerama namijenjenima sprečavanju zatvaranja tržišta.~~

~~3. Komisija do 3. ožujka 2013. Europskom parlamentu i Vijeću podnosi, u sklopu općeg ispitivanja, detaljno posebno izvješće s prikazom u kojoj su mjeri zahtjevi za razdvajanje na temelju poglavlja V. bili uspješni u osiguravanju potpune i stvarne neovisnosti operatora prijenosnog sustava, koristeći kao mjerilo stvarno i učinkovito razdvajanje.~~

~~4. Komisija za potrebe svoje procjene na temelju stavka 3. posebno uzima u obzir sljedeće kriterije: pošten i nediskriminacijski pristup mreži, učinkovitost reguliranja, razvoj mreže radi zadovoljavanja potreba tržišta, nenarušenost poticaja za ulaganje, razvoj infrastrukture za međusobno povezivanje, stvarno tržišno natjecanje na energetskim tržištima Zajednice i stanje sigurnosti opskrbe u Zajednici.~~

~~5. Prema potrebi, a posebno kada iz detaljnog posebnog izvješća iz stavka 3. proizlazi da se uvjeti iz stavka 4. ne jamče u praksi, Komisija Europskom parlamentu i Vijeću podnosi prijedloge za osiguravanje potpune i stvarne neovisnosti operatora prijenosnog sustava do 3. ožujka 2014.~~

~~6. Komisija najkasnije 1. siječnja 2006. Europskom parlamentu i Vijeću upućuje detaljno izvješće s prikazom napretka u stvaranju unutarnjeg tržišta električne energije. U tom se izvješću posebno razmatra:~~

- ~~— postojanje nediskriminacijskog pristupa mreži,~~
- ~~— učinkovitost reguliranja,~~
- ~~— razvoj infrastrukture za međusobno povezivanje i stanje sigurnosti opskrbe u Zajednici,~~
- ~~— u kojoj se mjeri potpuna korist od otvaranja tržišta odražava na mala poduzeća i kupce iz kategorije kućanstvo, posebno u pogledu standarda javne usluge i univerzalnih usluga,~~

- ~~u kojoj su mjeri tržišta u praksi otvorena stvarnom tržišnom natjecanju, uključujući aspekte vladajućeg položaja, koncentracije na tržištu i predatorskog ili protutržišnog ponašanja,~~
- ~~u kojoj mjeri kupci zaista mijenjaju opskrbljivače i ponovo pregovaraju o tarifama,~~
- ~~razvoj cijena, uključujući cijene opskrbe, u vezi sa stupnjem otvorenosti tržišta i,~~
- ~~iskustvo stečeno u primjeni ove Direktive što se tiče stvarne neovisnosti operatora sustava u vertikalno integriranim poduzećima te jesu li razvijene druge mjere pored funkcionalne neovisnosti i odvajanja računa, koje imaju učinke istovjetne pravnom razdvajanju.~~

~~Komisija prema potrebi Europskom parlamentu i Vijeću podnosi prijedloge kojima je posebno cilj zajamčiti visoke standarde javne usluge.~~

~~Komisija prema potrebi Europskom parlamentu i Vijeću podnosi prijedloge kojima je posebno cilj osiguravanje potpune i stvarne neovisnosti operatora prijenosnog sustava prije 1. srpnja 2007. Kada je to potrebno, ti se prijedlozi, u skladu s pravom tržišnog natjecanja, također odnose na mjere koje se bave pitanjima vladajućeg položaja, koncentracije na tržištu i predatorskog ili protutržišnog ponašanja.~~

↓ novo

Članak 67.

Izvršavanje delegiranih ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članaka 61. i 63. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno razdoblje od [Ured za publikacije: unijeti datum stupanja na snagu].
3. Europski parlament ili Vijeće mogu u bilo kojem trenutku opozvati delegiranje ovlasti iz članaka 61. i 63. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave te odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji datum naveden u toj odluci. Odluka ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članaka 61. i 63. stupa na snagu samo ako Europski parlament ili Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 68.
Odborski postupak

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Kod upućivanja na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 69.
Izvješćivanje

Komisija prati i ispituje primjenu ovu Direktive te Europskom parlamentu i Vijeću podnosi opće izvješće o napretku priloženo Izvješću o stanju energetske unije navedenom u [članku 29. Uredbe o upravljanju kako je predložena dokumentom COM (2016) 549].

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

Članak ~~49-70.~~
Prenošenje

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ~~ovom Direktivom~~ ☒ člancima 2., 3., 5., člankom 6. stavkom 2., člankom 9. stavkom 2., člankom 10. stavkom 2., člancima od 11. do 24., člancima 26. i 29., člancima od 31. do 34., člankom 36., člankom 38. stavkom 5., člancima 40., 42., 51., 54., člancima od 57. do 59., člancima od 61. do 63. i prilogima od I. do III. ~~do 3. ožujka 2011.~~ ☒ [najkasnije 12 mjeseci od stupanja na snagu] ☒. One ~~o tome odmah obavješćuju Komisiju~~ ☒ tekst tih odredaba odmah dostavljaju Komisiji ☒.

One primjenjuju te odredbe od ☒ [12 mjeseci nakon stupanja na snagu, osim članka 5. stavka 3. koji primjenjuju od [datum stupanja na snagu]] ☒. ~~3. ožujka 2011., uz izuzetak članka 11. koji primjenjuju od 3. ožujka 2013.~~

Kada države članice donose ove odredbe, te odredbe prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. ☒ One sadržavaju i izjavu o tome da se upućivanja u postojećim zakonima i drugim propisima na Direktivu stavljenу izvan snage ovom Direktivom smatraju upućivanjima na ovu Direktivu. ~~Načine tog upućivanja određuju države članice.~~ ☒ Države članice određuju načine tog upućivanja i način oblikovanja te izjave. ☒

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak ~~71.48.~~
Stavljanje izvan snage

Direktiva ~~2003/54/EZ~~ ☒ 2009/72/EZ ☒ stavlja se izvan snage s učinkom od ☒ [12 mjeseci od stupanja na snagu] ~~3. ožujka 2011.~~ ☒, ne dovodeći u pitanje obveze država članica koje se odnose na rokove za prenošenje ☒ u nacionalno pravo ☒ i ☒ datume ☒ primjene ~~navedene Direktive~~ ☒ utvrđene u Prilogu IV ☒.

Upućivanja na ~~4~~Direktivu stavljenu izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom utvrđenom u Prilogu V ~~II~~.

↓ 2009/72/EZ

Članak ~~72.50~~
Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

↓ 2009/72/EZ

Članak ~~73.51~~
Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik